

INTEGROVANÁ
STRATEGIE PODPORY
KULTURY DO ROKU 2020

MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

1	ÚVOD	1
1.1	VĚCNÝ A ČASOVÝ KONTEXT DOKUMENTU	1
1.1.1	<i>Problémová analýza v kontextu Politiky soudržnosti EU 2014+</i>	1
1.1.2	<i>Strategie podpory využití potenciálu kulturního dědictví v kontextu politiky soudržnosti 2014+</i>	1
1.1.3	<i>Integrovaná strategie podpory kultury do roku 2020</i>	2
2	VÝCHODISKA PRO STRATEGII	4
2.1	VÝCHODISKA Z OBECNÝCH STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ	4
2.1.1	<i>Strategie Evropa 2020</i>	4
2.1.2	<i>Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020</i>	4
2.1.3	<i>Národní program reforem České republiky</i>	5
2.1.4	<i>Státní kulturní politika České republiky 2009 – 2014</i>	6
2.1.5	<i>Programové prohlášení vlády</i>	8
2.1.6	<i>Státní kulturní politika České republiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025)</i>	8
2.1.7	<i>Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2014 – 2020</i>	10
2.1.8	<i>Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020</i>	10
2.2	SWOT ANALÝZA	12
2.2.1	<i>Stav a využití nemovitých kulturních památek</i>	12
2.2.2	<i>Stav a využití movitého kulturního dědictví</i>	15
2.2.3	<i>Propagace kulturního dědictví s důrazem na cestovní ruch</i>	19
2.2.4	<i>Potřebnost digitalizace a ICT v kultuře</i>	21
2.2.5	<i>Lidské zdroje v oblasti kultury</i>	23
2.2.6	<i>Rozvoj kulturních a kreativních odvětví</i>	25
3	STRATEGICKÁ ČÁST	27
3.1	STRUKTURA STRATEGIE	27
3.2	VIZE A CÍLE	27
3.3	PRIORITA Č. 1: KULTURNÍ BOHATSTVÍ	30
3.3.1	<i>Popis priority</i>	30
3.3.2	<i>Opatření v rámci priority</i>	31
3.3.3	<i>Územní povaha opatření</i>	60
3.4	PRIORITA Č. 2: ECULTURE	61
3.4.1	<i>Popis priority</i>	61
3.4.2	<i>Opatření v rámci priority</i>	62
3.4.3	<i>Územní povaha opatření</i>	76
3.5	PRIORITA Č. 3: KULTURNÍ A KREATIVNÍ ODVĚTVÍ	77
3.5.1	<i>Popis priority</i>	77
3.5.2	<i>Opatření v rámci priority</i>	79
3.5.3	<i>Územní povaha opatření</i>	88
3.6	PRIORITA Č. 4: LIDSKÉ ZDROJE	89
3.6.1	<i>Popis priority</i>	89
3.6.2	<i>Opatření v rámci priority</i>	89
3.6.3	<i>Územní povaha opatření</i>	98
4	REJSTŘÍKY	99
4.1	SEZNAM TABULEK	99
4.2	SEZNAM ZKRATEK	99

1 ÚVOD

1.1 VĚCNÝ A ČASOVÝ KONTEXT DOKUMENTU

1.1.1 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA V KONTEXTU POLITIKY SOUDRŽNOSTI EU 2014+

Problémová analýza v kontextu politiky soudržnosti EU 2014+ (dále jen „Problémová analýza“) Ministerstva kultury České republiky (dále jen „MK ČR“) byla zpracována v dubnu 2012 na základě požadavku a pokynu Ministerstva pro místní rozvoj České republiky (dále jen „MMR ČR“) za účelem poskytnutí návrhu cílů, resp. priorit, opatření a strategických směrů podpory pro financování z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „ESIF“) v novém programovém období 2014 – 2020 v oblasti kulturního dědictví opírající se o podrobnou analýzu problémů ve sféře ochrany, obnovy a využití kulturních památek, digitalizace a lidských zdrojů působících v sektoru kultury či její propagace a marketingu.

Materiál vycházející z celé řady existujících koncepčních materiálů byl rozdělen do dvou hlavních částí. V první části byla na základě analýzy stavu ochrany, rozvoje a propagace kulturního dědictví zpracována analýza hlavních problémů. Souhrn těchto problémů pak tvořil odrazový můstek pro návrh strategie, resp. hierarchie cílů a intervenčních oblastí (priorit a opatření) pro podporu v rámci politiky soudržnosti EU v období 2014+. Tato struktura je z dnešního pohledu poplatná době vzniku, neboť v době, kdy byla sestavována, bylo k dispozici jen velmi málo informací o připravovaném programovém období EU. Proto vycházela do značné míry spíše z předpokladů. Přesto napomohla identifikovat řadu potřeb a vytyčit strategii podpory v budoucích letech především v oblasti ochrany kulturního dědictví a stala se tak jedním ze základních podkladů pro tvorbu navazujících strategií.

1.1.2 STRATEGIE PODPORY VYUŽITÍ POTENCIÁLU KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V KONTEXTU POLITIKY SOUDRŽNOSTI 2014+

Strategie podpory využití potenciálu kulturního dědictví v kontextu politiky soudržnosti 2014+ (dále jen „Strategie podpory“) byla zpracována začátkem roku 2013 jako podpůrný strategický materiál za účelem poskytnout návrh cílů, priorit, opatření a strategických směrů podpory pro financování z ESIF v programovém období 2014 – 2020 v oblasti kulturního dědictví. Strategie měla být určena pro dlouhodobý horizont s akcentem na oblast ochrany, obnovy a využití kulturního dědictví, využití lidských zdrojů a efektivní propagaci a marketing ve vazbě na kulturní sektor.

Dokument byl rozdělen do dvou hlavních částí. První část – analytická – navázala na dokument Problémová analýza a byla doplněna o výstupy z dotazníkových šetření, které vypovídaly o některých aspektech aktuálního stavu podpory kultury v regionech České republiky. Kromě těchto výstupů z jednotlivých regionů bylo provedeno několik hloubkových rozhovorů s vlastníky kulturních památek. Výstupy z Problémové analýzy a dotazníkového šetření společně s výstupy vyplývajícími z rozhovorů s vlastníky kulturních památek byly zohledněny ve zpracované SWOT analýze. SWOT analýza respektovala členění v problémové analýze a odrážela aktuální stav v jednotlivých oblastech, přičemž více akcentovala svým zpracováním oblast kulturního dědictví a lidských zdrojů.

Strategická část respektovala strukturu globálních cílů a navržených priorit a strategických cílů uvedených v Problémové analýze.

Materiál vycházel podobně jako předcházející Problémová analýza v mnoha ohledech z existujících koncepčních dokumentů na národní úrovni i úrovni Evropské unie a u nejvíce relevantních strategií poukazoval na vazby mezi Strategií podpory a těmito podklady. Některé dokumenty v dané době ještě nebyly schváleny příslušným orgánem a jednalo se tedy pouze o návrhy.

1.1.3 INTEGROVANÁ STRATEGIE PODPORY KULTURY DO ROKU 2020

Jak již bylo konstatováno v případě Problémové analýzy (2012), Strategie podpory (2013) měla užší zaměření: na oblast kulturního dědictví a oblast lidských zdrojů. Začátkem roku 2014 byly identifikovány nové potřeby na poli podpory kultury zejména na základě následujících skutečností:

- Vyjasnily se a upřesnily se priority EU pro období 2014 – 2020 (současně ve vztahu k České republice).
- Byly rozpracovány nové operační programy pro období 2014 – 2020 a další důležité dokumenty.
- Byly identifikovány další nové možnosti podpory kultury v národním i mezinárodním měřítku.
- Byly identifikovány další potřeby v rámci stávajících témat Strategie podpory.
- Byla identifikována potřeba podpory, ochrany a promyšlené strategie využití kulturního dědictví tak, aby mohlo být základem pro inteligentní růst společnosti, inovativní řešení a kreativní průmysly.
- Byly identifikovány nové synergie mezi řešenými tématy.

MK ČR proto v první polovině roku 2014 přistoupilo ke zpracování strategického dokumentu s názvem „Integrovaná strategie podpory kultury do roku 2020“ (dále jen „Integrovaná strategie“), který nahradil Strategii podpory z roku 2013. Integrovaná strategie je střednědobým koncepčním rozvojovým dokumentem zahrnujícím sféru podpory jako celku, tedy nejen v rámci kompetencí MK ČR, ale i jiných resortů. Vymezuje obecné rámce pro podporu kultury v kontextu politiky soudržnosti EU s ohledem na financování z ESIF v programovém období 2014 – 2020. Strategie ve své návrhové části uvádí řešení, úkoly, či aktivity, které přesahují rámec působnosti Ministerstva kultury. Ty budou v budoucnosti řešeny ve spolupráci s příslušnými resorty v rámci jednotlivých úkolů. Integrovaná strategie není závazným dokumentem, nýbrž dokumentem doporučujícím a slouží především k čerpání finančních prostředků z ESIF v programovém období 2014 – 2020.

Integrovaná strategie vychází v mnoha ohledech z předcházejících dvou analytických a strategických prací. Pro doložení oprávněnosti staronových, zcela nových opatření a kontinuity se závěry analytické práce, dotazníkových šetření, řízených rozhovorů apod. byla převzata část SWOT analýzy v jejím původním členění. SWOT analýza byla poté doplněna o nová témata na základě sběru aktuálních dat, řady konzultací s odborníky apod.

Samotné členění do priorit, opatření včetně formulace cílů vychází zčásti rovněž z předchozích dokumentů, je však zásadně přepracováno a rozšířeno s ohledem na nové potřeby a nový obsah Integrované strategie. Kontinuita je nejvíce patrná v oblastech, na které byly předchozí

dokumenty především zaměřeny (kulturní dědictví, lidské zdroje), kompletně přepracovaná či doplněná jsou témata další (eCulture, kulturní a kreativní odvětví).

2 VÝCHODISKA PRO STRATEGII

2.1 VÝCHODISKA Z OBECNÝCH STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ

Dokument Problémová analýza v kontextu Politiky soudržnosti EU 2014+ (2012) poskytoval pohled na relevantní strategické dokumenty Evropské unie i České republiky spíše přehledového charakteru, pro potřeby následné Strategie podpory (2013) byly jako doplněk výše zmíněné kapitoly dopracovány také podrobnější perspektivy vazby návrhové části Strategie podpory na jednotlivé strategické dokumenty. Návrh Strategie podpory tedy vycházel jak z Problémové analýzy, tak z níže uvedené podrobnější perspektivy, v níž byly relevantní strategické dokumenty (a vazby na ně) uspořádány do dvou podkapitol věnovaných dokumentům Evropské unie a České republiky. Tyto vazby jsou v revidované podobě nastíněny také v tomto dokumentu.

2.1.1 STRATEGIE EVROPA 2020

Dokument Evropa 2020 – strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské unie a aktualizuje dosavadní Lisabonskou strategii. Již v názvu přitom definuje tři priority:

- Inteligentní růst: rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích
- Udržitelný růst: podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje
- Růst podporující začlenění: podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.

Úroveň, které by mělo být v roce 2020 dosaženo, je vymezena pěti kvantifikovanými cíli. Kroky, které by měly vést k naplnění definovaných priorit a cílů, jsou vyjádřeny sedmi stěžejními iniciativami, z nichž pro oblast kultury má explicitní vazbu Digitální program pro Evropu, neboť zde je zmíněna potřeba digitalizace kulturního dědictví (vazba k prioritě č. 2: eCulture). Implicitně pak mohou být vnímány i další vazby strategie Evropa 2020 a priorit Integrované strategie: zejména v oblasti vzdělávání (vazba k prioritě č. 4: Lidské zdroje) a v oblasti inovací (vazba k prioritě č. 3: Kulturní a kreativní odvětví) ve vztahu zejména k iniciativám strategie Evropa 2020 – Inovace v Unii a Průmyslová politika pro éru globalizace.

2.1.2 DOHODA O PARTNERSTVÍ PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014 – 2020

Základním strategickým dokumentem České republiky pro čerpání finančních prostředků z ESIF je Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020 (dále jen „Dohoda o partnerství“) schválená Evropskou komisí v srpnu 2014. Dohoda o partnerství stanovuje cíle a priority efektivního využívání ESIF za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě stanovených národních priorit. Také Integrovaná strategie vychází z Dohody o partnerství a navrhovaná opatření mají oporu v jednotlivých problémových oblastech, jež Dohoda o partnerství definuje.

Tabulka 1: Vazby problémových oblastí Dohody o partnerství a opatření Integrované strategie

Opatření Integrované strategie	Konkurenceschopnost ekonomiky	Infrastruktura	Veřejná správa	Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví	Životní prostředí
1.1					
1.2					
1.3					
1.4					
1.5					
1.6					
1.7					
1.8					
1.9					
1.10					
2.1					
2.2					
2.3					
2.4					
3.1					
3.2					
3.3					
4.1					
4.2					
4.3					
4.4					

Legenda: silná vazba; slabá vazba

2.1.3 NÁRODNÍ PROGRAM REFORM ČESKÉ REPUBLIKY

Národní program reform 2014 (dále jen „NPR 2014“) představuje implementační dokument strategie Evropa 2020 na národní úrovni. Zpracovává se od roku 2005 a je každoročně aktualizován. Prolínají se v něm reformní linie jednotlivých sektorů státní politiky zaměřené na podporu konkurenceschopnosti a překonání překážek hospodářského růstu a zároveň slouží ke sledování příspěvku České republiky k plnění cílů definovaných strategií Evropa 2020. Reformní opatření aktuálního NPR 2014 rovněž reflektují doporučení obsažená v integrovaných hlavních směrech a jednotlivých vlajkových iniciativách EU.

Zvláštní pozornost věnuje NPR 2014 implementaci doporučení Rady Evropy, která Česká republika obdržela v roce 2013, a která vláda považuje za důležitá vodítka k naplňování cílů Strategie Evropa 2020 na národní úrovni. NPR 2014 je také jedním z východisek pro definování národních priorit politiky soudržnosti EU. Klíčové osy reformního úsilí vlády České republiky jsou v NPR 2014 vyjádřeny čtyřmi zastřešujícími tematickými okruhy: transparentní veřejné finance a efektivní instituce, atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl, fungující trh práce, vzdělávací systém a sociální začleňování, růst založený na výzkumu

a inovacích. Vazbu priorit Integrované strategie a reformních opatření NPR 2014 zachycuje následující tabulka.

Tabulka 2: Vazba prioritních cílů Integrované strategie a reformních opatření NPR 2014

Reformní opatření vlády – NPR 2014 / Priority a prioritní cíle Integrované strategie	Priorita č. 1: Kulturní bohatství	Priorita č. 2: eCulture	Priorita č. 3: Kulturní a kreativní odvětví	Priorita č. 4: Lidské zdroje
4.1 Udržitelné veřejné finance a efektivní instituce	↓	↓	↓	↓
4.1.1 Transparentní veřejné finance				
4.1.2 Efektivní veřejná správa a kvalitní legislativní prostředí				
4.2 Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl	↓	↓	↓	↓
4.2.1 Zlepšení podnikatelského prostředí, rozvoj služeb pro podnikání				
4.2.2 Průmyslová politika				
4.2.3 Dopravní infrastruktura				
4.2.4 Digitální infrastruktura				
4.2.5 Energetika a ochrana klimatu				
4.2.6. Environmentální politika				
4.2.7 Zemědělská politika				
4.3 Fungující trh práce	↓	↓	↓	↓
4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, zvyšování produktivity práce				
4.3.2 Kvalitní a dostupná zdravotní péče				
4.3.3 Sociální začleňování a boj s chudobou				
4.3.4 Slučování rodinného a pracovního života a problematika genderové rovnosti				
4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání				
4.3.6 Podpora příchodu kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí				
4.4 Růst založený na výzkumu a inovacích	↓	↓	↓	↓
4.4.1 Rozvoj podmínek pro excelentní výzkum				
4.4.2 Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi				
4.4.3 Inovativní podnikání a rozvoj tzv. startupů				
4.4.4 Kosmické aktivity				

Legenda: **silná vazba**; **slabá vazba**

2.1.4 STÁTNÍ KULTURNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY 2009 – 2014

Dokument Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014 (dále jen „SKP 2009 – 2014“), schválený usnesením vlády č. 1452 ze dne 19. listopadu 2008, shrnuje východiska a stanovuje vizi, strategické cíle i návrhy opatření pro rozvoj kultury v České republice ve stanoveném časovém období. Vize SKP 2009 – 2014 chápe kulturu jako sektor, který může mít pro celou společnost výrazný ekonomický, environmentální a sociální přínos. Připomíná význam geografické polohy a tradice českých zemí jako křižovatky kultur a upozorňuje na potřebu uchovat otevřený prostor pro tvorbu a využití kulturních hodnot. Úkol státu, krajů a obcí nevidí v pouhé podpoře kultury, ale především v jejím propojení s jinými oblastmi lidských aktivit, respektive ve využití kulturních hodnot těmito aktivitami, v zájmu budování konkurenceschopnosti státu. Z takto pojeté vize vycházejí cíle i úkoly a opatření SKP 2009 – 2014.

Základní východiska pro tvorbu Integrované strategie byla formulována v roce 2014, tedy v době platnosti SKP 2009 – 2014. Cílů SKP 2009 – 2014 nebylo v plném rozsahu dosaženo, proto se promítají jak do priorit Integrované strategie, tak i do nové Státní kulturní politiky České republiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025).

Cíle SKP 2009 – 2014 jsou definovány celkem čtyři:

1. EKONOMICKÁ A SPOLEČENSKÁ DIMENZE (Využít přínosů umění a kulturního dědictví a s nimi spojené kreativity pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností).

Pozn.: Dosud nedocenená ekonomická příležitost využití kulturního dědictví (ve veřejném vlastnictví) představuje zcela unikátní ekonomicko-hospodářský potenciál, který lze dlouhodobě využívat pro stimulaci ekonomického růstu. Tento sektor přispívá ke stabilizaci zaměstnanosti, díky vysoké diverzifikaci zdrojů kulturního dědictví je možné předpokládat dlouhodobou udržitelnost a odolnost vůči ekonomickým otřesům. Obor je úzce provázán se segmentem cestovního ruchu, tedy následně rozvojem doprovodných služeb, zvýšením zaměstnanosti, růstem HDP. Společenská dimenze: Stejně málo jako je doceněn význam kulturního dědictví pro segment cestovního ruchu, tak málo je zdůrazňovaná role kreativity, inovace a vztahu kultury, vědy, výzkumu a vzdělávání, umění a jejich ekonomického potenciálu pro další hospodářský růst.

2. OBČANSKÁ DIMENZE – ROZVOJ OSOBNOSTI (Zvýraznit roli kultury v individuálním profesním a osobnostním růstu občanů, zejména pro rozvoj tvořivosti, kultivaci demokratických hodnot a individuálních postojů a pro posilování odpovědnosti za zděděné i vytvářené hodnoty).

Pozn.: Kulturní identita a posilování potřeby kulturní sebeidentifikace hraje v současné Evropě stále významnější roli. Nenaplnění této obecné společenské potřeby představuje významný sociálně konfliktní fenomén. Kulturní a paměťové instituce hrají v tomto procesu nezastupitelnou roli. Kvalitní kulturní prostředí je nezbytné pro rozvoj jedince i celé občanské společnosti. Umění a kultura podporují kreativitu a inovace, mají dopad na kvalitu života.

3. ROLE STÁTU, KRAJŮ A OBCÍ PŘI PODPOŘE ZACHOVÁNÍ A TVORBY KULTURNÍCH HODNOT (Poskytovat přímou i nepřímou podporu uchování existujících kulturních hodnot a nakládání s nimi, stejně jako při tvorbě hodnot nových).
4. ROLE STÁTU PŘI TVORBĚ PRAVIDEL (Vytvářet transparentní a nediskriminační prostředí pro kulturní aktivity a jejich podporu z úrovně státu, krajů a obcí).

Tabulka 3: Vazba mezi Prioritami Integrované strategie a cíli SKP 2009 – 2014

Cíle SKP 2009 – 2014 / Priority a prioritní cíle Integrované strategie	Priorita č. 1: Kulturní bohatství	Priorita č. 2: eCulture	Priorita č. 3: Kulturní a kreativní odvětví	Priorita č. 4: Lidské zdroje
1. Ekonomická a společenská dimenze				
2. Občanská dimenze – rozvoj osobnosti				
3. Role státu, krajů a obcí při podpoře zachování a tvorby kulturních hodnot				
4. Role státu při tvorbě pravidel				

Legenda: silná vazba; slabá vazba

2.1.5 PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ VLÁDY

Dne 14. února 2014 přijala vláda České republiky Programové prohlášení, které je jedním z klíčových dokumentů určujících směry a priority rozvoje České republiky, včetně sektoru kultury, který je mezi vládními prioritami explicitně zmíněn s tím, že se vláda zavazuje k jeho „všestranné podpoře“. V resortních prioritách jsou pak formy a celkové zaměření vládní podpory konkretizovány do následujících pěti kroků:

- Vláda chce zajistit přímou vazbu mezi příjmy z turistiky a výdaji na záchranu a údržbu památkového fondu a důsledně využít fondů Evropské unie a norského finančního mechanismu na opravy památek. Chce se přiblížit jednocentnímu podílu výdajů státního rozpočtu na oblast kultury jako veřejné služby.
- Vláda přijme zákon o kultuře, zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře, který odstraní nedostatky dnešních příspěvkových organizací, odpolitizuje je a zajistí jejich stabilní financování, dále přijme nový památkový zákon, novelu zákona autorského a zákonů mediálních.
- Vláda prosadí nový model prezentace České republiky v zahraničí, založený mj. na vývozu českého umění a české kultury.
- Vláda usnadní dostupnost veřejných kulturních institucí, např. zavedením jednoho dne s volným vstupem a rodinných slev, a prosadí účinnější model rozvoje kreativity dětí prostřednictvím uměleckých aktivit a kulturních zážitků.
- Vláda bude podporovat amatérské umělecké aktivity, regionální kulturu a veřejné kulturní služby poskytované neziskovými organizacemi.

Z těchto programových resortních priorit vlády České republiky vychází i Integrovaná strategie.

2.1.6 STÁTNÍ KULTURNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY NA LÉTA 2015 – 2020 (S VÝHLEDEM DO ROKU 2025)

Dokument Státní kulturní politika České republiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025), dále jen „SKP 2015 – 2020“, vychází z Programového prohlášení vlády, schváleného usnesením vlády č. 96 ze dne 12. února 2014, a shrnuje cíle, záměry a opatření pro rozvoj kultury v České republice ve stanoveném období. SKP 2015 – 2020 chápe oblast kultury v kontextu širších společenských souvislostí, zejména jejích vazeb na oblasti ekonomiky a vzdělávání. Akceptuje a konkretizuje úkol státu vytvářet společenské podmínky napomáhající

rozvoji umění, podpoře kreativity a rozvoji kulturních a kreativních odvětví i uchování hodnot kulturního dědictví a jejich zapojení do současného života společnosti.

Cíle SKP 2015 – 2020 proto odrážejí participativní pojetí správy kulturních záležitostí, zdůrazňují přístup ke kultuře prostřednictvím nových technologií (zavedení systému eCulture jako rovnocenné součásti eGovernment), podporu kulturních a kreativních odvětví, zejména využitím existujících kulturních statků jako zdrojů kulturních a kreativních průmyslů a potřebu intenzivní práce s publikem, včetně umělecké a estetické výchovy a vzdělávání. K cílům SKP 2015 – 2020 náleží také podpora kulturní identity, rozmanitosti a mezikulturního dialogu, i ve vztahu k významným výročí spadajícím do stanoveného časového období. Současné cíle zahrnují i řadu opatření, jež obsahovala SKP 2009 – 2014, a která nebyla v předpokládaném rozsahu naplněna, z toho důvodu se tato opatření stala předmětem i současné SKP 2015 – 2020.

Priorit SKP 2015 – 2020 je definováno celkem šest:

1. Podpora kulturní identity, kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu
2. Rozvoj kreativity, podpora kulturních činností a vzniku kulturních statků, poskytování veřejných kulturních služeb, práce s publikem, podpora přístupu ke kultuře a rozvoj participativní kultury usnadňující sociální začlenění
3. Uchování kulturního dědictví
4. Využití kulturního dědictví a kulturních činností, služeb a statků pro rozvoj hospodářství a zvyšování konkurenceschopnosti, podpora mobility
5. Využití nástrojů eCulture pro rozvoj kultury
6. Efektivnější prostředí pro podporu kulturních činností, poskytování veřejných kulturních služeb, vzniku kulturních statků a uchování kulturního dědictví.

Tabulka 4: Vazba mezi Prioritami Integrované strategie a Prioritami SKP 2015 – 2020

Priority SKP 2015 – 2020/ Priority Integrované strategie	Priorita č. 1: Kulturní bohatství	Priorita č. 2: eCulture	Priorita č. 3: Kulturní a kreativní odvětví	Priorita č. 4: Lidské zdroje
1. Podpora kulturní identity, kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu				
2. Rozvoj kreativity, podpora kulturních činností a vzniku kulturních statků, poskytování veřejných kulturních služeb, práce s publikem, podpora přístupu ke kultuře a rozvoj participativní kultury usnadňující sociální začlenění				
3. Uchování kulturního dědictví				
4. Využití kulturního dědictví a kulturních činností, služeb a statků pro rozvoj hospodářství a zvyšování konkurenceschopnosti, podpora mobility				
5. Využití nástrojů eCulture pro rozvoj kultury				
6. Efektivnější prostředí pro podporu kulturních činností, poskytování veřejných kulturních služeb, vzniku kulturních statků a uchování kulturního dědictví				

Legenda: silná vazba; slabá vazba

2.1.7 KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU NA OBDOBÍ 2014 – 2020

Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2014 – 2020 (dále jen „Koncepce“) již ve své analytické části zdůrazňuje mimořádný význam oblasti kultury pro cestovní ruch a vyzdvihuje městský a kulturní cestovní ruch jako klíčovou formu cestovního ruchu v České republice. V tomto duchu pokračuje Koncepce i při formulaci strategie, neboť uchování kulturního a přírodního bohatství je jedním z deklarovaných cílů.

Globálním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni a udržení jeho ekonomické výkonnosti jako důsledek dosažení rovnováhy mezi ekonomickým, sociokulturním, environmentálním a regionálním rozvojem (cit. Koncepce 6.1 – Preambule). Moderní politika cestovního ruchu by měla mimo jiné usilovat o podporu využívání kulturního a přírodního dědictví pro rozvoj cestovního ruchu s garancí zachování jejich kvality.

Uvedené cíle Koncepce se promítají v její prioritě 1 – Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu (resp. v opatření 1.4 – Zkvalitnění využití přírodních a kulturně-historických atraktivit pro cestovní ruch) a mají vazbu k Integrované strategii, zejména k její prioritě č. 1: Kulturní bohatství. Je však třeba upozornit, že Koncepcí jsou akcentovány nejvýznamnější kulturně-historické a technické památky, tj. památky národního a nadnárodního významu, především pak památky zapsané na Seznam Světového dědictví UNESCO (dále jen „památky UNESCO“) a jejich zázemí. Evidentní je rovněž vazba mezi opatřením 1.9 Integrované strategie – Osvěta a propagace a prioritou 3 Koncepce – Destinační marketing. (Ta má vazbu i k navrhovaným aktivitám intervence Problémové analýzy 1.4 – Osvěta, propagace a konkurenceschopnost.)

2.1.8 STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014 – 2020

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020 (dále jen „SRR“) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje, je nástrojem realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj. SRR propojuje odvětvová hlediska (témata a priority) s územními aspekty. Kultura je ve strategické části SRR charakterizována jako důležitá složka kvality života obyvatel v zájmu zachování územní soudržnosti, a dostává se tak do vazby na globální cíle SRR – Kvalita života a životního prostředí a Využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti. Ochrana kulturních hodnot a využití jejich potenciálu jsou pak do SRR včleněny jako jeden z parametrů dlouhodobé vize rozvoje.

Bezprostřední vazba SRR k oblasti kultury, a tím i k návrhu Integrované strategie, je pak patrná zejména v oblasti její priority 3 – Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (resp. opatření 3.2 – Rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního potenciálu), neboť uvedené části SRR jsou zaměřeny na rozšíření nabídky kulturního vyžití a zvyšování kvality služeb ze strany kulturních institucí.

Další vazby SRR k oblasti kultury, i když již spíše implicitní, se objevují v těchto intervencích:

- 1.1 Podpora transferu znalostí mezi výzkumným a podnikatelským sektorem – lze předpokládat i možnost podpory kreativních odvětví (vazba k prioritě č. 3 Integrované strategie – Kulturní a kreativní odvětví, k prioritě č. 4 Integrované strategie – Lidské zdroje a k prioritě č. 3 Problémové analýzy).

- 1.4 Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury – podpora by se měla zaměřovat mimo jiné na doplnění infrastruktury pro cestovní ruch (vazba k prioritě č. 1 Integrované strategie – Kulturní dědictví).
- 3.X. Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva (vazba k prioritě č. 4, opatření 4.1 Integrované strategie – Zapojení znevýhodněných občanů a minorit a rovněž vazba k cíli opatření 3.1 Problémové analýzy).
- 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb (vazba k celé prioritní ose 4 Integrované strategie – Lidské zdroje).
- 5.1 Podpora rozvoje lokální ekonomiky (vazba k prioritám Integrované strategie 1 – Kulturní bohatství a 3 – Kulturní a kreativní odvětví).
- 8.3 Informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy (vazba na opatření 1.2 Integrované strategie – Evidence a monitoring).
- 9.1 Posílení strategických a koncepčních nástrojů a přístupů k místnímu a regionálnímu rozvoji (vazba na opatření 1.1 Integrované strategie – Národní kulturní památky a památky UNESCO).

2.2 SWOT ANALÝZA

Souhrn problémů a hlavní výstupy Problémové analýzy, včetně výstupů stavu podpory kultury v regionech se promítají do SWOT analýzy, která respektuje členění Problémové analýzy v části 3.

Revidovaná a doplněná SWOT analýza tvoří spojovací článek mezi Problémovou analýzou, Strategii podpory a strategickou částí tohoto dokumentu.

2.2.1 STAV A VYUŽITÍ NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK

SILNÉ STRÁNKY – STAV A VYUŽITÍ NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK

↑ existence seznamu nejhroženějších nemovitých památek vedeného Národním památkovým ústavem (dále jen „NPÚ“)
--

SLABÉ STRÁNKY – STAV A VYUŽITÍ NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK

↓ dlouhodobé podfinancování památek, zejména z veřejných rozpočtů
↓ administrativně náročný proces schvalování zásahů do kulturních památek
↓ nedostatečný objem dotačních programů určených ke kompenzaci omezení vlastnického práva vlastníků kulturních památek
↓ administrativně náročný proces schvalování příspěvků
↓ absence uceleného systému nepřímé finanční podpory vlastníků jednotlivých složek památkového fondu v daňové oblasti
↓ neexistence podrobného sledování a vyhodnocování stavu památkového fondu na základě jednotných kritérií na úrovni celého státu (monitoring)
↓ obtížná dostupnost podrobnějších informací v Ústředním seznamu kulturních památek
↓ nedostatečná infrastruktura a existence bariér u části památek bránících intenzivnějšímu přístupu znevýhodněných osob ke kulturním statkům
↓ nedostatečné zapojení kulturních a kreativních odvětví (dále jen „KKO“) a podnikání do využívání vhodných nemovitých památek
↓ absence uceleného systému osvěty v oblasti památkové péče a jejího vyjádření ve vzdělávacích programech na všech stupních škol
↓ konzervativnost a malé mezinárodní zkušenosti pracovníků v oblasti památkové péče (obnova památkového fondu a dobrá praxe)
↓ nedostatečná popularizace památkového fondu v médiích
↓ neřešení rostoucích požadavků na využívání informačních a komunikačních technologií (dále jen „ICT“) v provozu památkových objektů

PŘÍLEŽITOSTI – STAV A VYUŽITÍ NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK

↗ rozsáhlý památkový fond na území České republiky: k roku 2015 bylo evidováno celkem 12 památek UNESCO, 296 národních kulturních památek, více než 40 000 nemovitých kulturních památek, dále 111 památkových rezervací a 490 památkových zón. V rámci tohoto památkového fondu se výjimečným způsobem uplatňuje světově unikátní síť památkových objektů s většinou původními historickými mobiliáři, zpravidla hradů a zámků, zpřístupněných veřejnosti pro kulturní a výchovně vzdělávací účely
↗ poloha země uprostřed Evropy, snadno dostupné, s vybudovanou dopravní infrastrukturou
↗ existence značených turistických tras a informačního systému Klubu českých turistů, zahrnujících nemovité kulturní památky
↗ rozsáhlé investice do turistické infrastruktury v předchozím programovém období, hledající programové naplnění
↗ země se silnými kulturními tradicemi a cítěním ve vztahu k národnímu historickému bohatství
↗ velký počet kulturních památek nacházejících se ve venkovském prostoru a drobných sakrálních staveb
↗ množství církevních památek pravidelně využívaných a navštěvovaných veřejností
↗ přetrvávající vzpomínka na využití nemovitých kulturních památek pro edukativní činnost v rámci tzv. školních vlastivědných výletů
↗ specifické vzdělávání managementu a výkonných pracovníků kulturních institucí s důrazem na možné způsoby rozšíření a zkvalitnění sítě služeb nemovitých kulturních památek
↗ nedostatečné marketingové využití památek, služby vázané na kulturní památky jako zásadní faktor růstu spokojenosti návštěvníků
↗ neexistující rozvoj malého a středního podnikání s vysokým podílem kvalifikované práce souvisejících s péčí a využíváním památkového fondu
↗ nedostatečné poskytování vhodných nemovitých památek k aktivitám KKO
↗ nevyužívání nemovitých památek jako zdrojů know-how a tradičních technologií (sklárný, pivovary, mlýny)
↗ nedostatečné oživení příběhů vázaných na kulturní památky, využití historických osob a událostí
↗ nedostatečné využití industriálního dědictví, včetně tzv. brownfields
↗ nedostatečné zapojení znevýhodněných občanů a příslušníků minorit do obnovy a využití kulturních památek
↗ zatím stále ještě nízká motivace soukromých vlastníků památek ke kontinuální péči o památkový fond včetně jejich vzájemné spolupráce
↗ nedostatečné partnerství na mezinárodní úrovni s možností propojit jednotlivé kulturní cíle (kulturní a technické památky)
↗ nedostatečná funkční spolupráce mezi orgány památkové péče a územními samosprávami (růst odborné kvalifikace samosprávy)
↗ NPÚ a jeho regionální organizační struktura, která pokrývá metodicky jednotnou propagaci a marketing kulturních památek ve vlastnictví státu, výhodou je propojení se všemi úrovněmi veřejné správy
↗ malá informovanost veřejnosti o mechanismech financování památek, včetně otázky kompenzací

OHROŽENÍ – STAV A VYUŽITÍ NEMOVITÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK

↘ nedostatek finančních zdrojů na národní a nadnárodní úrovni ve správném čase způsobí zánik nejvíce ohrožených nemovitých památek a úbytek autenticity a celistvosti významných nemovitých kulturních památek a tudíž ztrátu významné části národního a evropského kulturního dědictví
↘ neřešení regionálních problémů spojených s poškozenými památkami podmiňující prohloubení rozdílů v socioekonomické atraktivitě jednotlivých regionů
↘ nedostatečná informovanost o malých památkách nacházejících se ve venkovském prostoru
↘ nepřiměřené formy cestovního ruchu ohrožující kulturní památku (např. přetíženost dopravou, limitovaná únosnost kapacity návštěvnosti a sezónnost)
↘ pokles návštěvnosti u památkových objektů
↘ významné snížení počtu školních výletů
↘ fluktuace a odliv specialistů ve výkonné i odborné složce státní památkové péče
↘ ohrožení archeologických nalezišť (organizování hledači pokladů a nelegální obchod s památkově chráněnými předměty do zahraničí a s tím korespondující ničení nenahraditelných nálezových okolností archeologických památek)
↘ u části památkového fondu navráceného v restitucích bez prováděné údržby, kde není zřejmé budoucí možné využití, dochází k oddalování jejich záchrany a hrozí úpadek (areály bývalých tvrzí, drobných zámečků a šlechtických sídel, statků, dvorů s chlévy a stodolami se zděnou architekturou apod.)

2.2.2 STAV A VYUŽITÍ MOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

SILNÉ STRÁNKY – STAV A VYUŽITÍ MOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

↑	existence Ústředního seznamu kulturních památek a Centrální evidence sbírek (dále jen „CES“)
↑	vysoká odbornost kurátorů pečujících o sbírkové fondy a vykonávajících ve prospěch těchto fondů odborné činnosti na úrovni základního i aplikovaného výzkumu
↑	hustá síť sbírkotvorných a paměťových institucí na území České republiky, přístupnost movitého kulturního dědictví prostřednictvím expozic, výstav, publikací, přednáškovou činností, doprovodnými a edukačními aktivitami
↑	unikátní sbírky v evropském kontextu uložené v profesionálních institucích, které o ně v duchu Profesioního etického kodexu ICOM pečují
↑	aktivní účast na rozvoji mezinárodní spolupráce v oblasti kultury, zejména muzejnictví, prostřednictvím Českého výboru ICOM
↑	rozmanitost provozovatelů jednotlivých muzeí a galerií, taktéž pestrá nabídka témat a produktů
↑	kvalitní restaurátorská činnost, v poslední době mimo jiné díky výraznému podílu dotací z EU
↑	modernizace vybavení v knihovnách, internetizace, dobrá konektivita knihoven
↑	existence mimořádně kvalitních historických a konzervačních fondů v síti knihoven České republiky
↑	vysoká úroveň standardizace procesů zpracování a zpřístupnění knihovních fondů
↑	aktivní využívání IT při poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb
↑	propojování relevantních škol a dalších vzdělávacích institucí
↑	existence a aktivní činnost profesních asociací a sdružení
↑	významný potenciál původní tradice (lidová slovesnost, hudba, tanec, hry, obřady, obyčeje, technologické dovednosti, řemeslná výroba, metody a díla lidového stavitelství a další druhy lidové umělecké výroby)
↑	existence amatérských uměleckých aktivit, často s dlouhodobou kontinuální tradicí (například loutkářství, sborový zpěv, orchestrální hra) a řadou enkulturačních významů
↑	existence Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky
↑	existence Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici
↑	vytvoření regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích jako součást krajských muzeí či jiných kulturních organizací působících na území krajů

SLABÉ STRÁNKY – STAV A VYUŽITÍ MOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

↓ neexistence podrobného sledování a vyhodnocování stavu movitých památek a sbírek na základě jednotných kritérií na úrovni celého státu
↓ nedostatečný monitoring aktivit a souhrnných výstupů na regionální úrovni
↓ nedostatečná podpora zabezpečení objektů, ve kterých jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví
↓ nedostatečný objem finančních prostředků na nákup, ochranu (konzervování-restaurování), na evidenci a digitalizaci movitých památek
↓ nedostatečná spolupráce s ekonomicky činnými subjekty zejména v rámci KKO
↓ nevyhovující a nedostatečné depozitární prostory
↓ nedostatečný objem finančních prostředků pro prezentační, publikační a propagační činnost
↓ pokles akviziční činnosti muzeí, dárcovství a pozůstalostí a s tím spojené riziko úniku významných kulturních objektů nejen mimo sféru veřejných sbírek, ale především do zahraničí
↓ vybavenost velké části knihoven nereflektující aktuální trendy ICT s ohledem na rostoucí počet návštěvníků online služeb
↓ nízká úroveň marketingu a nevyrovnaná úroveň rozsahu a kvality poskytování veřejných knihovnických a jiných informačních služeb mezi jednotlivými obory a regiony
↓ malá ofenzivnost nabídky a malá flexibilita při přizpůsobování nabídky služeb paměťových institucí vývoji potřeb a poptávky uživatelů
↓ absence centrálních služeb integrujících tradiční služby a služby s digitálním obsahem
↓ snižující se návštěvnost a konkurenceschopnost i v důsledku nedostatku prostředků na modernizaci a aktualizaci expozic a dalších prezentací
↓ dosud nedostatečné začlenění knihoven do systému školního i neformálního vzdělávání
↓ nedostatečná schopnost knihoven trvale uchovat a následně zpřístupňovat publikované dokumenty (rozpad kyselého papíru, neuchování digitálních dokumentů, chybějící centrální výběrová evidence nejvýznamnějších dokumentů (např. program UNESCO Paměť světa)
↓ slabá podpora marketingu ze strany zřizovatelů
↓ nedostatečné využívání ICT pro centralizaci a dostupnost dat v oblasti nemateriálního kulturního dědictví
↓ nedostatečná finanční podpora ze strany krajů pro regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v krajích
↓ nebezpečí odlivu kvalitních vyškolených odborníků mimo sféru péče o movité kulturní dědictví z ekonomických důvodů a následná zvýšená fluktuace pracovníků, která může zapříčinit v důsledku nízkou odbornost a malou kreativitu zaměstnanců institucí

PŘÍLEŽITOSTI – STAV A VYUŽITÍ MOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

↗ zkvalitnění Ústředního seznamu kulturních památek a nová koncepce správy sbírek v CES směřující k podobě seznamu užitého v aplikaci E-Sbírkách, při zachování specifických kvalit CES (obrazová dokumentace)
↗ zřízení dalšího Seznamu nemateriálního kulturního dědictví (na MK ČR), který by umožnil zapsání kulturních statků typu festivalů, významných uměleckých těles, jevů jako je černé divadlo, Laterna Magika a další
↗ zřízení specializovaných veřejných webů, které jsou formou digitalizace kulturního obsahu
↗ silnější podpora akviziční činnosti muzeí, galerií, knihoven a Národního filmového archivu, možnost získávat kulturní statky mimořádného významu
↗ silnější podpora zabezpečení objektů, ve kterých jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví
↗ lepší materiální, prostorové a technické zázemí muzeí, galerií a knihoven
↗ vnímání paměťových institucí širokou veřejností jako živých míst, kde se stále něco děje (role vzdělávacích, kulturních, informačních a komunitních center)
↗ dostupnost IT pro služby knihoven a dalších paměťových institucí
↗ masová digitalizace tištěné produkce a v jejím důsledku růst požadavků na trvalé uchování a zpřístupňování digitálních dokumentů
↗ rozšíření přístupu k unikátním informacím o regionu (vhodných např. pro pedagogické účely) prostřednictvím digitalizace fondů knihoven a dalších paměťových institucí v regionech
↗ pokračování identifikace a dokumentace jevů tradiční lidové kultury
↗ využití vhodných movitých památek ekonomicky činnými subjekty zejména v rámci KKO
↗ využití vybraných movitých památek jako zdrojů know-how, tradičních technologií apod. zejména pro KKO
↗ podpora zvyšování kvalifikace odborných pracovníků péče o movité kulturní dědictví
↗ specifické vzdělávání managementu a výkonných pracovníků kulturních institucí
↗ racionální zacházení se systematizovanými místy v paměťových institucích ve prospěch odborníků věnujících se zpracování movitých památek kulturního obsahu
↗ rozvoj aktivit paměťových institucí, knihoven mimo tradiční služby (kulturní a informační centra, komunitní funkce, vzdělávací aktivity)
↗ jednotný postup při zahraniční propagaci a prezentaci muzeí, popř. dalších vybraných paměťových institucí v České republice, jako významných turistických cílů
↗ silnější zapojení paměťových institucí do všech úrovní školního a neformálního vzdělávání
↗ vzdělávání široké veřejnosti v oblasti kulturního dědictví

OHROŽENÍ – STAV A VYUŽITÍ MOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

↘ ohrožení principu sbírkotvorné činnosti, která je systematická a dlouhodobá s dvoustoletou historií
↘ ztráta pracovních míst – zvýšení nezaměstnanosti
↘ hrozba deprofesionalizace paměťových institucí
↘ ohrožení sbírek nevhodným uložením či přetrvávajícím špatným fyzickým stavem předmětů z důvodu nedostatku financí na odpovídající depozitáře, průběžné restaurování a konzervace předmětů
↘ zánik malých (soukromých) muzeí vystavujících předměty pojící se tematicky typickým činnostem v regionu
↘ pokles realizovaných výstav ve sbírkotvorných institucích, snižující se počet přednášek, exkurzí, konferencí, výstav a podobných vzdělávacích programů v paměťových institucích z důvodů finančních i odborných
↘ snižování počtu registrovaných čtenářů v knihovnách
↘ snížení konkurenceschopnosti v důsledku nedostatečné reflexe aktuálních trendů ICT ve vybavení některých knihoven
↘ neschopnost knihoven nabídnout veřejnosti knihovnické a informační služby v digitálním prostředí
↘ neefektivní zpracování knihovních dokumentů, rezignace na kvalitu Souborného katalogu ČR a České národní bibliografie
↘ nemožnost zpřístupňovat větší část národního kulturního dědictví uživatelům z důvodu chybějících ustanovení autorského zákona (nemožnost online zpřístupnění děl, která již nejsou na trhu)
↘ ohrožení knihovního fondu (degradace, žloutnutí a křehnutí papíru atd.) z důvodu nedostatku financí na jejich ochranu
↘ ohrožení sbírek digitálních dokumentů z důvodu neexistence systémů pro dlouhodobé uchování digitálních dokumentů (LTP)
↘ ohrožení fondu zvukových dokumentů v knihovnách, muzeích, archivech a dalších institucích (opotřebením analogových nosičů, fyzický rozpad materiálu magnetofonových pásek a některých typů gramodesek) z důvodu nedostatku financí na jejich digitalizaci jako jedinou možnou formu záchrany
↘ mimořádná personální, technická a logistická zátěž při digitalizaci a následném zpřístupňování fondů muzejních knihoven
↘ významná část knihovních fondů a muzejních sbírek není doposud počítačově bibliograficky (tj. metadatově) zpracována (zejména historické knihovny, starší část fondu velkých knihoven), veřejnost tedy neví o jejich existenci
↘ ohrožení jevů tradiční lidové kultury tlakem masové produkce tuzemského i zahraničního kýče
↘ ohrožení existence tradiční lidové kultury a amatérského umění minimalizací jejich veřejné podpory
↘ ohrožení sbírek muzeí a galerií a sbírek NPÚ (nevhodné uložení, nevyhovující fyzický stav předmětů) z důvodu nedostatku financí na odpovídající, patřičně vybavené depozitáře, na průběžné restaurování a konzervaci předmětů
↘ zastaralé vybavení expozic muzeí a galerií může snižovat návštěvnost těchto institucí

2.2.3 PROPAGACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ S DŮRAZEM NA CESTOVNÍ RUCH

SILNÉ STRÁNKY – PROPAGACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ S DŮRAZEM NA CESTOVNÍ RUCH

↑	dlouholetá tradice navštěvování památek a paměťových institucí v České republice
↑	atraktivní nabídka kulturních památek (včetně památek UNESCO), vysoký kulturně-historický potenciál
↑	vysoký potenciál muzeí v přírodě při propagaci a prezentaci kulturních obsahů v relativně autentickém prostředí
↑	poznávací a kulturní cestovní ruch jako hlavní atraktivita pro turisty České republiky i ze zahraničí
↑	snadná dostupnost mnoha kulturních cílů v rámci České republiky (ať z Prahy, či z jiných evropských metropolí)
↑	národní parky situované v příhraničních oblastech s velkým potenciálem pro přeshraniční cestovní ruch (s ohledem na kulturní památky)
↑	dobré marketingové schopnosti podnikatelských subjektů
↑	tradice festivalů a kulturně společenských akcí regionálního, národního i mezinárodního významu
↑	živá tradice a folklor v mnoha regionech České republiky a existence stálých etnografických expozic přitažlivých pro turisty z České republiky i zahraničí
↑	živá tradice a četnost neprofesionálních uměleckých aktivit

SLABÉ STRÁNKY – PROPAGACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ S DŮRAZEM NA CESTOVNÍ RUCH

↓	sezónnost nabídky cestovního ruchu
↓	zkracování délky pobytu domácích i zahraničních turistů
↓	přetrvávající orientace cestovního ruchu na tradiční a málo sofistikované formy
↓	výrazná koncentrace zahraničních návštěvníků do Prahy bez vazby na kulturní cíle v regionech
↓	nízká kvalita doprovodných služeb
↓	neefektivní, málo kreativní formy propagace, mj. i z důvodu nedostatku financí
↓	nedostatečná koordinace v oblasti tvorby politik na národní a regionální úrovni a sektorových politik
↓	absence dat pro sledování jednotlivých cílových skupin – návštěvníků kulturních zařízení a neexistence metodiky pro sledování dat
↓	nedostatečný monitoring aktivit a výstupů na regionální úrovni
↓	velmi malé zapojení subjektů působících v kultuře do regionálního destinačního managementu
↓	nedostatečná alokace prostředků na podporu aktivit, omezený sponzoring podnikatelské sféry, nedostatečná daňová zvýhodnění
↓	absence infrastruktury pro prezentaci současného živého umění na evropské úrovni v Praze

PŘÍLEŽITOSTI – PROPAGACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ S DŮRAZEM NA CESTOVNÍ RUCH

↗	vzájemná spolupráce subjektů na regionální, meziregionální a mezinárodní (přeshraniční) úrovni, tvorba společných produktů
↗	propagační využití Prahy jako vstupní brány k celému kulturnímu bohatství České republiky
↗	prezentace Prahy nejen skrze kulturní památky, ale také jako centra živé kultury srovnatelného s evropskými metropolemi
↗	podpora nabídky dalších zajímavých kulturně-historických objektů a míst
↗	tvorba produktů cestovního ruchu ve spolupráci s podnikatelskými subjekty se zaměřením na zahraničního návštěvníka
↗	růst kvality doprovodných služeb
↗	sofistikované formy prezentace navázané na obsah a „příběh“ dané kulturní památky (např. „zde večeřel Napoleon“, „zde se točil James Bond“ apod.)
↗	podpora přílivu sofistikovaných turistů (osvěta – edukace, propagace cílená na konkrétní skupinu)
↗	podpora synergických projektů směřujících k rozvoji cestovního ruchu v rámci integrovaných plánů rozvoje území (IPRÚ)
↗	podpora nezbytné doprovodné infrastruktury (např. dostatek parkovacích míst, kvalitní komunikace)
↗	potenciál vytvářet nová pracovní místa na trhu práce
↗	existence bohaté sítě festivalů a přehlídek profesionálního a neprofesionálního umění

OHROŽENÍ – PROPAGACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ S DŮRAZEM NA CESTOVNÍ RUCH

↘	prohlubující se rozdíl v návštěvnosti mezi Prahou a regiony České republiky
↘	provinční charakter Prahy v oblasti živé kultury způsobený chybějící infrastrukturou, která by odpovídala současnému standardu
↘	silná a aktivní konkurence v sousedních zemích, propad v kvalitě nabídky oproti těmto destinacím
↘	přímé využívání památek zařízeními cestovního ruchu s řadou modernizačních úprav a závažnými zásahy do kulturní památky s možným dopadem na snížení její atraktivity
↘	narušování tržního prostředí prostřednictvím poskytování účelových dotací do oblastí, jež jsou schopny zajistit soukromé subjekty
↘	obecný růst daňového zatížení obyvatelstva, dlouhodobě nízká úroveň průměrných hodinových mezd v České republice
↘	reklama a průvodní jevy nadměrné koncentrace turismu snižující atraktivitu kulturního dědictví
↘	snižování veřejné podpory kultury a umění v důsledku úspor veřejných rozpočtů
↘	malý zájem cestovních kancelářů a touroperátorů působit na domácím trhu a nabízet regionální produkty v oblasti kultury

2.2.4 POTŘEBNOST DIGITALIZACE A ICT V KULTUŘE

SILNÉ STRÁNKY – POTŘEBNOST DIGITALIZACE A ICT V KULTUŘE

↑ Strategie digitalizace kulturního obsahu na léta 2013 – 2020, schválená Vládou České republiky usnesením č. 70 ze dne 30. ledna 2013
↑ přímý a operativní přístup MK ČR do Ústředního seznamu kulturních památek
↑ existence jednotného centrálního systému evidence sbírek
↑ datový systém RUIAN, který byl vytvořen v návaznosti na další registry veřejné správy
↑ dlouholetá digitalizace nejvzácnějších dokumentů a periodik ohrožených rozpadem prostřednictvím dotačního programu MK ČR Veřejné informační služby knihoven
↑ budování digitální knihovny vzácných a historických dokumentů Manuscriptorium
↑ dostupnost katalogů českých knihoven v elektronické podobě díky dlouholeté retro-konverzi
↑ budování Národní digitální knihovny a regionálních digitálních knihoven z prostředků evropských fondů
↑ využívání a rozvoj systému Kramerius pro zpřístupnění digitálních sbírek knihoven a dalších paměťových institucí

SLABÉ STRÁNKY – POTŘEBNOST DIGITALIZACE A ICT V KULTUŘE

↓ neexistence centrálního řízení a koordinace digitalizace kulturního obsahu v České republice
↓ absence legislativních, organizačních a technických podmínek pro trvalé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů kulturního obsahu
↓ neexistence národních a sektorových agregátorů metadat
↓ nedostatečná koordinace aktivit vytváření evidenčních systémů v muzeích (úloha MK ČR)
↓ nedostatečná propagace českého kulturního dědictví na evropské/mezinárodní scéně prostřednictvím digitalizace (velmi nízký počet (cca 3,4 %) kulturních objektů, které byly digitalizovány)
↓ nízký rozsah digitalizace movitých památek s negativním dopadem na spolehlivost evidence jejich seznamu, právní jistotu vlastníků, monitoring a stupeň potřebné ochrany a zabezpečení
↓ opomíjení digitalizace ve vazbě k potřebám KKO a trhu
↓ s výjimkou resortu knihoven absence jednotné koordinace, nedostatečná propojenost a dostupnost databází zřizovaných na jednotlivých úrovních
↓ finanční náročnost digitalizace na personální i technické kapacity
↓ absence legislativních podmínek umožňujících zpřístupnění digitálních dokumentů při respektování práv autorů (uzavírání hromadných licenčních smluv, sdílení digitálních dokumentů apod.)

PŘÍLEŽITOSTI – POTŘEBNOST DIGITALIZACE A ICT V KULTUŘE

↗	centrální a koordinované řízení a metodické vedení v oblasti digitalizace kulturního obsahu ze strany MK ČR formou dedikovaného útvaru
↗	přehledná evidence sbírek v elektronické podobě umožňující snadné vyhodnocování a přehled o sbírkách v jednotlivých institucích z důvodu bezpečnosti, získávání podkladů pro vědu, výzkum i výstavní účely
↗	technologický pokrok zvyšující dostupnost dat (např. smartphones)
↗	zpřístupnění domácího kulturního a vědeckého dědictví pro potřeby vzdělávání a vědy (např. Centrální portál českých knihoven atd.)
↗	zpřístupnění evropského kulturního dědictví prostřednictvím Evropské digitální knihovny Europeana a dalších specializovaných digitálních knihoven
↗	garance trvalého uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů prostřednictvím certifikovaných datových úložišť i dalších systémů
↗	pozitivní dopad digitalizace v kultuře na aktivity v dalších sektorech (cestovní ruch, výzkum, vzdělávání, průmysl)
↗	digitalizace v oblasti kultury i ve vazbě na potřeby KKO
↗	širší zpřístupnění kultury 20. a 21. století prostřednictvím digitalizace (při respektování práv autorů)
↗	rozšíření systému povinného výtisku na digitální dokumenty
↗	připravovaná novela autorského zákona o zpřístupnění děl nedostupných na trhu knihovnamí (přístup uživatelů z domova nebo zaměstnání)
↗	digitalizace jako jediná cesta jak zachránit sbírky zvukových dokumentů před postupným fyzickým rozpadem nosičů, historických fotografií a negativů

OHROŽENÍ – POTŘEBNOST DIGITALIZACE A ICT V KULTUŘE

↘	neřešení rostoucích požadavků na využívání ICT v provozu památkových objektů, muzeí, galerií, knihoven atd. bude mít dopad na samotný provoz, ochranu, monitoring, opravy, evidenci, prezentaci a propagaci kulturního bohatství
↘	nedostatek zkušeností s enormním množstvím ukládaných dat v dlouhodobém horizontu
↘	bude-li nedostatečná digitalizace přetrvávat a nebude-li usměrňována potřebami KKO a trhu, bude mít vysoce negativní dopad na další odvětví, zejména cestovní ruch, výzkum, průmysl a vzdělávání
↘	znemožnění efektivního způsobu výuky prostřednictvím nejmodernějších technologií či možnosti 3D a 2D prezentací památkových objektů

2.2.5 LIDSKÉ ZDROJE V OBLASTI KULTURY

SILNÉ STRÁNKY – LIDSKÉ ZDROJE V OBLASTI KULTURY

↑	kulturní oblast jako významný sektor z pohledu zaměstnávání populace České republiky
↑	vysoká odbornost kurátorů sbírkových fondů paměťových institucí
↑	rostoucí počet obyvatel s vyšším vzděláním v České republice, relativně významné uplatnění dobrovolníků, zejména v oblasti kulturního dědictví, v některých oborech živého umění a v knihovnictví
↑	doplnění systému uměleckého vzdělávání v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen „MŠMT ČR“) o neformální vzdělávání (mimo školský systém) a jeho podpora z veřejných zdrojů

SLABÉ STRÁNKY – LIDSKÉ ZDROJE V OBLASTI KULTURY

↓	nízké mzdové ohodnocení zaměstnanců v oblasti kultury a odchod kvalifikovaných zaměstnanců do jiných sfér
↓	vysoká fluktuace pracovníků v kulturní oblasti
↓	limity počtu úvazků u státních organizací omezují možnosti rozvoje a aktivit, i pokud se organizacím podaří získat mzdové prostředky
↓	nedostatečné propojení lidských zdrojů v oblasti kultury s ekonomickým a vědeckým sektorem
↓	nedostatečné začleňování sociálně slabších skupin obyvatelstva do kulturního sektoru
↓	snižující se tendence celkového počtu zaměstnanců v sektoru kultury (od roku 2005)
↓	omezená možnost zjistit přesné údaje o počtech zaměstnanců v povoláních kulturního charakteru, nesnadná kvantifikace některých kulturních služeb a statků pro jejich jedinečnost a neziskový charakter

PŘÍLEŽITOSTI – LIDSKÉ ZDROJE V OBLASTI KULTURY

↗	podpora manažerské dovednosti řídicích pracovníků v kultuře prostřednictvím posílení jejich znalostí v oblasti finančního řízení kulturních institucí
↗	akreditované kurzy pro pracovníky v oblasti kultury
↗	vzdělávání zaměstnanců kulturního sektoru související s procesem digitalizace a využíváním nejmodernějších ICT
↗	další vzdělávání v oblasti autorských práv a duševního vlastnictví
↗	poradenství a vzdělávání v oblasti podnikání, finančnictví, duševních práv, rozvoje produktů a služeb, přístupu na trh, marketingu atd.
↗	intenzivnější tvorba vzdělávacích programů kulturních institucí pro školská zařízení
↗	zahrnutí vzdělávacích aktivit v kulturních zařízeních a památkách do školních vzdělávacích programů
↗	cílené propojování uměleckého vzdělávání s dalšími obory a studijními předměty jako příležitost k rozvoji klíčových kompetencí pro celoživotní vzdělávání včetně tzv. měkkých
↗	možnost využívání projektů Evropské komise (aktuálně projekt ICT and ART)
↗	odborné praxe během studia a zapojení absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol do obnovy a rozvoje kulturního dědictví
↗	budování partnerství pro rozvoj podnikání v kulturních a technických památkách
↗	ekonomický přínos KKO

- ↗ možnosti spolupráce umělců a uměleckých institucí se školami a školskými zařízeními jako implementace metodiky otevřené koordinace a spolupráce s ekonomicky činnými subjekty

OHROŽENÍ – LIDSKÉ ZDROJE V OBLASTI KULTURY OHROŽENÍ

- ↘ zvyšující se rozdíl mezi průměrnou mzdou napříč jednotlivými kulturními oblastmi (pomyslná dělicí čára probíhá mezi oblastmi tradičního umění a oblastmi KKO)

2.2.6 ROZVOJ KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ

SILNÉ STRÁNKY – ROZVOJ KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ

↑	sektor vyznačující se vysokou přidanou hodnotou a vysokým rozvojovým potenciálem
↑	velmi progresivní odvětví mající svůj význam i v rámci zaměstnanosti
↑	nezpochybnitelný význam pro rozvoj inovací a informačních a komunikačních technologií, které čerpají z atraktivity obsahu
↑	KKO vytvářejí kreativní atmosféru a přitahují talenty
↑	dobré mezinárodní renomé českého živého umění

SLABÉ STRÁNKY – ROZVOJ KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ

↓	absence specifických systémů pro podporu podnikání v oblasti KKO (kreativní inkubátory, kreativní prostory – tzv. „huby“)
↓	slabé, neefektivní a neflexibilní sítě (profesní, oborová, zájmová uskupení)
↓	nedostatečná vazba KKO na rozvoj průmyslu i tradičních oborů (textil, sklo atd.)
↓	přetrvávající závislost KKO na veřejných prostředcích
↓	nedostatečné propojení vzdělávacích institucí a podniků (neexistence některých vzdělávacích oborů, nedostatečná příprava absolventů na budoucí profesi, komunikaci s odborníky atd.)
↓	nerozvinutá síť klastrů
↓	absence strategické podpory na státní i regionální úrovni
↓	nedostatečná podpora veřejných financí
↓	obtížné shánění soukromých prostředků na kulturní projekty
↓	absence motivace dotací ze soukromých prostředků do kultury (např. formou daňových úlev)
↓	celkové nastavení společnosti, které nevnímá kulturu jako základní složku života, ale jako zbytnou nadstavbu

PŘÍLEŽITOSTI – ROZVOJ KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ

↗	mapování stavu KKO na všech úrovních
↗	využití evropských prostředků pro podporu rozvoje KKO
↗	růst a rozvoj podnikatelských schopností představitelů KKO
↗	fungující inkubátory, sítě a klastry s cílem výměny a přenosu zkušeností s propojením různých účastníků (výrobci, poskytovatelé služeb, příbuzná odvětví, akademická pracoviště, veřejné organizace, firmy, investoři)
↗	rozvoj vazeb KKO na průmysl a nové technologie
↗	rozvoj netechnologických projektů a projektů, jejichž výstupem jsou produkty a služby stojící na pilířích duševního vlastnictví (autorské právo, ochranné známky a designová práva)
↗	využití ekonomické a společenské dimenze kultury a s nimi spojené kreativity pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností ekonomiky
↗	podpora vzniku nových a kvalitních obsahů – inovace ve službách v kombinaci se silnými brandy (značkami)

↗ podnikání a inovace v KKO otevřené a dostupné pro mikropodniky (ideálně i pro OSVČ) a pro malé a střední podniky ze všech KKO
↗ digitalizace kulturního obsahu a jeho zpřístupnění na klíč k rozvoji dalších služeb a možných podnikatelských záměrů
↗ kontakty mezi jednotlivými obory a zapojení kreativních lidí do stávajících podniků a procesů

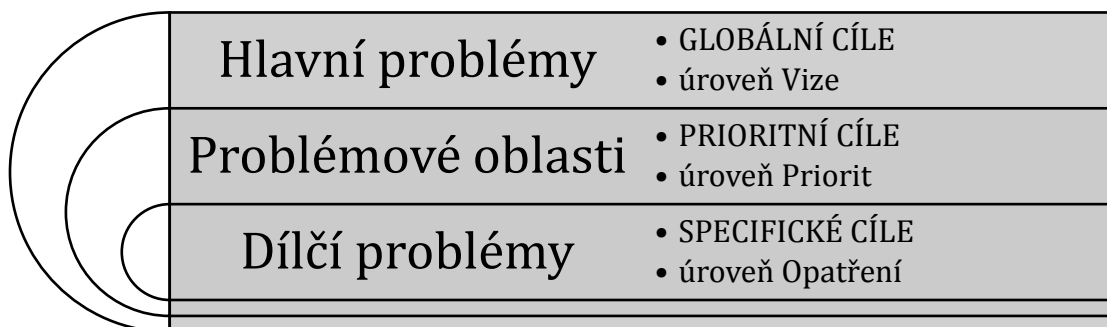
OHROŽENÍ – ROZVOJ KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ

↘ odliv talentů vyškolených v rámci veřejného vzdělávacího systému České republiky
↘ oslabení systému rozvoje talentů a kreativity v České republice (základní umělecké školy, neformální vzdělávání, talentové soutěže, systém postupových přehlídek v oblasti amatérského umění atd.)
↘ zaměření se výhradně na technologické inovace
↘ nedostatečná role KKO v rozvoji průmyslu a ekonomiky
↘ přílišná závislost KKO na veřejných financích

3 STRATEGICKÁ ČÁST

3.1 STRUKTURA STRATEGIE

Rozvojová strategie definuje cestu k naplnění vize a dosažení globálního cíle v oblasti podpory kultury a je tvořena hierarchií cílů, které jsou vzájemně provázané. Jednotlivé cíle představují pozitivní formulaci problémů, přičemž jednotlivé úrovně hierarchie problémů jsou transformovány následovně:

Popis jednotlivých priorit je zpracován jednotně a obsahuje:

- *Prioritní cíl*
- *Popis priority (tematické vymezení priority, zdůvodnění priority, event. popis strategie pro dosažení cíle priority)*
- *Opatření*
  - *Specifický cíl*
  - *Popis a zdůvodnění opatření*
  - *Typové aktivity pro navrhované opatření*
  - *Dopady případně neřešených problémů*
- *Územní povaha opatření u jednotlivých priorit*

3.2 VIZE A CÍLE

Vize strategie jednoduše formuluje cílový stav, který v sobě zahrnuje všechny dílčí stupně cílů a jehož má být dosahováno intenzivní, vzájemně vyváženou a synergickou podporou všech témat rozpracovaných do jednotlivých opatření.

Živé, dostupné, efektivně spravované a využívané kulturní bohatství, významná role kreativity v hospodářském růstu země.

Souhrnná struktura strategie je přehledně znázorněna následující tabulkou.

Tabulka 5: Souhrnná struktura Integrované strategie podpory kultury do roku 2020

Globální cíle	Priority a prioritní cíle	Opatření a specifické cíle
<p>1. Zvýšit kvalitu péče o hmotné i nehmotné kulturní bohatství</p>	<p>PRIORITA Č. 1: KULTURNÍ BOHATSTVÍ</p> <p><i>PRIORITNÍ CÍL: ZAJISTIT UCHOVÁNÍ A ROZVOJ KULTURNÍHO BOHATSTVÍ A ZEFEKTIVNIT JEHO PROPAGACI</i></p>	<p>Op. 1.1: Národní kulturní památky a památky UNESCO <i>SC: Zlepšit stav národních kulturních památek a podpořit naplňování Úmluv UNESCO v oblasti hmotného i nehmotného kulturního dědictví</i></p>
		<p>Op. 1.2 : Pamětihodnosti Evropského dědictví <i>SC: Zviditelnit vybrané pamětihodnosti získáním označení Evropské dědictví a zajistit jeho využití pro hospodářský i kulturní rozvoj regionů</i></p>
		<p>Op. 1.3 : Paměťové instituce <i>SC: Naplnit vizi Státní kulturní politiky, umožnit využití přínosů kultury, zvýraznit její význam, zlepšit úroveň ochrany a prezentace sbírek muzeí, fondů knihoven a dalších paměťových institucí s cílem uvolnit potenciál pro rozvoj občanské společnosti, kreativity, výzkumu a hospodářského rozvoje</i></p>
		<p>Op. 1.4: Evidence a monitoring <i>SC: Implementovat na národní úrovni pravidelný monitoring a vyhodnocování stavu památek bez rozdílu vlastnictví na základě jednotných kritérií, zefektivnit sbírky a fondy (konzervování-restaurování, umístění, digitalizace)</i></p>
		<p>Op. 1.5: Infrastruktura pro návštěvníky, zpřístupnění a zabezpečení kulturního bohatství <i>SC: Vybudovat odborné a technické zázemí objektů prezentujících kulturní bohatství, zajistit zabezpečení objektů i jejich kulturního obsahu, jejich bezpečnou dostupnost a bezbariérovost</i></p>
		<p>Op. 1.6: Drobné nemovité kulturní památky nacházející se ve venkovském prostoru a památky v havarijním stavu <i>SC: Zajistit systematickou podporu obnovy drobných nemovitých kulturních památek nacházejících se ve venkovském prostoru a záchranu nejvýznamnějších nemovitých památek v havarijním stavu</i></p>
		<p>Op. 1.7: Technické nemovité památky <i>SC: Obnovit, zachránit nebo transformovat nemovité technické památky, pokud možno i s uzlovými body technologií, a podpořit další formy jejich využití, např. pro oblast sociálních služeb nebo vzdělávání</i></p>
		<p>Op. 1.8: Obnova kulturní krajiny <i>SC: Podpořit obnovu kulturní krajiny, tradičních forem sadařství, historické zeleně a přírodního prostředí v okolí kulturních památek</i></p>
		<p>Op. 1.9: Osvěta a propagace <i>SC: Zvýšit povědomí o hmotném i nehmotném kulturním dědictví, zlepšit využití potenciálu kulturního dědictví v oblasti cestovního ruchu a zefektivnit propagaci využitím ICT a vzájemnou spoluprací subjektů na regionální, meziregionální (přeshraniční) úrovni</i></p>

		<p>Op. 1.10: Rozvoj kultury v Hlavním městě Praze SC: Modernizovat kapacity kulturní infrastruktury pro udržení pozice Hlavního města Prahy jako kulturní metropole mezinárodního významu</p>
<p>2. Zvýšit úroveň správy a dostupnosti kulturních hodnot</p>	<p>PRIORITA Č. 2: ECULTURE</p> <p>PRIORITNÍ CÍL: ZAJISTIT A VYUŽÍT DIGITALIZACI KULTURNÍHO OBSAHU A VEŘEJNÝCH KULTURNÍCH SLUŽEB PRO PODPORU POSILOVÁNÍ INSTITUCIONÁLNÍ KAPACITY ÚČINNÉ VEŘEJNÉ SPRÁVY V OBLASTI KULTURY, KREATIVITY, INOVACÍ A ZNALOSTNÍ EKONOMIKY</p>	<p>Op. 2.1: Evidence a standardizace SC: Vytvořit organizační a technické předpoklady trvalého uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů</p>
		<p>Op. 2.2: Digitalizace, zpřístupnění a dlouhodobé uchování SC: Digitalizovat, uchovat a zpřístupnit kulturní bohatství za účelem jeho záchrany, ochrany a prezentace a dalšího využití</p>
		<p>Op. 2.3: Činnosti veřejné povahy v oblasti kultury SC: Zajistit komunikační prostředí pro snadný přístup odborné i laické veřejnosti ke kulturnímu obsahu v digitální podobě</p>
		<p>Op. 2.4: Mezioborová interakce SC: Zvýšit využití kulturního obsahu v ekonomice</p>
<p>3. Zlepšit podnikání a inovace v oblasti kultury</p>	<p>PRIORITA Č. 3: KULTURNÍ A KREATIVNÍ ODVĚTVÍ</p> <p>PRIORITNÍ CÍL: VYUŽÍT SOCIOEKONOMICKÝ POTENCIÁL KKO PRO ZVÝŠENÍ KONKURENČNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY</p>	<p>Op. 3.1: Mezisektorové partnerství a inovace SC: Budovat funkční vazby mezi KKO a dalšími průmyslovými odvětvími, vytvářet kapacity, sítě, klastry a inkubátory KKO, podpořit podnikání, profesionalizaci, coaching, mentoring</p>
		<p>Op. 3.2: Kreativní kultura SC: Podpořit projekty živého umění, kulturního turismu, kulturně komunitních projektů a mimoškolského uměleckého vzdělávání</p>
		<p>Op. 3.3: Propojení KKO a kulturního bohatství SC: Rozvinout podnikání v kulturních a technických památkách i dalších oblastech kultury</p>
<p>4. Zvýšit kvalitu lidských zdrojů v oblasti kultury</p>	<p>PRIORITA Č. 4: LIDSKÉ ZDROJE</p> <p>PRIORITNÍ CÍL: ZEFEKTIVNIT NASTAVENÍ SYSTÉMŮ ŘÍZENÍ A MONITOROVÁNÍ V OBLASTI KULTURY A ZVÝŠIT ODBORNOU KAPACITU PRACOVNÍKŮ KULTURY I VEŘEJNOSTI</p>	<p>Op. 4.1: Zapojení znevýhodněných občanů a minorit SC: Zapojit znevýhodněné občany a příslušníky minorit do obnovy a využití kulturních památek, projektů živé kultury a aktivit KKO</p>
		<p>Op. 4.2: Celoživotní vzdělávání SC: Zavést systém celoživotního vzdělávání pracovníků, ve spolupráci s MŠMT ČR a odbornými vzdělávacími institucemi, ustavit způsob jeho akreditací a rozšířit spektrum vzdělávacích a informačních služeb poskytovaných veřejnosti ve vazbě na potřeby trhu</p>
		<p>Op. 4.3: Konkurenceschopnost lidských zdrojů SC: Zavést systém vzdělávání managementu a pracovníků kulturních institucí s důrazem na možné způsoby rozšíření a zkvalitnění sítě veřejných kulturních služeb, rozšíření kulturních služeb pro cestovní ruch a vytvoření vzdělávacích modulů pro školská zařízení</p>
		<p>Op. 4.4: Zaměstnanost SC: Zavést systém zapojování studentů a absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol do rozvoje kultury a podpořit vznik nových pracovních míst na trhu práce ve vazbě na kulturu a cestovní ruch</p>

3.3 PRIORITA Č. 1: KULTURNÍ BOHATSTVÍ

- **Prioritní cíl: Zajistit uchování a rozvoj kulturního bohatství a zefektivnit jeho propagaci**

3.3.1 POPIS PRIORITY

Termín kulturní bohatství je touto prioritou užíván ve svém nejširším významu, jako označení kolektivního vlastnictví a všeobecně sdíleného výsledku činnosti příslušníků určité kultury, který je aktuálně užíván, v konkrétních segmentech dále budován a předáván v čase a prostoru následujícím pokolením. Takto pojaté kulturní bohatství je zdrojem hrdosti a sebevědomí, má zásadní význam pro národní paměť, historii a svěbytnost a jeho význam je nezastupitelný při tvorbě budoucnosti. Má závažné socioekonomické dopady, vytváří pracovní místa, podněcuje rozvoj lokalit a regionů a zvyšuje jejich atraktivitu. Priorita byla navržena především na základě zjištění analýzy a zčásti též na základě dostupných informací o možnostech financování projektů kulturního sektoru ze EU fondů.

Priorita zahrnuje podporu hmotného i nehmotného kulturního bohatství. Dlouhodobým podfinancováním trpí celý kulturní sektor v České republice. Také objem financí potřebný na péči o tradiční lidovou kulturu přesahuje možnosti veřejných rozpočtů. Problémy v těchto oblastech, jež lze označit jako oblasti kulturního dědictví, tkví ale také v dosud ne zcela vyřešených vlastnických vztazích, v evidenci a způsobu monitorování, včetně stanovení měřitelných kritérií souvisejících se sledováním stavu památek. Systematický monitoring vybraných ukazatelů probíhá jen na úrovni památek UNESCO¹. Zatímco nejvýznamnější nemovité památky ve vlastnictví státu se daří udržovat v reprezentativním stavu, další vlastníci, zejména obce, disponují tak omezenými finančními prostředky, že rozsáhlejší rekonstrukce či alespoň zakonzervování stávajícího stavu nejsou reálné. Mezi nemovité kulturní památky zahrnuje tato priorita i její podkategorii, památky technické.

Pokud jde o kategorii movitých hodnot kulturního bohatství, je jejich veřejně přístupná část uložena především v galeriích, památkových objektech, muzeích, knihovnách a ve veřejném prostoru. Jen v paměťových institucích zřízených MK ČR je evidována zhruba miliarda kulturních objektů. Ani zde není objem finančních prostředků, které lze použít na odpovídající péči o tyto movité hodnoty, dostatečný. Jde zejména o prostředky potřebné na modernizaci infrastruktury pro ochranu sbírek a fondů knihoven. Současně absentují sbírkotvorné strategie, systém evidence a chybí nástroj, prostředek, jak tyto strategie aplikovat, jakož i marketingové strategie na využívání sbírkového památkového fondu. Jen obtížně se prosazují moderní metody zprostředkovávání rozmanitých sbírek, kulturních děl a poznatků z nich získaných pomocí digitalizace sbírkových předmětů a jejich zpřístupňování.

Dlouhodobě pocíťovanou slabinou je rovněž nedostatečné využívání hodnot kulturního bohatství ve vzdělávacím sektoru (např. systematické začleňování knihoven, muzeí a galerií do vzdělávacích a výchovných programů). Překážky spolupráce a vytvoření systémové vazby

---

¹K NKP a památkám UNESCO jsou dále přiřazeny nemateriální statky tradiční lidové kultury zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR a nemateriální statky tradiční lidové kultury zapsané do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva zřízeného příslušnou Úmluvou UNESCO.

mezi rezorty kultury a školství jsou poměrně známé (problémová komunikace, odlišné kategorie v účtování vzdělávacích a výzkumných projektů aj.). K nalezení společné řeči je třeba, aby rezort kultury prosadil pojmovou kategorii „kulturní gramotnost“ označující dovednosti, znalosti a mentální připravenost orientovat se v hodnotách kulturního bohatství (analogicky po vzoru: finanční gramotnost, informační gramotnost, mediální gramotnost atd.). Jde o sjednocující pojem, jehož obsahem jsou kompetence akceptovatelné v rámcových vzdělávacích programech, odtud se potom mohou dostat do jednotlivých školských vzdělávacích programů i předmětových a oborových akreditací.

Kulturní bohatství má významný vliv na cestovní ruch. Podle průzkumu agentury CzechTourism je Česká republika pro návštěvníky atraktivní především díky své kultuře a cestovní ruch směřovaný za kulturními hodnotami může představovat jeden z hlavních zdrojů ekonomického růstu a podpory zaměstnanosti. Aby však byl tento potenciál plně využit, je potřeba nabízet inovativní pojetí cestovního ruchu, jež opustí zastaralý model zaměřený výhradně na nemovité kulturní památky (návštěvy hradů a zámků) a formou sofistikované prezentace, cílící na konkrétní skupiny návštěvníků a vyznačující se pestrostí a vysokou kvalitou služeb, obrátí pozornost k celé široké nabídce kulturního bohatství České republiky, a to hmotné i nehmotné povahy. Tento nový přístup zároveň umožní potřebné usměrnění cestovního ruchu, aby byly cenné hodnoty zachovány i pro budoucí generace.

Je tedy nutno do uchování a rozvoje kulturního bohatství jako jedinečného zdroje národního sebevědomí a společenské soudržnosti zvýšit investice a zabránit tak možným nevratným škodám v jeho vybraných segmentech, zároveň je však nezbytné výrazně zefektivnit jeho marketing a propagaci, inovovat strukturu a formy cestovního ruchu a vytvářet technické a legislativní podmínky pro řádné zhodnocování kulturních statků.

3.3.2 OPATŘENÍ V RÁMCI PRIORITY

Seznam opatření:

→ Opatření 1.1: Národní kulturní památky a památky UNESCO
→ Opatření 1.2: Evropské dědictví
→ Opatření 1.3: Paměťové instituce
→ Opatření 1.4: Evidence a monitoring
→ Opatření 1.5: Infrastruktura pro návštěvníky, zpřístupnění a zabezpečení kulturního bohatství
→ Opatření 1.6: Drobné nemovité kulturní památky nacházející se ve venkovském prostoru a památky v havarijním stavu
→ Opatření 1.7: Technické nemovité památky
→ Opatření 1.8: Obnova krajiny
→ Opatření 1.9: Osvěta a propagace
→ Opatření 1.10: Rozvoj kultury v hlavním městě Praze

OPATŘENÍ 1.1: NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY A PAMÁTKY UNESCO

➤ Specifický cíl: **Zlepšit stav národních kulturních památek a podpořit naplňování Úmluv UNESCO v oblasti hmotného i nehmotného kulturního dědictví**

Velká část kulturního dědictví České republiky není v takovém stavu, který by umožnil jeho efektivní využití pro ekonomický a sociální rozvoj měst, regionů a krajů. Značná část památek nemá dostatečně rozvinutou kulturní infrastrukturu a jen nepatrný zlomek je ekonomicky soběstačný (cca 20 památek). Česká republika přitom disponuje rozsáhlým kulturním dědictvím a zvyšuje se zájem veřejnosti o jeho využití. Kulturní dědictví plní nezastupitelnou úlohu v regionálním rozvoji a to zejména ve využívání těchto hodnot v cestovním ruchu.

Podpora by měla směřovat na obnovu a rozvoj národních kulturních památek, které mají největší potenciál pro sociální a ekonomický rozvoj regionů. Seznam NKP obsahuje aktuálně 296 památek, z toho většina je nemovitých. Dále by měla být podpora orientována na naplňování obou Úmluv UNESCO, tj. Úmluvy o ochraně světového dědictví a Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví. V prvním případě se jedná o obnovu a rozvoj 12 českých památek a památkových území, které mají mezinárodní význam, a jsou pro svoji mimořádnou historickou hodnotu zařazeny do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Ve druhém případě jde nejen o další rozvoj 4 statků zapsaných do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva a 9 statků zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky², ale i o další podporu a uchování dosud existujících projevů tradiční lidové kultury jako znaků kulturní identity a jejich předání příštím generacím (viz dokument Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice). Projevy nehmotného kulturního dědictví lze přitom atraktivně propojovat s prezentací hmotných památek, využít v aktivitách KKO, popř. ve výrobní sféře, i k další podpoře cestovního ruchu.

Při směřování podpory v případě obnovy nemovitých památek je důležité věnovat pozornost jak otázce jejich výzkumu a ochrany (nezastupitelná role NPÚ), tak otázce jejich bezpečného a co nejširšího zpřístupnění návštěvníkům (bezbariérovost), a to u vybraných památek celoročně, což znamená zajištění potřebné infrastruktury – sněhové zábrany, úprava komunikací pro zimní provoz, temperování objektů, zajištění inženýrských sítí atd. (Požadavku na co nejširší zpřístupnění již vychází vstříc rozšíření návštěvnické sezóny na významných objektech ve správě NPÚ). Dále je třeba se věnovat otázce využití kulturní památky (např. ke kulturním či vzdělávacím aktivitám), a konečně také otázce návaznosti na okolí památkových objektů. To jsou např. zahrady v jejich nejbližší blízkosti, což znamená péči o rostliny, cesty, vodní plochy, altány atd. (u výjimečných zahrad a parků, jež jsou samy významnými památkami, je to pochopitelně samozřejmé), ale patří sem také celkové prostředí dané lokality, jeho upravenost, ubytovací a stravovací kapacity, dostatečná občanská vybavenost a podobně. V současné době se již samotné kulturní památky stěží mohou spolehnout na „pouhé jméno“, protože požadavky turistů se zaměřují i na přidružené služby a okolní prostředí.

V rámci programového období 2014 – 2020 bude možné čerpat finanční prostředky z ESIF na oblast kulturního dědictví – konkrétně z Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „IROP“), Specifického cíle 3.1 Zefektivnění prezentace posílení ochrany a rozvoje

---

² Aktuálně probíhá projednávání zařazení dalších 3 statků do uvedeného seznamu.

kulturního dědictví. MK ČR bude podporovat v rámci IROP Seznam národních kulturních památek (k 1. lednu 2015), Indikativní seznam národních kulturních památek (k 1. lednu 2015), Seznam Světového kulturního dědictví UNESCO a Indikativní seznam Světového kulturního dědictví UNESCO.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.1 NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY A PAMÁTKY UNESCO

→ Vytvořit koncepci vhodné prezentace památek UNESCO a jejich využití ve vazbě na cestovní ruch.
→ Aktualizovat územní plány, management plány, regulační plány, strategické dokumenty a rozvojové programy vybraných památek ve vazbě na rozvoj cestovního ruchu.
→ Identifikovat a dokumentovat jevy tradiční lidové kultury a doplňovat Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, podporovat v péči o lidovou kulturu činnost Národního ústavu lidové kultury a regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu pověřených na krajské úrovni.
→ Podporovat prezentace tradičních zvyků a řemesel.
→ Využívat tradičních řemesel, technologických postupů a vzorů v oblasti obnovy památek, KKO a výroby.
→ Zpracovat projektové dokumentace ke stavebnímu řízení pro obnovu památek. Vždy ve vazbě na konkrétní dotační titul.
→ Zkoumat, udržovat, restaurovat, konzervovat a obnovovat vybrané kulturní památky a lokality.
→ Rekonstruovat objekty pro zajištění ubytovacích a stravovacích kapacit v okolí vybraných památek.
→ Rekonstruovat kulturní zařízení v dosahu vybraných památek (muzea, divadla, galerie) a podpořit jejich rozvoj.
→ Revitalizovat technickou infrastrukturu v lokalitách vybraných památek.
→ Vybudovat parkovací plochy a hlídaná parkoviště v blízkosti památek.
→ Využívat kulturní památky ke kulturním aktivitám (symbióza tzv. živé a neživé kultury) a k edukativním činnostem (výuka v autentickém prostředí kulturní památky, prezentace tradičních řemesel atd.), navázat na již probíhající aktivity tohoto typu a podpořit je.
→ Pro zatraktivnění kulturní památky oživit příběhy, které se na ni vážou, využít historických osob a skutečných událostí.
→ Spolupracovat s médii s cílem popularizace památek (nutnost poukázat na význam památek i na jejich problematice oblasti).
→ Spolupráce mezi všemi relevantními aktéry veřejné, soukromé i neziskové sféry.
→ Při obnově památek dbát o bezpečné a maximální zpřístupnění – bezbariérovost, ideálně celoroční přístupnost vybraných památek atd.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.1 NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY A PAMÁTKY UNESCO

↘ Nárůst počtu ohrožených památek a jejich nevratné poškození až zánik částí nebo celků nejvíce ohrožených památek se rovná ztrátě části národní historie. Pozdější sanace bude vyžadovat vyšší objem finančních prostředků na záchranu významné části tohoto kulturně-historického dědictví, jehož ochrana je jednou z národních priorit.
↘ Česká republika je zemí se silnými kulturními tradicemi a cítěním ve vztahu k národnímu kulturnímu bohatství. Je vázána mezinárodními úmluvami při ochraně kulturního dědictví. Nenaplňováním těchto úmluv hrozí jak ztráta prestiže, tak postavení a podpory mezinárodních institucí. Zároveň existuje možné riziko zhoršení národní image v rámci EU.
↘ Nedostatečná podpora institucí pověřených dokumentací nehmotných statků a jevů tradiční kultury povede k postupné ztrátě významné části kulturního bohatství a vlastní kulturní identity.

↘	Nevyužívání potenciálu tradičních řemesel, technologických postupů a vzorů omezí možnosti KKO, popř. výroby, a tím i možný pozitivní dopad na ekonomiku a zaměstnanost.
↘	Podfinancování a nedostatečná ochrana nejcennějších nemovitých kulturních památek včetně památek zapsaných na seznamu UNESCO povede k jejich postupné degradaci a ztrátě hodnot. Za současných podmínek není většina veřejně přístupných památek ekonomicky soběstačná, neumějí a někdy ani nemohou kreativně využívat svého potenciálu pro svůj rozvoj.
↘	U nejnavštěvovanějších památek hrozí devastace vlivem nepřiměřeného počtu návštěvníků koncentrovaných do jednoho místa a období (např. opotřebení autentických částí, dopravní přetíženost atd.).

OPATŘENÍ 1.2: PAMĚTIHODNOSTI EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ

➤ Specifický cíl: Zviditelnit vybrané pamětihodnosti získáním označení Evropské dědictví a zajistit jeho využití pro hospodářský i kulturní rozvoj regionů

Označení Evropské dědictví (dále jen „ED“) je součástí nového komunitárního programu EU Kreativní Evropa/Creative Europe (2014 – 2020), který vstoupil v platnost 1. 1. 2014. Označení je udělováno vybraným pamětihodnostem, tedy hmotným i nehmotným památkám kulturního i přírodního charakteru, které se nacházejí na území EU a mají z evropského hlediska symbolický význam. Cílem iniciativy je zviditelnit společné evropské dědictví a upevnit pocit sounáležitosti občanů členských zemí Unie, čímž se označení liší od iniciativ UNESCO a Rady Evropy v oblasti kulturního dědictví. Pamětihodnosti, které označení ED obdrží, nebudou ze zdrojů EU přímo financovány, avšak budou výrazně zviditelněny zařazením do komunikační a propagační strategie EU, což bude mít ve vazbě na cestovní ruch pozitivní dopad na ekonomický rozvoj evropských regionů. Pro udělení označení ED musí daná pamětihodnost splňovat předepsaná kritéria, předložit projekt a pracovní plán, jejichž naplňování bude průběžně monitorováno evropským panelem nezávislých odborníků a případně odebráno.

Označení ED navazuje na stejnojmennou mezivládní iniciativu vytvořenou již roku 2006, v jejímž rámci byly vybrány čtyři konkrétní pamětihodnosti na území České republiky, které se o udělení označení ucházejí i dnes. K plnému využití pozitivního potenciálu označení ED ovšem nestačí jen dodržení a naplňování výše uvedených podmínek, ale musí dojít k obnově konkrétních pamětihodností, k revitalizaci technické infrastruktury v jejich nejbližším okolí a vybudování potřebných kapacit (dostupnost, parkování), k rozvinutí sítě návazných služeb (ubytování, stravování) a k propojení s kulturními a ekonomickými aktivitami regionů, kde se pamětihodnosti nacházejí.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.2 PAMĚTIHODNOSTI EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ

→ Zpracovat projektové dokumentace pro stavební řízení pro obnovu vybraných pamětihodností.
→ Udržovat, obnovovat, konzervovat a restaurovat vybrané pamětihodnosti.
→ Rekonstruovat objekty pro zajištění ubytovacích a stravovacích kapacit v okolí vybraných pamětihodností.
→ Propojit prezentaci pamětihodností ED s kulturními a ekonomickými aktivitami v jejich blízkosti (propagovat kulturní památky, kulturní akce, aktivity KKO apod.).
→ Rekonstruovat kulturní zařízení a paměťové instituce v dosahu vybraných památek (např. divadla, muzea, galerie).
→ Revitalizovat technickou infrastrukturu v lokalitách vybraných pamětihodností.
→ Vybudovat parkovací plochy (včetně hlídaných parkovišť) v blízkosti pamětihodností.
→ Využít pamětihodnosti ED pro poskytování služeb v oblasti kultury (živé umění), vzdělávání a volnočasových aktivit s ohledem na naplňování smyslu označení ED.
→ Spolupracovat s médii s cílem popularizace pamětihodností ED (jejich význam i problémy).
→ Spolupráce mezi všemi relevantními aktéry veřejné, soukromé i neziskové sféry.
→ Při obnově pamětihodností dbát o maximální zpřístupnění (bezbariérovost).

**DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.2 PAMĚTIHODNOSTI
EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ**

↴	Neúčastí či nenaplněním iniciativy ED by České republice hrozila ztráta prestiže i podpory evropských institucí a hrozilo by zhoršení národní image na půdě EU.
↴	Nevyužitím pozitivního potenciálu ED hrozí konkrétním pamětihodnostem postupná degradace.
↴	Podceněním potřeby zajistit technickou infrastrukturu, dostupnost, služby a návaznost na další kulturní a ekonomické aktivity v okolí vybraných pamětihodností hrozí, že se označení ED stane samoučelným, prázdným a navíc finančně náročným krokem bez reálného přínosu.

OPATŘENÍ 1.3: PAMĚŤOVÉ INSTITUCE

- **Specifický cíl: Naplnit vizi Státní kulturní politiky, umožnit využití přínosů kultury, zvýraznit její význam, zlepšit úroveň ochrany a prezentace sbírek muzeí, fondů knihoven a dalších paměťových institucí s cílem uvolnit potenciál pro rozvoj občanské společnosti, kreativity, výzkumu a hospodářského rozvoje**

Paměťové instituce jsou zdrojem vzdělanosti a kultivovanosti občanů, pomáhají vytvářet jejich sounáležitost s obcí, regionem a státem, spoluutvářejí pozitivní obraz České republiky. Umožňují využití přínosů kulturního dědictví pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností. Posilují profesní a osobnostní růst občanů, rozvoj tvořivosti, formaci postojů, a odpovědnost za zděděné i vytvářené hodnoty. Podporují uchování existujících kulturních hodnot i tvorbu nových. Vytvářejí transparentní a nediskriminační prostředí pro kulturní aktivity a jejich podporu z úrovně státu, krajů a obcí (viz Strategické cíle vize Státní kulturní politiky 2009 – 2014). Význam paměťových institucí vyjadřuje i Listina základních práv a svobod, když zakládá právo občanů na informace, právo na vzdělání, práva národnostních a etnických menšin a právo na přístup ke kulturnímu bohatství.

Nejrozsáhlejší část movitého kulturního dědictví České republiky je uložena v muzeích a galeriích. Početný a celkově kvalitní sbírkový fond ve vlastnictví státu a územních samosprávných celků je spravován stabilizovanou sítí těchto institucí. K silným stránkám současného stavu náleží také dobrá právní ochrana sbírek (včetně jejich zápůjček do zahraničí), existence CES, podíl muzeí a galerií na péči o nehmotné statky kulturního bohatství, zřízení sítě metodických center s celostátní působností, jež jsou zřízena v návaznosti na zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a poskytují metodickou podporu správcům sbírek muzejní povahy, tedy zejména muzeím, a konečně i významný potenciál v oblasti vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací. Nepříznivě se naopak vyvíjí poměr mezi rostoucími režijními náklady na digitalizaci, na provoz muzeí a galerií a objemem finančních prostředků na akviziční, prezentační a publikační činnost, na ochranu sbírek a práci s veřejností. V souvislosti s tím se také velmi negativně vyvíjí platové podmínky zaměstnanců těchto institucí, což vede k odchodu odborníků těch profesí, jež snadno nacházejí uplatnění jinde (právníci, manažeři, IT specialisté, ekonomičtí a administrativní zaměstnanci), ale též samotní odborní pracovníci, kvalifikovaní restaurátoři apod. Mladé pracovníky od zaměstnání navíc dále odrazuje nemotivující systém platových stupňů založený na délce praxe. Státní instituce jsou pak kromě finančních limitů omezovány i počtem funkčních míst, což ztěžuje nábor nových pracovníků i v případě získání dodatečných mzdových prostředků. Vážné problémy představují rovněž nekompetentní zásahy některých zřizovatelů do fungování muzeí a galerií, chybějící začleňování těchto institucí do vzdělávacích a výchovných programů, pomalé a obtížné prosazování systémové evidence a následně digitalizace sbírek, nedostatečná kontrolní činnost, nedotažený systém standardizace a registrace muzeí a galerií, nedostatečně rozvinutá činnost metodických center apod. (viz dokument Koncepte účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010 – 2014, dále jen „Koncepte rozvoje muzejnictví“).

Mimořádnou roli v procesu zlepšování péče o movité kulturní dědictví musí bez pochyby sehrát ústřední muzejní a galerijní instituce (národní muzea a galerie, zemská muzea a několik dalších předních muzeí), které spravují nejvýznamnější a nejpočetnější sbírky a jsou mj. i z historických

důvodů obecně respektovanými subjekty. Téměř polovina veškerých sbírkových předmětů uchovávaných v České republice je spravována těmito institucemi. Po roce 1989 se část těchto předmětů nacházela ve stavu mimořádné zanedbanosti, tento stav se během uplynulých dvaceti let postupně daří (s nemalými náklady) napravovat. Řada muzejních organizací působí v historických budovách nebo v ucelených areálech, které jsou již kapacitně nedostatečné, z toho důvodu je nutné řešit jejich další rozvoj prostorovým rozšířením těchto objektů (např. přístavbou, dostavbou nebo výstavbou nového objektu v daném areálu muzejní instituce). Tyto typy intervencí umožňují další rozvoj muzeí – jednak je zabezpečena péče a ochrana o muzejní a další sbírky, rozvíjí se jejich mimořádný potenciál a jejich rozvoj se promítá do kvality vzdělávacích a kulturních služeb. Potřeby muzeí týkající se výše uvedeného jsou definovány v Konceptu rozvoje muzejnictví a ve strategických dokumentech krajů a obcí. Dle Konceptu rozvoje muzejnictví bude klíčové budování nových centrálních depozitářů jak státních, např. Moravského zemského muzea, Uměleckoprůmyslového musea, Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm či Národního ústavu lidové kultury, tak i ostatních veřejných centrálních depozitářů. Stěžejní bude budování Metodického centra konzervace při Technickém muzeu v Brně a realizace stavby výstavního pavilonu Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Mezi multifunkční objekty s výraznou prezentační složkou budou patřit zejména Muzeum umění Olomouc – SEFO a část areálu Masarykova nádraží v Praze, adaptovaná pro potřeby Národního technického muzea. I nadále je třeba pokračovat v realizaci oprav řady muzejních budov určených k uchování sbírek muzejní povahy. Jedná se zejména o historické budovy Národního muzea, Národní galerie v Praze, Památníku národního písemnictví, Uměleckoprůmyslového musea, Moravské galerie v Brně, Národního zemědělského muzea a Poštovního muzea a další objekty. Přední paměťové instituce uchovávající podstatnou část sbírkových fondů České republiky se musí stát vzory špičkové péče o movité kulturní dědictví a otevírat ostatním muzeím a galeriím cestu k celospolečenskému uznání výstupů jejich činnosti. Významná část českých, moravských a slezských muzejních sbírek je rovněž uchovávána i v dalších veřejných institucích. Jejich zřizovatelem jsou převážně kraje a obce. I tato muzea mají připravena projekty rozsáhlých rekonstrukcí, modernizací či budování nových a/nebo modernizací stávajících depozitářů. Jedná se např. o Východočeské muzeum v Hradci Králové, Galerii moderního umění v Hradci Králové, Muzeum Českého ráje v Turnově, Západočeskou galerii v Plzni, Alšovu jihočeskou galerii, Regionální muzeum v Mikulově či Galerii výtvarného umění v Ostravě.

Nejrozšířenější typ paměťových institucí v České republice představuje síť veřejných knihoven. Veřejnosti jich v současné době slouží více než 6000 a jejich služby využívá cca 40 % dospělé populace a většina dětí a mládeže (viz strategický dokument Konceptu rozvoje knihoven ČR na léta 2011 – 2015, schválený usnesením vlády České republiky ze dne 11. ledna 2012 č. 28/2012). Knihovny v České republice ročně poskytnou svým uživatelům více než 72 milionů výpůjček knih a dalších dokumentů. Evidují ročně více než 22 milionů návštěvníků a minimálně stejný počet návštěvníků využívá jejich elektronické služby. Tato rozsáhlá síť zajišťující dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb (dále jen „VKIS“) patří k nejsilnějším stránkám v působení knihoven, stejně jako vysoká úroveň standardizace procesů zpracování a zpřístupnění knihovnických fondů či existence mimořádně kvalitních historických a konzervačních fondů domácích dokumentů.

K silným stránkám v činnosti knihoven patří také aktivní využívání ICT, obecně dobrá konektivita, zahájení rozsáhlých programů digitalizace, spolupráce jednotlivých pracovišť,

vysoká motivace většiny zaměstnanců, existence oborového vzdělávání všech stupňů, včetně celoživotního vzdělávání, existence vícezdrojového financování formou dotačních programů, fondů EU a projektového financování včetně podpory výzkumu, vývoje a inovací, existence právních předpisů vymezujících VKIS a fungující systém měření výkonu a činnosti veřejných knihoven (Metodický pokyn MK k vymezení standardu VKIS, projekt benchmarkingu knihoven).

Ke slabinám naopak patří nízká úroveň marketingu VKIS a PR knihoven, absence centrálního silného portálu, jenž by zajišťoval koordinovaný přístup k informačním zdrojům, nevyrovnaná úroveň rozsahu a kvality poskytování VKIS v rámci oborů a regionů (obtíže v přístupu ke specializovaným knihovním fondům), nevyrovnanost financování, jakož i prostorových podmínek a provozní doby knihoven v rámci různých regionů, lokálně nedostatečná konektivita k internetu, nedořešené autorsko-právní aspekty služeb v digitálním prostředí, malé zapojení do aktivit Open Access, vysoký věkový průměr pracovníků a vysoká feminizace. Mezi další slabé oblasti knihoven patří neschopnost reagovat pružně na potřeby uživatelů internetu z hlediska míry integrace, rychlosti služeb i uživatelsky vlídného prostředí a zejména nevyrovnané možnosti knihoven trvale uchovat a zpřístupňovat podstatnou část kulturního dědictví – rozpad papíru, nedostatečné kapacity pro uchování digitálních dokumentů, absence centrální výběrové evidence nejvýznamnějších dokumentů, atd.

Významnou příležitostí pro další působení a rozvoj knihoven je jejich vnímání jako kulturních, vzdělávacích, informačních a komunitních center a středisek kreativity. Podstatné příležitosti spočívají také v širší spolupráci knihoven v oblasti služeb v rámci EU a ve světě (např. s evropskou digitální knihovnou Europeana, Světovou digitální knihovnou UNESCO), ve spolupráci s domácími i zahraničními subjekty z vydavatelské a distribuční sféry, ve využívání osiřelých popř. komerčně nedostupných titulů, půjčování elektronických knih, v zapojení do systémů školního a neformálního vzdělávání, včetně celoživotního vzdělávání dospělých a ve spolupráci se subjekty KKO. V oblasti financování představují významnou příležitost optimalizace dotačních programů na podporu VKIS, koncipování nového dotačního programu na zajištění dostupnosti EIZ pro oblast VaVaI.

Služby knihoven jsou zásadně podmíněny vhodnými prostorovými podmínkami; mnohé z nich jsou výrazně limitovány objekty, v nichž sídlí – historickými budovami či budovami realizovanými před mnoha desítkami let, z nichž některé byly již od počátku vnímány jako dočasná provizoria. V průběhu let došlo k výraznému nárůstu knihovního fondu v souvislosti s úkolem uchovávat povinný výtisk dokumentů, a to v adekvátních klimatických podmínkách, které zamezují destrukci fondů. V posledních desetiletích pak nastal prudký rozmach moderních technologií a služeb, což mělo za důsledek významnou proměnu požadavků na optimální prostory knihoven. Moderní knihovny dnes nejsou vnímány jako pouhé místo, kde se půjčují knihy, jsou přirozenými vzdělávacími, informačními a kulturními centry a samozřejmě také komunitními centry. To nelze realizovat bez kvalitních prostor, které by jednak poskytly vše, co potřebují uživatelé ke studiu i relaxaci, jednak zajistily vhodné uchování písemného kulturního bohatství (dostatečně široký volný výběr dokumentů, dostatečné a moderně vybavené depozitní prostory). Podrobnější záměry krajů jsou formulovány v krajských strategických materiálech, na národní úrovni (pro státní příspěvkové organizace) bude povinnost adekvátně uchovávat konzervační fond národní tištěné produkce zdůrazněna v připravované Koncepci rozvoje knihoven v ČR na léta 2016 – 2020.

Jiný významný typ paměťové instituce představuje NPÚ. Kromě výzkumné činnosti a péče o památkový fond, evidovaný v Ústředním seznamu kulturních památek (viz str. 11) vykonává NPÚ také právo hospodaření k 118 státním hradům a zámkům včetně jejich movitého vybavení. V rámci těchto objektů spravuje NPÚ 106 mobiliárních fondů, jež dohromady představují více než 1 150 000 jednotlivých předmětů různých druhových skupin. V tom není zahrnuto celkem 67 fondů zámeckých knihoven obsahujících na 650 000 inventárních jednotek. NPÚ všechny tyto movité předměty eviduje, dokumentuje, vědecky zpracovává a zajišťuje péči o ně a v maximální možné míře dále zpřístupňuje veřejnosti. Kromě vybavení hradů a zámků NPÚ vede na jednotlivých územních pracovištích také specializované odborné knihovny a studovny (obsahující celkově na 200 000 svazků), ve kterých je možné získat další odborné informace k celému spektru památkového fondu napříč Českou republikou. Archeologickým útvarům NPÚ náleží péče o movité archeologické nálezy, získané při archeologických výzkumech. Ačkoli většina tohoto vzácného historického materiálu přechází po vědeckém zpracování do správy státních či krajských sbírkotvorných institucí, část (nálezy z objektů ve vlastní správě) je zařazována do tzv. archeologických podsbírek, evidovaných a uložených na pracovištích NPÚ.

Vzhledem k vysokému počtu mobiliárních a knihovnických fondů, které NPÚ spravuje, vznikla potřeba koncepčně řešit jejich správu a ochranu. Z toho důvodu byl NPÚ pověřen MK ČR profilovým *Úkolem č. 9 Koncepce depozitářů Národního památkového ústavu ve vazbě na reorganizaci a na program ISO-D (2015)*. Z úkolu vyplývá, že má vzniknout síť centrálních depozitářů NPÚ. Rozsáhlé soubory mobiliárních a knihovnických fondů státních hradů a zámků, které jsou prohlášenými kulturními památkami, jsou uloženy na jednotlivých státních hradech a zámcích (částečně v rámci prohlídkových tras, které jsou zpřístupněny veřejnosti, a částečně v depozitářích, jež se nacházejí přímo v historických objektech). Je tedy nutné zajistit, aby byla upravena lokace depozitářů, která bude zohledňovat geografii regionu, vysoké počty mobiliárních a knihovnických fondů na jednotlivých objektech, optimální zajištění dosažitelnosti a logistických nároků a především ochranu předmětů mobiliárních a knihovnických fondů. Na základě výše uvedeného úkolu jsou v rámci sítě centrálních depozitářů plánovány tyto centrální depozitáře NPÚ: Centrální depozitář Kutná Hora – Hlouška (včetně restaurátorských/konzervátorských dílen), Centrální depozitář Plasy, Centrální depozitář v areálu státního zámku Zákupy – předzámčí a vybrané prostory zámku (včetně restaurátorských/konzervátorských dílen) a Centrální depozitář na státním zámku Kunštát (včetně restaurátorských/konzervátorských dílen v předzámčí SZ Lysice).

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.3 PAMĚŤOVÉ INSTITUCE

→ Podporovat pojetí knihoven a muzeí jako kulturních, vzdělávacích a komunitních center a středisek kreativity.
→ Podporovat výstavbu depozitářů mj. pro ukládání konzervačního fondu³.
→ Podporovat prostorové a technické zajištění digitalizace knihovnických fondů.
→ Stále zlepšovat ochranu a metody zpřístupňování uchovávaných kulturních hodnot.
→ Podporovat spolupráci paměťových institucí jak v rámci České republiky, tak i v rámci Evropy/světa.

³ § 2, písm. f) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), v platném znění

→ Soustavně zvyšovat úroveň odborné správy sbírek a fondů paměťových institucí.
→ Vytvářet ekonomické a správní podmínky pro trvalou profesionalizaci a zvyšování kvalifikace pracovníků paměťových institucí.
→ Podporovat akviziční činnost paměťových institucí.
→ Systematicky zkvalitňovat a doplňovat právní normy související s péčí o movité kulturní bohatství a vytvářet k nim nezbytné metodiky (viz též typové aktivity opatření 1.5).
→ Zvyšovat kvalitu a dostupnost informací o sbírkách a fondech.
→ Výrazně rozvinout a zefektivnit činnost metodických center muzeí, knihoven a NPÚ.
→ Podporovat zapojení paměťových institucí do vzdělávacího systému České republiky.
→ Podporovat zapojení paměťových institucí do Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II 2016 - 2022).
→ Stimulovat paměťové instituce k digitalizaci sbírek, pokračovat v digitalizaci fondů knihoven včetně zajištění zpřístupnění a dlouhodobého uchování digitálních dokumentů.
→ Primárně podpořit další rozvoj ústředních institucí pečujících o nejvýznamnější a nejrozsáhlejší sbírky movitého kulturního dědictví a konzervační fond.
→ V souladu se strategickými státními, krajskými a obecními dokumenty podpořit ochranu, péči a prezentaci muzejních sbírek prostorovým rozvojem muzejních objektů nebo areálů v různých formách (modernizace, přístavby, dostavby, novostavby muzejních objektů, včetně depozitářů).
→ Podpořit rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb optimalizací prostor knihoven a to jak sídel knihoven, tak depozitářů (vč. jejich výstavby).
→ Finančně, metodicky a technicky podpořit malá (soukromá, venkovská) muzea vystavující předměty pojící se tematicky k regionu a typickým činnostem v regionu.
→ Propojit činnost paměťových institucí s podnikáním (využití fondů a sbírek jako inspirace, prezentace tradičních řemeslných postupů a vzorů) – spolupráce se školami, firmami, KKO.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.3 PAMĚŤOVÉ INSTITUCE

↘ Nevyužití příležitosti uchopit nový význam paměťových institucí v 21. století povede k postupné ztrátě zájmu veřejnosti o jejich služby (viz dopady k opatření 1.5).
↘ Nezajištění úložných prostor knihoven pro konzervační fond znemožní uchovávání této části kulturního dědictví a poruší povinnosti vyplývající ze zákona č. 257/2001 Sb. Nedostatečná spolupráce se zahraničními partnery a chabá úroveň marketingu paměťových institucí povede ke ztrátě jejich prestiže a důvěryhodnosti, případně odbornému zaostávání.
↘ Chabá úroveň odborné správy sbírek paměťových institucí a slabá informovanost veřejnosti o činnosti paměťových institucí povede ke ztrátě zájmu o ně.
↘ Nevyužití potenciálu metodických center, nedostatečná a pomalá evidence sbírek a fondů, malá propojenost se vzdělávacím systémem a s programy výzkumu a vývoje bude nutně limitovat konkurenceschopnost paměťových institucí v rámci kulturního sektoru.
↘ Nedostatečná podpora dalšího rozvoje ústředních paměťových institucí by vedla k přerušení již nastartovaných projektů, ohrožení části sbírek a fondů a k znehodnocení již investovaných prostředků a zároveň by byla negativním a nemotivujícím signálem pro celou oblast paměťových institucí.
↘ Nedostatečná podpora budování a modernizace budov knihoven jako místa, poskytujícího diferencované prostředí pro studium i kultivování osobnosti, omezí jejich potenciál pro rozvoj občanské společnosti a může vést k nenahraditelným ztrátám pro společnost na jejich významných fondech.
↘ Pokračující vysoká fluktuace mladých pracovníků muzeí, galerií a knihoven bez systematické motivace vede ke ztrátě kontinuity ve správě a zpracování sbírek a jejich dalšího využití jak v oblasti vědecké, tak popularizační.
↘ Nižší akviziční činnost muzeí, galerií či knihoven znamená nedostatečné naplnění vlastní podstaty jejich činnosti a v budoucnu způsobí snížení jejich konkurenceschopnosti. Nižší počet nových sbírek se promítne do počtu realizovaných expozic, který bezpochyby poklesne. Sbírký budou

	končit u soukromých sběratelů, kteří se nevěnují jejich veřejné propagaci, čímž dojde k ochuzení osvěty obyvatel České republiky a snížení atraktivity pro zahraniční návštěvníky.
↪	Nedostatečná podpora finanční, metodická a technická malých muzeí vystavujících předměty pojící se tematicky k regionu a typickým činnostem v regionu může vést k uzavření těchto institucí. V konečném důsledku se může jednat o významnou ztrátu komplexních informací o regionu/místě, u specifických muzeí o dochování a zmapování různých řemeslných způsobů a technik. Ztráta některých tradičních řemesel, zvyků a zvyklostí znamená významnou ztrátu části naší národní identity.
↪	Pokračující malou marketingovou podporou od zřizovatelů a zakladatelů paměťových a sbírkotvorných institucí dochází ke ztrátě konkurenceschopnosti a určité provinčnosti.

OPATŘENÍ 1.4: EVIDENCE A MONITORING

- **Specifický cíl: Implementovat na národní úrovni pravidelný monitoring a vyhodnocování stavu památek bez rozdílu vlastnictví na základě jednotných kritérií, zefektivnit sbírky a fondy (konzervování-restaurování, umístění, digitalizace)**

Stav památkového fondu v České republice monitorují orgány státní správy i odborné organizace státní památkové péče. Bohužel však, ačkoli fungují různé evidence a monitoringy (velmi dobře a důkladně je prováděn např. monitoring památek UNESCO) neexistuje dosud jasné a jednotné podrobné sledování a vyhodnocování na základě jednotně stanovených kritérií na úrovni celého státu, se kterým by se dalo efektivně pracovat. Evidence je roztržštěná, někde dosud v podobě primitivního lístkového katalogu. Proto je velmi obtížné zjistit stav památek z územního hlediska. V Ústředním seznamu kulturních movitých památek jsou v některých případech obsaženy nepřehledné a zavádějící informace, z čehož následně plynou problémy s právními důsledky. Tento problém může být vyřešen evidencí a monitoringem mapových složek. Touto cestou dojde ke zkvalitnění celého seznamu, bude dosažena právní jistota vlastníků a v neposlední řadě bude rovněž posílena ochrana a zabezpečení těchto památek. Vytvoření řádné evidence rovněž přispěje k důkladnějšímu monitorování a informování o stavu památek, neboť po roce 1989 docházelo ke změnám ve vlastnictví, popř. i umístění konkrétních památek. Informace o movitých i nemovitých kulturních památkách jsou v důsledku toho často neúplné či nepřesné.

Nutné je rovněž zefektivnění sbírek a fondů paměťových institucí vhodným výběrem, roztrždáním, konzervováním-restaurováním, pravidelným monitoringem stavu vybraných exponátů a digitalizací (viz opatření 1.3). Například starší fondy knihovního charakteru (rukopisy, knihy, periodika, mapy, grafické a zvukové dokumenty) v držení různých typů institucí nejsou (nebo jsou jen částečně) bibliograficky zpracovány, a není proto možné je identifikovat na národní úrovni či identifikovat je jako celosvětově unikátní a vzácné dokumenty a věnovat jim náležitou péči.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.4 EVIDENCE A MONITORING

→ Vybudovat centrální monitorovací systém pro jasné, jednotné, podrobné a dlouhodobé sledování a vyhodnocování stavu movitých a nemovitých památek v České republice s návaznými programy obnovy a podpory.
→ Propojit tento systém s Centrální evidencí sbírek a zajistit další zkvalitňování CES.
→ Podpořit tvorbu jednotných a strukturovaných elektronických pasportů památkových objektů.
→ Podchytit (evidovat) movité kulturní památky (předměty) v církevním vlastnictví (mobiální fondy chrámů atd.).
→ V rámci centrálního monitorovacího systému evidovat u jednotlivých památek i doplňující informace vhodné pro využití v marketingu a cestovním ruchu (příběhy, pověsti, zajímavosti apod.).
→ Evidovat (bibliograficky zpracovat) konzervační a historické fondy knihovního charakteru v držení různých institucí s cílem identifikovat unikátní a vzácné dokumenty vyžadující zvláštní ochranu.
→ Podchytit kulturní instituce sídlící v památkových objektech, a tak naplňující funkci dlouhodobého využívání památkových objektů, a zohlednit tuto funkci v jejich rozpočtech.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.4 EVIDENCE A MONITORING

- ↪ Neřešení problémů týkajících se monitoringu, evidence a vyhodnocování stavu památek později povede k nemožnosti účinně a koordinovaně řešit danou problematiku na regionální, celostátní či mezinárodní úrovni prostřednictvím efektivní alokace potřebného množství financí. Nedostatečná evidence rovněž představuje problém z hlediska vědeckého bádání a popisu zachování památkového fondu pro odbornou i laickou veřejnost.

OPATŘENÍ 1.5: INFRASTRUKTURA PRO NÁVŠTĚVNÍKY, ZPŘÍSTUPNĚNÍ A ZABEZPEČENÍ KULTURNÍHO BOHATSTVÍ

- **Specifický cíl: Vybudovat odborné a technické zázemí objektů prezentujících kulturní bohatství, zajistit zabezpečení objektů i jejich kulturního obsahu, jejich bezpečnou dostupnost a bezbariérovost**

V rámci opatření by podpora měla směřovat na rekonstrukce či budování objektů a prostor sloužících k prezentaci kulturního bohatství, vzdělávání a rozvoji kreativity a zároveň plnících důležitou komunitní funkci místa setkávání. Může jít o prostory paměťových institucí, památkové objekty využívané ke kulturním aktivitám i multifunkční kulturní centra (viz např. Národní centrum divadla a tance, projekty NPÚ realizované v rámci oblasti intervence 5.1 Integrovaného operačního programu na období 2007 – 2013 atd.). Při budování těchto prostor je třeba mít na zřeteli všechny zmíněné aspekty jejich využití. Architektonická a stavební řešení proto musí vytvářet technická zázemí kulturních a vzdělávacích aktivit v daných prostorách, ale také zohledňovat jejich bezpečnou dostupnost, včetně úpravy okolního terénu, a bezbariérovost pro znevýhodněné občany, tj. bezbariérové vchody, výtahy pro handicapované, vodící lišty, ale i tištěné průvodce pro neslyšící, zvukové průvodce, popisky v Braillově písmu atd. Nesmí pochopitelně docházet k budování nadbytečných prostor, aniž by bylo zřejmé jejich efektivní využití (mnohdy jsou existující prostory nevyužity), ale vždy musí jít o takové realizace, které by pomohly naplňovat výše uvedené funkce. Proto je v odůvodněných případech na místě přistoupit k budování prostor nových.

Součástí opatření je i podpora kvalitnějšího zabezpečení sbírek paměťových institucí, knihovních fondů, sakrálních předmětů a dalších movitých památek i drobné lidové architektury před přírodními živly (nedostatečná a z mnoha ohledů problematická je zde zejména ochrana proti požárům, neboť vzácné sbírky nelze chránit standardními prvky aktivního zabezpečení), negativními vlivy vnitřního prostředí budov (teplotní výkyvy a extrémy, nevhodná vlhkost, plísně apod.), před krádežemi a nelegálním vývozem, před postupnou degradací vlivem času i před selháváním lidského faktoru (viz též opatření 1.3.)

Podstatnou otázkou je také zajištění adekvátního vybavení expozic a technického zázemí v depozitářích pro lepší prezentaci a ochranu fondů (k naplňování těchto požadavků směřují např. připravované projekty NPÚ do programu IROP, který je implementován v programovém období 2014 – 2020). Vedle elektronického a dalšího zabezpečení by měla být prováděna řádná kontrolní činnost zabezpečení objektů, dodržována metodika utajovaných informací, aktualizována a naplňována bezpečnostní koncepce.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.5 INFRASTRUKTURA PRO NÁVŠTĚVNÍKY, ZPŘÍSTUPNĚNÍ A ZABEZPEČENÍ KULTURNÍHO BOHATSTVÍ

→ Budovat objekty a prostory a technické podmínky umožňující lepší zpřístupnění kulturních hodnot a zároveň naplňující komunitní funkci místa setkávání.
→ Zlepšit ochranu kulturních hodnot mechanickými a elektronickými ochrannými systémy před krádežemi a živelnými pohromami.
→ Zlepšit ochranu památek, sbírek a fondů před požáry a dalšími nepříznivými vlivy včetně negativního vlivu stávajícího vnitřního prostředí budov.
→ Zlepšit legislativní prostředí (nové definování veřejného zájmu ochrany kulturního bohatství, posílení právní jistoty vlastníků kulturních památek, zjednodušení výkonu veřejné správy na úseku památkové péče, zvýšení vymahatelnosti práva a kontrolní činnosti na úseku státní památkové péče atd.).
→ Zvýšit profesionální úroveň odborných pracovníků sbírkových institucí (paměťových institucí, NPÚ a dalších institucí), rigorózní definování kariérního řádu a garantovaných platových podmínek.
→ Zlepšit ochranu sbírkových předmětů, fondů a dokumentů v oblasti preventivní konzervace – tzn. zlepšit ochranu před poškozením a účinky nevhodných mikroklimatických podmínek, před chemickými látkami, světlem, prachem, výkyvem teplot, před působením škodlivých organismů (bakterie, houby, plísně a hmyz); pokud již k poškození došlo, tyto předměty konzervovat či restaurovat.
→ Zajištění a aplikace standardu pro jednotlivé depozitáře dle povahy uskladněných předmětů a pravidelné vyhodnocování (i pro vědecké účely).

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.5 INFRASTRUKTURA PRO NÁVŠTĚVNÍKY, ZPŘÍSTUPNĚNÍ A ZABEZPEČENÍ KULTURNÍHO BOHATSTVÍ

↘ Podobně jako nemovité kulturní památky, tak i movité kulturní památky a knihovní fondy se nacházejí v určitém ohrožení. Nedostatečná ochrana povede k postupné degradaci a rozpadu např. psacích látek a nosičů informací, textilu, dřeva a jiných materiálů muzejních sbírek a bude přímo znamenat nevratné ztráty podstatné části písemného kulturního dědictví. Stejná situace platí i pro sbírky digitálních dokumentů.
↘ Vážným ohrožením je též nedostatečné zabezpečení před požáry, přetrvávající nedostatečné řešení tohoto problému zvyšuje riziko možné zkázy.
↘ Snižováním počtu registrovaných čtenářů, špatnou kvalitou a úrovní služeb, včetně vybavenosti, a nevyužíváním nové komunitní role knihoven dojde jak k odcizení mladé generace od cenných kulturních hodnot, tak k zúžení profilu forem poznávání a kreativity („internet není vše“).
↘ Případné omezení vzdělávacích funkcí paměťových institucí by se projevilo snížením obecného povědomí o movitém kulturním dědictví a v důsledku toho také zúžením spektra potenciálních návštěvníků. Omezily by se tím možnosti oslovení veřejnosti i prezentace obsahu a významu uvedených institucí pro společnost.
↘ Podfinancování oblasti ochrany movitého kulturního dědictví povede ke zhoršení kvality zabezpečení, uchovávání, konzervování a prezentace.
↘ Neuvážený tlak na maximální ekonomizaci chodu institucí, které zajišťují výše uvedené funkce (muzea, galerie, knihovny) může vést k degradaci jejich činnosti. Na úkor kvality by byly „tlačeny“ do komerčních aktivit příslušejících jiným typům organizací.
↘ Nevyhovující a nedostatečné depozitární prostory (především pro oblast archeologie) povedou ke ztrátě a zničení unikátního souboru opomíjeného dědictví. Obdobná situace je i s jeho zmapováním, evidencí a prezentací. Pro většinu zřizovatelů institucí (muzeí) v regionech, které jsou pověřeny ukládáním a evidencí těchto souborů, je tato situace (s výrazným nárůstem počtu předmětů) dlouhodobě neudržitelná.
↘ Nevyhovující a nedostatečné depozitární prostory pro uložení knihovních fondů povedou k destrukci tohoto typu kulturního dědictví, zejména dokumentů 19. století (ohrožené kyselostí papíru).

- ↴ Neřešení rostoucích požadavků na využívání ICT v provozu památkových objektů, muzeí, galerií, knihoven atd. má dopad do celé řady sfér počínaje samotným provozem, ochranou, monitoringem, opravou, evidencí, prezentací a propagací. Rovněž některé budovy, v nichž výše uvedené instituce sídlí, jsou často nevyhovující, což se projevuje zejména v jejich provozu. Některé objekty mají omezenou životnost, případně nejsou způsobilé k zavádění nových potřebných technologií, což může vést k dočasnému uzavírání některých institucí do doby, než dojde k získání nových vhodnějších prostor. Případné omezení činnosti či uzavření jednotlivých institucí povede ke ztrátě pracovních míst a výdělku, k ukončení činnosti napojených služeb, a tím opět ke zvýšení nezaměstnanosti v oblasti a ke ztrátě kvalifikovaných vysokoškolských odborníků, kteří mohou bez adekvátní náhrady nevratně opouštět oblast péče a ochrany movitého kulturního dědictví.

OPATŘENÍ 1.6: DROBNÉ NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY VE VENKOVSKÉM PROSTORU A PAMÁTKY V HAVARIJNÍM STAVU

- **Specifický cíl: Zajistit systematickou podporu obnovy drobných nemovitých kulturních památek ve venkovském prostoru a záchranu, popř. dokumentaci, nejvýznamnějších nemovitých památek v havarijním stavu**

Česká republika disponuje poměrně rozsáhlým památkovým fondem, k roku 2015 bylo evidováno více než 40 tisíc nemovitých kulturních památek (dále jen „nKP“). Hlavní problémy tkví v jejich financování, nevyřešeném vlastnictví, nejednoznačné evidenci a způsobech monitorování jejich stavu. Seznam neohroženějších nemovitých památek, který je veden Národním památkovým ústavem, představuje jediný zdroj informací o stavu zanedbanosti památkového fondu. V evidenci MonumNET je možné nalézt seznam 845 neohroženějších památek v České republice, přičemž tato skupina je velice heterogenní a obsahuje například jak kostely, zámečky, tvrze, vesnické usedlosti, tak i domy, kapličky či sloupy.

V rámci opatření by podpora měla směřovat jednak na záchranu nejvýznamnějších nKP v havarijním stavu, a jednak na obnovu drobných nKP dotvářejících charakter krajiny a kulturní identitu jednotlivých regionů.

Stav nKP obecně komplikují nestabilizované majetkoprávní poměry k části památkového fondu, např. areály bývalých šlechtických sídel, kde není zřejmé jejich budoucí možné využití, což zapříčiňuje oddalování jejich záchrany, dále sakrální památky v majetku církví a náboženských společností a rozsáhlé statky, dvory s chlévy a stodolami se zděnou architekturou, jakož i technické památky (včetně technologií) navrácené v restitucích bez prováděné údržby s důsledkem jejich velmi rychlého úpadku. Nedostatečný objem finančních kompenzací plynoucích ze státního rozpočtu na podporu vlastníků při obnově kulturních památek a absence uceleného systému nepřímé finanční podpory vlastníků jednotlivých složek památkového fondu v daňové oblasti také negativně ovlivňují stav těchto nKP.

Navzdory výše uvedeným obtížím s vyhodnocováním stavu konkrétních nKP je třeba urychleně vybrat ze seznamu ohrožených objektů ty nejvýznamnější a to nejen z hlediska uměleckého a kulturního, ale také s ohledem na místní identitu a historický význam, vyhodnotit možnosti (popř. limity) jejich záchrany a podle možností podpořit buď jejich zachování, nebo alespoň důkladné zdokumentování pro další generace.

Jedním z cílů tohoto opatření je rovněž obnova a oprava drobných nKP ve venkovském prostoru a jí předcházející pasportizace těchto památek. Na základě provedené pasportizace bude možno jejich obnovu systematicky podporovat. Při obnově památkově chráněných objektů sakrálního charakteru je nezbytné respektovat smysl jejich umístování, který obvykle souvisel s významem místa, na jehož povaze se dodnes silně podílí a spoluurčuje jeho duchovní či výrazový náboj.

Specifickým fenoménem na našem území je množství kostelů a kaplí, které již neslouží svému původnímu účelu. U odsvěcených kostelů je nutné podpořit jejich vhodné využití (z důvodu dosavadního respektu k místu), např. restaurováním interiéru na výstavní sítě, koncertní sály případně prostory ke shromážděním při slavnostních příležitostech (svatbách, oslavách významných výročí atd.).

Je účelné podpořit a chránit vysokou diverzitu našich krajinných typů, ale i typů sídel a obydlí našeho venkova, z důvodu jejich zachování pro další generace. V souladu s tímto lze nKP nacházející se ve venkovském prostoru využít též k rekreačním účelům, neboť venkovská turistika zaznamenává stále větší zájem ze strany veřejnosti. Nepochybně je také vhodné podpořit využití nKP v propojení na služby sociální péče a prevence (osvědčuje se např. fungování organizací sdružených v Charitě ČR, jež ve spolupráci s církvemi provozuje řadu zařízení tohoto typu).

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.6 DROBNÉ NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY NACHÁZEJÍCÍ SE VE VENKOVSKÉM PROSTORU A PAMÁTKY V HAVARIJNÍM STAVU

→ Vytvořit účinný systém motivace soukromých vlastníků památek ke kontinuální péči o památkový fond.
→ Usilovat o změny daňového systému s cílem daňové asignace ke zvýšení přílivu finančních prostředků pro obnovu nKP a rozvoj hmotného i nehmotného kulturního bohatství v regionech vůbec.
→ Vybrat nejvýznamnější nKP v havarijním stavu a vyhodnotit možnost záchrany jednotlivých objektů.
→ Zachránit nejvýznamnější nKP v havarijním stavu, které zachránit lze.
→ Důkladně zdokumentovat významné nKP, které již zachránit nelze.
→ Provést důslednou a rychlou evidenci a pasport drobných památkových objektů včetně zaměření a vložení do GIS map.
→ Rekonstruovat, konzervovat a restaurovat drobné památkově chráněné objekty.
→ Podpořit vhodné využití sakrálních památek (např. odsvěcených kostelů) s respektem k jejich umístění („paměť místa“).
→ Zaměřit podporu na aktivity řešící soubory těchto drobných památek uceleně, na větším území (min. krajská úroveň).
→ Zapojit regionální a lokální finanční zdroje pro obnovu drobných nemovitých památek (kraje, obce, soukromí sponzoři a další).
→ Podpořit speciální projekty zaměřené na využití nKP nacházející se ve venkovském prostoru v propojení na služby sociální péče a prevence (zařízení charitativních organizací, chráněné dílny, domovy důchodců, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, chráněné bydlení atd.).

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.6 DROBNÉ A NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY NACHÁZEJÍCÍ SE VE VENKOVSKÉM PROSTORU A PAMÁTKY V HAVARIJNÍM STAVU

↘ Nedostatečná motivace vlastníků k péči o památkový fond povede k dalšímu úpadku nKP.
↘ Bez změny daňového systému (daňová asignace) a mecenášství nebude možné docílit zvýšení přílivu finančních prostředků pro obnovu nKP v regionech.
↘ Špatný technický stav části památkového fondu, zejména sakrálních památek v majetku církví a náboženských společností, může směřovat k rozprodeji majetku s velkou kulturní hodnotou.
↘ Nestabilita majetkoprávních poměrů u části památkového fondu a vysoké zadlužení (zástavy a prodeje) povede k zablokování dalších postupů obnovy nKP.
↘ Nedostatečná evidence a nepřesný monitoring stavu nKP povede k nepřesnému vyhodnocení ohrožení jednotlivých nKP a možným nenahraditelným kulturním a historickým ztrátám.
↘ Neřešení situace významných památek v havarijním stavu povede k jejich zániku.
↘ Nedostatečná dokumentace zanikajících významných nKP ochudí následující generace o cenné kulturní hodnoty a zdroje poznání.
↘ Všechny nKP představují v regionech důležitý faktor z hlediska cestovního ruchu a jejich úpadek či postupné mizení z mapy nabídka výrazně sníží multiplikační efekt vztahující se na ostatní subjekty, které z jejich přítomnosti ekonomicky těží.

↴	Neřešení regionálních problémů spojených s poškozenými památkami může podmiňovat prohloubení rozdílů v socioekonomické atraktivitě jednotlivých regionů. V případě, že se uvnitř regionu bude nacházet vysoký počet nevyužívaných a zchátralých památek, dojde k úbytku počtu potenciálních návštěvníků, neboť kulturně-historický potenciál stále sehrává stěžejní roli z hlediska výběru destinace cestovního ruchu.
↴	Pokud nebude podpořena důkladná pasportizace drobných nKP a jejich následná obnova, bude postupně docházet k nenahraditelným škodám vedoucím až k jejich ztrátě.
↴	Pokud se nebudou zároveň s obnovou těchto památek hledat řešení jejich využití (a uzavírat dlouhodobá partnerství za tímto účelem), může se v mnoha případech vložená investice do obnovy drobných nKP stát neefektivní.

OPATŘENÍ 1.7: TECHNICKÉ NEMOVITÉ PAMÁTKY

- **Specifický cíl: Obnovit, zachránit nebo transformovat nemovité technické památky, pokud možno i s uzlovými body technologií, a podpořit další formy jejich využití, např. pro oblast sociálních služeb nebo vzdělávání**

Technické památky jsou obrazem řemeslné a technické dovednosti předchozích generací. Představují hmotné doklady lidského poznání, práce, vědy i výroby a jsou jedinečným reprezentantem tvůrčích a inovačních schopností člověka. Ačkoli dosud patří k nejméně využívaným atraktivitám v produktech cestovního ruchu a některé z těchto památek mohou dokonce představovat pro své okolí značnou zátěž (např. uzavřené areály důlních či hutních provozů, tzv. plochy brownfields apod.), je zřejmé (a zahraničními realizacemi prokázané), že při vhodném využití, mohou naopak přinášet zajímavý kulturní a ekonomický potenciál a sehrávat významnou roli v rozvoji konkrétních regionů.

Aby se tak mohlo stát, je třeba získat těmto, často unikátním, stavbám a zařízením, patřičný respekt podporou jejich prezentace a propagace i vhodnou motivací vlastníků těchto památek k různým typům spolupráce s institucemi a subjekty, jež by se mohly na využití technických nemovitých památek podílet. Z odborných institucí se výzkumu a problematice zabezpečení technických památek věnuje metodické centrum NPÚ při Územním odborném pracovišti v Ostravě. Je třeba podporovat komunikaci a spolupráci tohoto metodického centra NPÚ s vlastníky i potenciálními uživateli těchto památek.

Technické památky pak mohou fungovat jako sídla kreativních center, kreativních firem, dále např. jako prostory sloužící k nejrůznějším kulturním a kreativním aktivitám (případně i k aktivitám místních podnikatelů) nebo např. k působení paměťových a edukativních institucí prezentujících v originálním prostředí technologické postupy spjaté s danou památkou (např. proces mletí mouky v revitalizovaných objektech vodních mlýnů apod.). V současné době již může Česká republika vykázat některé úspěšné konverze tohoto typu kulturních památek (oblast Dolních Vítkovic a řada individuálních objektů). Ty technické památky, které není možné takto efektivně obnovit a transformovat pro nové využití je třeba alespoň dokumentovat a zabránit tak postupné ztrátě těchto mimořádných dokladů dobové technické vyspělosti.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.7 TECHNICKÉ NEMOVITÉ PAMÁTKY

→ Revitalizovat objekty technických památek na sídla paměťových a edukativních institucí, na místa rozvoje aktivit KKO (viz opatření 3.2), tematických muzeí, podnikatelské činnosti nebo netradičního bydlení.
→ Hledat nové formy využití pro ty technické památky hornictví a hutnictví, které byly v minulosti uzavřeny a v současné době představují poměrně velké zátěže.
→ Zachránit technické památky označované jako brownfields (po zvážení jejich kulturně-historického významu).
→ Využít technické nemovité památky pro edukativní činnost zaměřenou na nejmladší generaci a účinně propagovat tyto památky jako významné turistické cíle.
→ Podpořit spolupráci vlastníků kulturních památek a vzájemné předávání zkušeností jak při získávání finančních prostředků na obnovu kulturního dědictví, tak z vlastních rekonstrukcí objektů s následnou koordinací jejich využití (příklady dobré praxe).
→ Aplikovat mírnější postupy památkové péče při záchraně těchto ohrožených památek.
→ Podpořit navigační a typologické značení technických památek.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.7 TECHNICKÉ NEMOVITÉ PAMÁTKY

↘	Možná ztráta unikátních staveb a zařízení (nutné alespoň jejich zdokumentování a uchování pro další generaci vzhledem k jejich významu v naší historii).
↘	Prodlužování a prodražování procesu obnovy technických nemovitých památek v důsledku absence spolupráce a předávání zkušeností mezi vlastníky.
↘	Nepodchycením nejmladší generace hrozí jak ztráta budoucích návštěvníků, tak snížení povědomí mladé generace o významu technických památek v naší historii a kultuře.

OPATŘENÍ 1.8: OBNOVA KULTURNÍ KRAJINY

➤ Specifický cíl: **Podpořit obnovu kulturní krajiny, tradičních forem sadařství, historické zeleně a přírodního prostředí v okolí kulturních památek**

V rámci tohoto opatření by podpora měla směřovat k rozšiřování kulturních tradic v oblasti využívání různých formací zeleně v solitérní formě chránící před klimatickými vlivy i živými tvory a krajinářsky i esteticky doplňující kulturní památky (kříže, boží muka, kaple, studánky, významné prameny atd.) ve formě alejí (podél křížových a pašijových cest, cest mezi jednotlivými vesnicemi nebo k významným šlechtickým a církevním sídlům, k poutním chrámům a kaplím), ale také ve formě plošných hospodářských, ovocných a okrasných výsadb v druhové skladbě odpovídající tradici daného místa (návesní výsadby vysokokmenných tvarů stromů, sady a zahrady s tradičními odrůdami ovoce, rozsáhlé okrasné zahrady, parky s „borovým loubím“ a lesní komplexy – převážně s listnatými dřevinami v okolí šlechtických a církevních sídel, extenzivní luční sady v okolí památných rybníků, rybářských chatrčí atd.).

Prostorové řešení a druhová skladba zeleně kolem kulturních památek nacházejících se na venkově a sakrálních staveb byly historicky cenným rysem naší venkovské krajiny. Je žádoucí podpořit obnovu krajinářských úprav, které prošly například barokním, romantickým nebo renesančním vývojem a jejichž hmotné stopy jsou zachovány dodnes. Nelze opomenout potřebnou podporu obnovy a opravy historických oranžerií a skleníků v klášterních a zámeckých zahradách a parcích, které by mohly být přístupné veřejnosti.

Nově navržená opatření vytvoří podmínky pro propagaci a rozvoj cestovního ruchu zvýšením atraktivity památek s rozšířením kulturní diverzity krajiny a pozitivními vlivy zeleně. Při podpoře realizace výukových tras – naučných stezek (ve formě webových aplikací a terénních průvodců) získá širší veřejnost podmínky pro rozšíření kulturních znalostí v oblasti památek v regionu.

K zajištění efektivního využití podpory je nezbytné respektovat následující:

- Vlastní návrh obnovy tradičních opatření nutno řešit v mnoha-oborovém kolektivu (počínaje podrobným historicko-dendrologickým průzkumem, vyhodnocením stanoviště historicko-krajinářským průzkumem a konče architektonicko-sadovnickým návrhem), který respektuje *genius loci* dané kulturní krajiny (tj. zajišťuje ochranu a podporu charakteristického rázu území).
- Následnou realizaci jednotlivých opatření je nezbytné provádět v několika etapách časově závislých na jakosti, počtu i stáří stávající zeleně i místních stanovištních podmínkách (trvajících obvykle 5 až 10 let).

Pokud nebudou respektovány specifické vlastnosti této podpory, může být ohrožen fyzický stav i historicko-architektonický ráz kulturní památky (např. působením povětrnostních vlivů nebo neodbornou realizací oprav). Může také docházet k nevratným škodám způsobeným zásahem uskutečněným v rychlém časovém sledu. Bude vhodné podporu zaměřit i na celistvou a soustavnou údržbu realizované zeleně. Účelné mohou být i možnosti kumulace několika podpor umožňujících rozšíření rozsahu navržených opatření ke zvýšení kulturní diverzity krajiny.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.8 OBNOVA KULTURNÍ KRAJINY

→ Revitalizovat historickou zeleň a obnovovat tradiční formy sadařství v blízkosti kulturních památek.
→ Podpořit rozšiřování historických tradic v oblasti využívání zeleně k ochraně a krajinářskému i estetickému zvýraznění kulturních a sakrálních solitérních památek.
→ Podpořit tradiční postupy v případě cílené revitalizace historických alejí podél křížových a pašijových cest, cest mezi sídly nebo k významným šlechtickým a církevním sídlům, k poutním chrámům a kaplím.
→ Podpořit revitalizaci plošných hospodářských, ovocných a okrasných výsadeb v druhové skladbě odpovídající tradici danému místu, tj. respektovat genius loci dané kulturní krajiny.
→ Podpořit obnovu krajinářských úprav zeleně, které prošly historickým vývojem a jejichž hmotné stopy jsou dodnes zachovány.
→ Podpořit realizaci výukových tras - naučných stezek (ve formě webových aplikací a terénních průvodců) s cílem rozšířit kulturní znalosti v oblasti památek a jejich okolí v regionu.
→ V podpoře vyžadovat, aby návrhy obnovy tradičních historických opatření byly řešeny v mnoha-oborovém kolektivu.
→ Vytvořit podmínky tak, aby vlastní návrh obnovy tradičních historických opatření bylo možné realizovat etapově v delším časovém období (optimálně podle rozsahu opatření 5 až 10 let).
→ Podpořit celistvou a soustavnou údržbu zeleně realizované v rámci tohoto opatření
→ Rozšířit podporu o regionální a lokální finance pro obnovu historické zeleně (kraje, obce a soukromí sponzoři).
→ Vytvořit podmínky pro kumulaci několika podpor a tím umožnit rozšíření rozsahu navržených opatření ke zvýšení kulturní diverzity krajiny.
→ Podporovat rovněž oblast edukační a vědeckou (typu projektů IOP 5.1 Národní centrum zahradní kultury Kroměříž či Schola Naturalis, Veltrusy).

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.8 OBNOVA KULTURNÍ KRAJINY

↘ Pokud se nevytvoří podmínky tak, aby vlastní návrh obnovy tradičních historických opatření týkající se obnovy krajiny (historické parky atd.) bylo možné realizovat etapově v delším časovém období (optimálně podle rozsahu opatření 5 až 10 let), bude docházet k nenapravitelným škodám způsobeným výrazným zásahem uskutečněným v rychlém časovém sledu.
↘ Nedostatečný a nekoordinovaný přístup ke kulturní krajině, která je nedílnou součástí kulturně-historického dědictví, povede ke ztrátě malebnosti, vyváženosti a informací o krajině.

OPATŘENÍ 1.9: OSVĚTA A PROPAGACE

- **Specifický cíl: Zvýšit povědomí o kulturním dědictví a zlepšit využití potenciálu kulturního dědictví v oblasti cestovního ruchu a zefektivnit propagaci využitím informačních a komunikačních technologií a vzájemnou spoluprací subjektů na regionální i meziregionální (přeshraniční) úrovni**

Sektor kultury je v úzkém vztahu s oblastí cestovního ruchu. Právě cestovní ruch může zmírňovat některé socioekonomické regionální disparity a v řadě případů představuje jedinou ekonomicky udržitelnou aktivitu v území s omezenými podmínkami pro výrobní činnosti. Cestovní ruch a k němu přidružené marketingové strategie sehrávají důležitou roli v rámci generování zisků v oblasti kulturního dědictví, jenž se zaměřuje na zachování a udržování kulturních památek, realizaci expozic v muzeích a galeriích či pořádání kulturních akcí a má velký potenciál při utváření pracovních příležitostí, neboť se jedná o oblast, v níž je velmi intenzivně zastoupen podíl lidské práce. Poznávací či kulturní cestovní ruch v rámci odvětví cestovního ruchu stále sehrává stěžejní roli, poznávací turismus je úzce spjat s návštěvou objektů kulturního dědictví, zejména pak památkových objektů. Přestože má Česká republika vzhledem ke svému bohatému kulturnímu dědictví, husté síti kulturních organizací a mnoha kulturním akcím velký potenciál v oblasti rozvoje kulturního cestovního ruchu, je jeho využití zatím nedostatečné. Přetrvává rovněž hluboký nepoměr v intenzitě zatížení různých lokalit a památek cestovním ruchem. Problémem je také malé zacílení na konkrétní skupiny sofistikovanějších návštěvníků.

Kulturní dědictví spravované paměťovými institucemi je významným nástrojem pro zkvalitnění výuky v rámci všech úrovní vzdělávání. Vytvoření národní systémové podpory pro pravidelné a dlouhodobé využívání nabídky paměťových institucí může zásadním způsobem zvýšit úroveň kompetencí žáků a studentů v humanitních a přírodovědných oborech. Názorná výuka podpoří rozvoj kreativity a hloubku znalostí. Klíčovým předpokladem je zahájení koordinované spolupráce zřizovatelů paměťových institucí a zřizovatelů škol (národní garanti MK ČR a MŠMT ČR).

Cílená a inovativní osvěta, propagace s využitím možností ICT a marketing, zejména ve vzájemné spolupráci subjektů na regionální, meziregionální či mezinárodní úrovni, má proto za cíl jednak zvýšit celkovou návštěvnost, atraktivitu a konkurenceschopnost objektů, subjektů a akcí z oblasti kultury, a jednak regulovat intenzitu a udržitelnost cestovního ruchu tak, aby hodnoty hmotného i nehmotného kulturního dědictví zůstaly zachovány i pro budoucí generace.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.9 OSVĚTA A PROPAGACE

→ Stanovit jednotný koncepční přístup k problematice cestovního ruchu a kulturního dědictví, a to na úrovni ministerstev (MK ČR, MMR ČR).
→ Zpracovat marketingové průzkumy a návazné koncepce marketingu kulturního dědictví pro definované cílové skupiny.
→ Realizovat marketingové strategie pro cílovou skupinu kulturních turistů.
→ Vytvářet turistické balíčky a programy pro kulturní turismus pro vybrané segmenty návštěvníků.
→ Podporovat doprovodné akce s vazbou na kulturní památky.
→ Podporovat kulturní výměny při festivalech, přehlídkách, podporovat kulturní vztahy se sousedními zeměmi nebo partnerskými kraji či městy; využívat přitom aktivit českých středisek mezinárodních nevládních organizací.

→ Prezentovat kulturní dědictví s využitím ICT (viz eCulture).
→ Prezentovat kulturní dědictví v zahraničí prostřednictvím českých zastoupení (např. s využitím sítě Českých center).
→ Propagovat a prezentovat české KKO na světových festivalech a veletrzích.
→ Podporovat marketing doprovodných akcí a služeb ve vazbě na kulturní památky.
→ Sdílet a šířit informace o aktuálních kulturních a společenských akcích ve vazbě na kulturní památky a kulturní dědictví.
→ Připravit a realizovat modelové programy pro jednodenní, víkendové a týdenní pobyty zaměřené na poznávání kulturního dědictví.
→ Vytvořit kvalitní vícejazyčný marketing veřejné turistické dopravy ve vazbě na dostupnost a objížďení kulturních památek, muzeí a galerií, zejména se zaměřením na nově se rozšiřující turistické trhy (např. Čína, Jižní Korea a další země).
→ Rozšiřovat a zkvalitňovat sítě služeb historických objektů a jejich využívání pro poskytování služeb v oblasti kultury.
→ Realizovat specifické vzdělávání managementu kulturních institucí s důrazem na zkvalitnění sítě služeb kulturních památek a rozšíření možností poskytování kulturních služeb a služeb pro cestovní ruch a vzdělávání v oblasti financování a ekonomického provozu kulturních institucí.
→ Vytvořit účinný systém motivace soukromých vlastníků památek k propagaci památkového fondu.
→ Uchovávat, šířit, prezentovat a předávat hodnoty tradiční lidové kultury.
→ Vytvořit velkou národní kampaň s jasným nastavením hlavní linie propagace.
→ Intenzivně a aktivně propagovat novinky (zprístupnění nově zrekonstruovaných objektů, nové využití kulturní památky, nové kulturní, společenské a jiné akce realizované v památkách atd.).
→ Vytvořit účelně propojený systém spolupráce mezi paměťovými institucemi a základními a středními školami, který povede k výrazně vyššímu využití rozvojového a kreativního potenciálu sbírek.
→ Část marketingu zacílit na školní výlety s možností interaktivních návštěv památek a sbírkotvorných institucí.
→ Využít kulturní památky nacházející se ve venkovském prostoru k rekreačním účelům (venkovská turistika zaznamenává stále větší zájem ze strany veřejnosti).
→ Podporovat tradiční i netradiční formy prezentace kulturního dědictví.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.9 OSVĚTA A PROPAGACE

↘ Snižující se konkurenceschopnost nemovitých kulturních památek pro intenzivnější poskytování kulturních služeb představuje riziko spojené s úbytkem návštěvníků. V případě, že se provoz těchto památek stane z ekonomického hlediska neudržitelným, bude následovat uzavření jednotlivých objektů či institucí, což povede ke ztrátě pracovních míst a zvýšení nezaměstnanosti. Zároveň budou tyto objekty, pokud se pro ně nenajde jiné využití, chátrat a bude docházet k nenahraditelným škodám.
↘ Nedostatečná propagace kulturního dědictví obecně povede ke snížení konkurenceschopnosti v oblasti poznávacího či kulturního cestovního ruchu. Silná a aktivní konkurence v sousedních zemích a propad v kvalitě nabídky oproti těmto destinacím bude mít dopad na snižující se zájem turistů ze zahraničí, ale také domácích turistů, jejichž návštěvnost stále stoupá a do budoucna se považují za významný segment na trhu.
↘ Prohlubující se rozdíly v návštěvnosti Prahy a regionů ukazují na neschopnost využít Prahu jako významného kulturně – historického cíle světového významu k dalšímu nasměrování turistů do regionů. Pokud se tohoto nevyužije, budou významné kulturní cíle postrádat tu část zahraničních turistů (hlavně ze vzdálenějších destinací), kteří nemají povědomí o počtu a významu dalších kulturních památek v České republice.

↘	Nevyužití vzdělávacího potenciálu paměťových institucí výrazně zhorší transfer poznatků směrem k žákům a studentům, zhorší se podmínky pro rozvoj reaktivity a dojde i ke snížení efektivity veřejných institucí – paměťových i vzdělávacích.
↘	Pokud se jednotlivé subjekty působící v kultuře nezapojí více do regionálního destinačního managementu a bude pokračovat nízká míra spolupráce s dalšími subjekty zabezpečujícími služby navazující na nabídky kulturních památek a institucí, povede to následně k nepropojení jednotlivých služeb a nižší návštěvnosti i zájmu o konkrétní kulturní cíle. Jestliže se na regionální úrovni nebudou tvořit ucelené nabídky služeb – produkty se zapojením kulturních památek, bude se snižovat konkurenceschopnost jednotlivých regionů.

OPATŘENÍ 1.10: ROZVOJ KULTURY V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

➤ Specifický cíl: **Modernizovat kapacity infrastruktury pro kulturu, udržet pozici Hlavního města Prahy jako kulturní metropole mezinárodního významu**

Z hlediska kultury má v rámci České republiky specifické postavení Hlavní město Praha. Jeho kulturní dědictví z něj činí nejvyhledávanější destinaci cestovního ruchu, je sídlem mnoha kulturních institucí (často celostátního významu) a přirozeným leaderem kulturního rozvoje. Nachází se zde 69 % všech divadel a 57 % galerií a muzeí České republiky. Působí zde kulturní instituce zřizované MK ČR, Hlavním městem Prahou a městskými částmi, ale také široké spektrum dalších subjektů, uměleckých spolků, sdružení, NNO a subjektů KKO. Praha tak disponuje poměrně bohatou kulturní nabídkou, kterou podporuje 5 % svého rozpočtu směřovanými do investičních i neinvestičních příspěvků městem zřizovaných subjektů, dále do příspěvků na kulturu městským částem, do grantového systému a do partnerství při pořádání kulturních akcí.

Na druhé straně však kultura Prahy trpí dlouhodobými nedostatky, které výrazně snižují konkurenceschopnost města jakožto metropole České republiky ve srovnání s blízkými evropskými kulturními metropolemi, jako je např. Berlín či Vídeň. Nepřehlédnutelná je zejména absence potřebné infrastruktury pro prezentaci současného živého umění, která by odpovídala evropským standardům, i citelný nepoměr v koncentraci a kvalitě kulturní nabídky v centru města a v jeho okrajových částech.

V Praze dnes například neexistuje budova, která by splňovala soudobé nároky pro prezentaci špičkové hudební produkce. Prakticky od dob habsburské monarchie nebyla v Praze vystavěna žádná specializovaná budova pro galerii či koncertní sál. Opakovaně dochází k rekonstrukcím a „recyklaci“ budov určených původně k jiným účelům, ale budování potřebných nových objektů, které by akceptovaly dnešní vysoké nároky, je dlouhodobě opomíjeno. To má vážné dopady na renomé Prahy v rámci evropských kulturních center, ovlivňuje zájem evropských a světových tvůrců směřovat do Prahy své aktivity, včetně významných premiér a jiných počínů a odsouvá ji v tomto smyslu na „vedlejší kolej“. Výstavba nové kulturní instituce přitom může mít přímý vliv na rozvoj širší lokality a při vhodné volbě jejího umístění vnést kulturní život i do okrajových částí hlavního města a pomoci tak řešit výše zmíněný nepoměr. Pozitivním příkladem může být londýnská Tate Modern, jejíž výstavba pomohla při přestavbě industriální čtvrti Bankside na moderní polyfunkční část města.

Žádoucí je ovšem nejen výstavba nových, ale i modernizace objektů a prostor stávajících státních kulturních institucí, která posiluje kulturní rozvoj města. Jedná se zejména o objekty využívané institucemi klíčového významu, které reprezentují kulturní kontinuitu (Národní divadlo), objekty a prostory sloužící vzdělávací a komunitní funkci institucí (knihoven, muzeí) či přilehlá veřejná prostranství v blízkosti kulturních institucí. Je třeba vytvořit programy, které by zajistily financování infrastruktury klíčových kulturních institucí a ukončily stav, kdy jsou tyto infrastruktury hrazeny z programů určených k podpoře jiných oblastí kultury (konkrétně se to týká hrazení infrastruktury Národního divadla).

Významnou příležitostí pro rozvoj kultury v Hlavním městě Praze představuje také využití postindustriálních objektů a ploch tzv. brownfields pro vytváření kulturních klastrů, tedy čtvrtí s vysokou koncentrací kulturních aktivit. Vhodné objekty a plochy pro tento účel byly v Praze

identifikovány např. v Holešovické tržnici, Smíchovském nádraží, nádraží Praha Vysočany a na řadě dalších míst.

Praha se širokou sítí kulturních institucí a uměleckých škol nabízí výjimečné zázemí rovněž pro oblast KKO. V Praze má sídlo 36 % z celkového počtu ekonomických subjektů operujících v těchto odvětvích na území České republiky. Právě aktivity subjektů KKO mohou sehrát významnou roli při využívání výše zmíněných postindustriálních objektů a jejich přeměně v kreativní čtvrti.

Uvedené aspekty opatření 1.10 korespondují s aktuálně stanoveným strategickým cílem Hlavního města Prahy „profilovat Prahu jako živé, kulturní a kreativní město“ a zejména s novými politikami, jimiž má být strategického cíle dosaženo (posilování lokálních komunit, kvalitní správa kultury, současné umění jako iniciátor živé metropole, veřejný prostor jako dějiště městského života).

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 1.10 ROZVOJ KULTURY V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

→ Podpořit státní investici do infrastruktury pro prezentaci současného živého umění v Praze (koncertní sál, galerie evropského/světového významu).
→ Zadat vypracování analýzy vhodné alokace a rozvoje klíčových kulturních institucí v Praze.
→ Vytvořit program pro modernizaci infrastruktury klíčových kulturních institucí (Národní divadlo).
→ Podpořit umístění nově budovaného koncertního sálu a galerie evropského/světového významu do některé z okrajových částí města s potenciálem vzniku kreativní čtvrti a posílení hrdosti místní komunity.
→ Zahájit spolupráci a výměnu zkušeností mezi státem, Hlavním městem Prahou a regiony České republiky v oblasti prosazování tématu kultury a umění jako klíčového faktoru 21. století.
→ Podpořit vznik výzkumného kreativního inkubátoru v Hlavním městě Praze.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 1.10 ROZVOJ KULTURY V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

↘ Absence infrastruktury pro prezentaci současného živého umění, která by vyhovovala evropským standardům, bude dále prohlubovat neschopnost Prahy konkurovat evropským metropolím a povede k provincialismu a poklesu úrovně v oblasti kultury.
↘ Absence programu pro modernizaci infrastruktury klíčových kulturních institucí povede k nízké úrovni modernizace a k propadu konkurenceschopnosti těchto institucí, popř. i k ohrožení jejich fungování.
↘ Pokud nedojde k oživení kulturního života okrajových částí města umístěním nově budované infrastruktury pro živé umění do některé z nich, bude se dále prohlubovat rozdíl mezi nimi a kulturně bohatým centrem, přetrvávat nezájem obyvatel o dění vně tohoto centra a nedojde k žádoucímu rozvoji komunitního života v okrajových městských částech.
↘ Nedojde-li k efektivnější spolupráci mezi státem, Hlavním městem Prahou a regiony, nenaplní se potenciální možnost využít Prahu jako vstupní bránu k celému kulturnímu bohatství České republiky a rozdíly v návštěvnosti Prahy a regionů se budou dále prohlubovat.

3.3.3 ÚZEMNÍ POVAHA OPATŘENÍ

Z obsahové struktury navrhovaných priorit a opatření a následně také z cíle opatření a návrhu aktivit je patrná dělba územní dimenze podpory kultury v oblasti priority č. 1.

Tabulka 6: Územní povaha opatření priority č. 1: Kulturní bohatství

Priorita	Opatření	Národní úroveň	Regionální úroveň	Místní úroveň	
Priorita č. 1: Základní péče o kulturní dědictví Cíl: Zlepšit stav kulturního dědictví a zefektivnit jeho propagaci	Opatření č. 1.1: Národní kulturní památky a památky UNESCO SC: Zlepšit stav národních kulturních památek a podpořit naplňování Úmluvy UNESCO v oblasti hmotného i nehmotného kulturního dědictví	X	X		
	Opatření 1.2 : Pamětihodnosti Evropského dědictví SC: Zviditelnit vybrané pamětihodnosti získáním označení Evropské dědictví a zajistit jeho využití pro hospodářský i kulturní rozvoj regionů	X	X		
	Opatření 1.3 : Paměťové instituce SC: Naplnit vizi Státní kulturní politiky, umožnit využití přínosů kultury, zvýraznit její význam, podpořit uchování i tvorbu hodnot a vytvořit prostředí pro kulturní aktivity	X	X	X	
	Opatření 1.4: Evidence a monitoring SC: Implementovat na národní úrovni pravidelný monitoring hmotných i nehmotných památek, vyhodnocovat stav památek bez rozdílu vlastnictví na základě jednotných kritérií, zefektivnit sbírky a fondy (konzervování-restaurování, umístění, digitalizace)	X			
	Opatření 1.5: Kulturní infrastruktura, zpřístupnění a zabezpečení kulturního bohatství SC: Vybudovat odborné a technické zázemí kulturní infrastruktury, zabezpečení objektů i jejich kulturního obsahu a zajištění jejich bezpečné dostupnosti a bezbariérovosti.	X	X	X	
	Opatření 1.6: Drobné nemovité kulturní památky nacházející se ve venkovském prostoru a památky v havarijním stavu SC: Zajistit systematickou podporu obnovy drobných nemovitých kulturních památek a záchranu, popř. dokumentaci, nejvýznamnějších nemovitých památek v havarijním stavu			X	X
	Opatření 1.7: Technické nemovité památky SC: Obnovit, zachránit nebo transformovat nemovité technické památky, pokud možno i s uzlovými body technologií, a podpořit další formy jejich využití, např. pro oblast sociálních služeb nebo vzdělávání			X	X
	Opatření 1.8: Obnova kulturní krajiny SC: Podpořit obnovu kulturní krajiny, tradičních forem sadařství, historické zeleně a přírodního prostředí v okolí kulturních památek			X	X
	Opatření 1.9: Osvěta a propagace SC: Zvýšit povědomí o hmotném i nehmotném kulturním dědictví, zlepšit využití potenciálu kulturního dědictví v oblasti cestovního ruchu a zefektivnit propagaci využitím ICT a vzájemnou spoluprací subjektů na regionální, meziregionální (přeshraniční) úrovni	X	X	X	X
	Opatření 1.10: Rozvoj kultury v Hlavním městě Praze SC: Modernizovat kapacity kulturní infrastruktury pro udržení pozice Hlavního města Prahy jako kulturní metropole mezinárodního významu	X	X	X	X

3.4 PRIORITA Č. 2: ECULTURE

- **Prioritní cíl: Zajistit a využít digitalizaci kulturního obsahu a veřejných kulturních služeb pro podporu posilování institucionální kapacity účinné veřejné správy v oblasti kultury, kreativity, inovací a znalostní ekonomiky⁴.**

3.4.1 POPIS PRIORITY

Kulturní dědictví je základem národní identity, podílí se na zvyšování kvality života a na tvorbě respektovaných hodnot společnosti. V současné době se nahlíží na kulturu také jako na důležité odvětví národního i globálního hospodářství při využití existujících a nových ICT. Digitalizace a poskytnutí širšího a koordinovaného přístupu ke kulturním zdrojům pomocí principů eCulture nabízejí ohromné ekonomické příležitosti a jsou základní podmínkou dalšího rozvoje kulturních a tvůrčích schopností České republiky a zastoupení jejího průmyslu v této oblasti.

Digitalizace kulturního dědictví a zpřístupnění jeho informačního potenciálu veřejnosti při využití technologických nástrojů a inovativních myšlenek pomocí služeb informační společnosti a služeb veřejné služby způsobuje změnu vnímání a využívání kulturního dědictví pro potřeby společnosti: tradiční přístup k jeho záchraně, ochraně a prezentaci se rozšířil (nebo zcela nahradil) o narůstající všestranné přístupy ICT. Digitalizace je rovněž jednou z možností ochrany kulturního dědictví a je prostředkem k jeho uchování pro další generace.

Digitalizace kulturních objektů napomáhá kulturním institucím, aby i v digitálním prostředí nadále plnily své poslání zpřístupňovat a uchovávat naše kulturní dědictví. V rámci tohoto nového přístupu se zdroje kulturního obsahu stávají více přístupnými a pro společnost se otevírají nové možnosti jeho využití včetně jeho zachování pro budoucí generace. Zároveň digitální technologie a internet rychle mění způsob vytváření, propagování a distribuce digitalizovaného kulturního obsahu. Dostupnost kulturního materiálu on-line umožní, aby k němu měli občané přístup na celém světě a využívali jej k zábavě, studiu nebo práci.

Digitalizovaný materiál lze navíc opětovně použít – ke komerčním i nekomerčním účelům – jako je vyvíjení učebního a vzdělávacího obsahu, dokumentárních filmů, turistických aplikací, her, animovaných filmů a designérských nástrojů, pokud se tak děje při plném respektování autorského práva a práv s ním souvisejících. To také poskytne významný příspěvek tvůrčím odvětvím, která představují 3,3 % HDP EU a 3 % zaměstnanosti.

Proces digitalizace a aktivity související s tímto odvětvím mohou mít i další pozitivní důsledky, jako např. vytvoření pracovních míst, zvyšování kvalifikace a konkurenceschopnosti České republiky v této oblasti. Výsledky digitalizace samotné zcela jistě mají vliv na budování znalostní společnosti, která digitální (nejen digitalizované) dokumenty využívá pro vzdělávání, výzkum, nebo na datech může založit služby a podnikatelské záměry.

---

⁴ Definice dle Strategie hospodářského růstu ČR: "Znalostní ekonomika spočívá v tvorbě přidané hodnoty na základě zúročení znalostí, nejen díky manuální výrobě, a roste v ní význam vzdělání a využití vědeckých poznatků z hlediska celkové konkurenceschopnosti země."

Na základě výše uvedeného holistického přístupu je proto vhodné v souvislosti s tvorbou a využitím digitálních forem kulturního dědictví hovořit nikoli pouze o digitalizaci, ale o prostředí eCulture.

Pojem eCulture je definován jako využití digitalizace kulturního obsahu a elektronických služeb kulturní povahy pro podporu posilování institucionální kapacity účinné veřejné správy v oblasti kultury, kreativity, inovací a znalostní ekonomiky.

Koncept eCulture tak sdružuje digitalizaci jako důležitý prostředek pro zajištění rovného přístupu odborné i laické veřejnosti ke kulturnímu obsahu a jeho využívání a aplikaci principů efektivního fungování veřejné správy a hospodářského a společenského rozvoje s dalším využitím ve vzdělávání, cestovním ruchu, KKO, průmyslu atd. Podpora takových pokročilých, interoperabilních technologií a služeb v kulturní oblasti je v zájmu České republiky při budování konkurenceschopné otevřené informační společnosti.

3.4.2 OPATŘENÍ V RÁMCI PRIORITY

Seznam Opatření:

→ Opatření 2.1: Evidence a standardizace
→ Opatření 2.2: Digitalizace, zpřístupnění a dlouhodobé uchování
→ Opatření 2.3: Činnosti veřejné povahy v oblasti kultury
→ Opatření 2.4: Mezioborová interakce

OPATŘENÍ 2.1: EVIDENCE A STANDARDIZACE

➤ Specifický cíl: **Vytvořit organizační a technické předpoklady pro efektivní a koordinovanou správu kulturních objektů s použitím ICT.**

Jedním z předpokladů rozvoje digitalizace a nástrojů eCulture je zejména standardizovaná správa a využití dat a znalostní základny o objektech kulturní povahy. Paměťové a fondové instituce (dále jen „PFI“) v České republice využívají různorodé prvky správy dat (centrální a dílčí evidenční systémy evidence a správy majetku, sbírek a fondů) a prvky komplexní ochrany movitého kulturního dědictví proti všem druhům jeho destrukce. Prvořadým úkolem je tak vytvoření organizačních a technických předpokladů pro standardizovanou správu dat a rozvoj metodologické znalostní základny evidence a správy objektů kulturního dědictví.

Výsledkem by měly být interoperabilní informační systémy s efektivní prací s daty a on-line propojením jednotlivých aktérů v rámci evidence a ochrany kulturních objektů (správci dat sbírek v rámci státní správy, samosprávy, případně dalších veřejnoprávních a nestátních subjektů kulturní povahy).

Zároveň by mělo dojít ke konsolidaci dat paměťových institucí. Data pořízená ke kulturním objektům jsou pořizována v mnoha různých systémech s výraznou chybovostí, nejednotností, duplicitami a obrovským rizikem ztráty dat. Velké procento z celkového množství kulturních objektů není v současné době elektronicky evidováno. Cílem je nastavení bezpečné správy, uchovávání, zálohování pro existující data, tedy zefektivnění práce s daty a zároveň jejich konsolidace, odstranění duplicit, umožnění automatizovaných vazeb a přenosů dat, nastavení procesů a standardů tvorby metadat pro správu kulturního obsahu. Vzniknou centrální přehledy o sbírkách a fondech zapojených paměťových institucí (centrální odborné a statistické údaje, krizové sestavy, centrální záloha dat atd.). Státní správa tak získá verifikovatelný a aktuální zdroj dat poskytující přehled o kulturních objektech, nástroj pro jejich správu a administraci a zároveň standardy pro správu dat kulturního obsahu.

K úspěchu v rámci výše zmíněných procesů je potřebné fungování sítě kompetenčních center, působících jako tzv. vertikální agregátory, tedy místa pro standardizaci a metodologii v oblasti evidence a správy daných typů kulturních objektů, ale i digitálních objektů a oblasti digitalizace kulturního obsahu obecně. Správa je spojená s budováním a udržováním báze znalostí o kulturních objektech, při podpoře nástrojů a aplikací pro široký okruh zúčastněných uživatelů zahrnujících všechny typy odběratelů se striktně vymezenými právy (správa registrů, správa popisných údajů, ontologie, taxonomie a abstrakce, správa fulltextových informací, dynamického obsahu, anotace, tagování, folksonomie a doplnění obsahu).

Kompetenční centra mají být platformou pro odborníky v oblasti evidence daných kulturních objektů z relevantních institucí veřejné správy a nestátního sektoru. Úkolem kompetenčních center je mimo jiné i vytváření a průběžná aktualizace jednotné a relevantní terminologie v oblasti evidence a správy daných typů kulturních objektů (dále jen „KO“) a digitálních objektů (dále jen „DO“) a sledování vývoje terminologie na evropské úrovni a zavádění mezinárodně platných a srozumitelných pojmů i v České republice (viz též opatření 2.2).

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 2.1 EVIDENCE A STANDARDIZACE

→ Vytvořit centrální přehledy o sbírkách PFI.
→ Zajistit fungování sítě kompetenčních center jako vertikálních agregátorů.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 2.1 EVIDENCE A STANDARDIZACE

↘ Absence centrálních přehledů o sbírkách PFI připraví státní správu o aktuální a verifikovatelný zdroj dat o kulturních objektech a nástroj pro jejich správu a administraci.
↘ Nedostatečné rozvinutí sítě kompetenčních center, jako vertikálních agregátorů, neumožní potřebnou konsolidaci dat PFI a povede k přetrvávání nejednotnosti systémů a s tím spojené chybovosti, duplicitám a rizikům ztráty dat.

OPATŘENÍ 2.2: DIGITALIZACE, ZPŘÍSTUPNĚNÍ A DLOUHODOBÉ UCHOVÁVÁNÍ

- **Specifický cíl: Vytvořit organizační a technické předpoklady pro digitalizaci kulturního dědictví za účelem jeho záchrany, ochrany, trvalého uchování, zpřístupnění a dalšího využití.**

Záchrana, ochrana a prezentace kulturního dědictví v České republice již tradičně patří mezi priority politické reprezentace státu. Kulturní dědictví je základem národní identity, podílí se na zvyšování kvality života a na tvorbě respektovaných hodnot společnosti.

Digitalizace kulturního obsahu je vnímána jako naléhavý úkol současnosti s ohledem na svou dvojí funkci: nabízí vhodný způsob uchování kulturního obsahu dnes zachyceného způsobem, který může mít omezenou životnost, a současně umožňuje všeobecný přístup k digitalizovanému materiálu bez ohledu na místo jeho fyzického uložení. Digitalizovaný a digitální kulturní obsah je, nebo se může stát, nedílnou součástí kulturního dědictví. Je třeba vzít v úvahu, že pro plné využití tohoto potenciálu jsou nezbytné některé nelegislativní i legislativní kroky jak v národním, tak v nadnárodním měřítku.

Digitalizace kulturního dědictví jako jedna z forem a přístupů k jeho záchraně, ochraně a prezentaci je proto v obecném vnímání strategickým cílem MK ČR, definovaným jak kulturní politikou, tak i dílčími oborovými koncepcemi již řadu let.

V širším pohledu se digitalizací myslí komplexní soubor všech činností spojených s převodem analogových kulturních objektů (KO) do formy digitálních objektů (DO), a to od přípravných procesů přes odborné procesy po konverzi, procesy dlouhodobého uchování, procesy zpracování a prezentace tak, aby kulturní obsah mohl být zobrazen prostřednictvím počítače nebo jiných prezentačních zařízení. Pojem digitalizace se vztahuje i na kulturní dědictví, která již existuje nebo vzniká pouze v digitální podobě („born digital“) a nemá svůj ekvivalent v podobě fyzického dokumentu.

V praxi nejde jen o převod zdrojových analogových dat (vč. textu) do digitální podoby, ale také o systematické budování zdrojů a tvorbu nástrojů pro práci s digitálním obsahem včetně jeho propojování a agregace do vyšších celků.

Z analýzy a dotazníkového průzkumu mezi českými PFI vyplynulo, že největším problémem je absence systematického přístupu k jednotlivým aktivitám a procesům digitalizace. Terminologická nejednotnost pak způsobuje rozličné chápání základních pojmů (např. digitální objekt a jeho odvození od analogového objektu, různé typy katalogizování analogových objektů apod.) mezi jednotlivými PFI.

Tato situace si vyžaduje zejména tzv. top-down approach, tedy přístup shora. Pro implementaci Strategie digitalizace kulturního obsahu bude proto klíčové, aby se proces vytváření jasné terminologie úzce provázal s metodickým vedením všech procesů digitalizace sektorovými vertikálními agregátory nebo národním agregátorem. Výstupem této jednotné koordinace by mělo být vytvoření pravidelně aktualizovaného slovníku odborných termínů v oblasti digitalizace kulturního obsahu, definování způsobů měření procesů a aktivit v oblasti digitalizace evropského kulturního dědictví pro všechny kulturní instituce, příp. legislativního ukotvení nejdůležitějších pojmů.

Cílem je tak vytvoření organizačních a technických předpokladů pro efektivní digitalizaci sbírek a fondů PFI, podporu jejich efektivní moderní prezentace či rozvoje informačních systémů (IS) v oblasti digitalizace kulturního obsahu.

Kategorie procesů digitalizace kulturního obsahu představují vysokoúrovňový pohled na procesy digitalizace při zachování následujících hlavních skupin sub-procesů:

A. Průřezové procesy digitalizace

Jsou realizovány napříč celým procesem digitalizace: identifikace objektů (jednoznačná a trvalá identifikace kulturního obsahu a digitálních objektů, využití registrů, metodické zajištění normalizace a standardizace popisných údajů), průběžná aktualizace a vykazování stavu digitalizace (shromažďování a prezentace informací o digitalizaci kulturního obsahu z různých procesů pro potřeby koordinace úspěšného průběhu digitalizace, jeho monitorování a vyhodnocování průběžného stavu včetně vykazování dosažených výsledků a výstupů ve všech kategoriích procesů na všech procesních úrovních), sběr, transformace a distribuce metadat, validace, auditní logování, projektové řízení, certifikace ad.

B. Přípravné procesy pro digitalizaci

Předcházejí samotné konverzi kulturního obsahu do digitální podoby a zahrnují: akvizici, přidělení jednoznačného identifikátoru, evidenci a katalogizaci, výběr objektů pro digitalizaci (digitalizační plán), diagnostiku, konzervování-restaurování, přesun objektů na digitalizační pracoviště (logistika objektů) ad.

C. Procesy fyzické digitalizace

Samotné sub-procesy konverze kulturního obsahu do digitální podoby: příjem a logistika objektů na digitalizačním pracovišti, příprava objektů ke konverzi na digitalizačním pracovišti, konverze. Vedle potřeby technického a ICT zabezpečení a nastavení vhodných parametrů workflow digitalizace, je pro efektivní digitalizaci zásadní otázka lidských zdrojů (jejich dostupnosti, erudice, školení ad.).

D. Odborné procesy po fyzické digitalizaci

Odborné procesy po fyzické digitalizaci (konverzi) lze rozdělit do dvou skupin: a) procesy s fyzickým objektem – související hlavně s návratem objektu do depozitáře paměťové instituce a b) procesy s digitálními objekty – související s úpravou digitálních objektů (obnovou, zpracováním metadat a uložením digitálního objektu do archivu).

E. Procesy pro sběr a dlouhodobé uchovávání

Celkově se jedná o postupy zahrnující sběr, transformaci a distribuci údajů do jednotného centra, harvesting popisných údajů, jejich mapování, agregaci, ochranu a archivaci (provozní, zálohové a dlouhodobé uložení, kontrolní procesy) pro zajištění dlouhodobé ochrany tak, aby nedošlo k jejich ztrátě.

Uchovávání digitálního obsahu musí být koncipováno tak, aby byl zajištěn přístup k digitálním dokumentům bez ohledu na možné selhání médií či změny technologií. Cílem uchovávání digitálních záznamů je přesná reprodukce ověřeného obsahu v průběhu času. K tomuto účelu dojde k vybudování centrálních datových úložišť i dalších systémů ve spolupráci s paměťovými institucemi a definování metodiky vhodných systémů dlouhodobého a bezpečného uchovávání dat. Pro kulturní statky, které se stávají předmětem digitalizace a patří ze své technologické podstaty ke statkům omezené fyzické životnosti, může být digitální konverze jedinou relevantní metodou jejich záchranu a dalšího zachování pro budoucí využití. V těchto případech je nutno dlouhodobě zajišťovat technické parametry digitalizovaného materiálu, aby zůstal použitelný i s ohledem na překotný vývoj v záznamových a prezentačních technologiích. Současně není možno opominout otázky ukládání metadat, migrace dat a jejich formátů a ochranu digitálních objektů prostřednictvím jejich označení jedinečným identifikátorem a zabezpečením proti nežádoucí změně. Stejně principy musí platit i pro kulturní objekty, které již existují nebo vznikly pouze v digitální podobě (tzv. „born digital“).

F. Procesy zpřístupnění a prezentace digitálních objektů

Jde o procesy správy a prezentace, které zahrnují transformace údajů, přípravy na prezentaci a samotnou prezentaci obsahu. Jsou vyústěním digitalizace a jsou závislé na odběratelích jejich očekávání, správě poznatků a způsobech prezentace, přičemž probíhají ve více úrovních – centrální, sektorové, institucionální. Prezentací rozumíme procesy týkající se správy poznatků, dále vyhledávání, multimediální prezentaci, prezentace dynamického obsahu (propojení výsledků digitalizace s dynamickým obsahem např. informacemi o expozicích, propojení s komerčními službami apod.), zpřístupnění prostřednictvím standardizovaných počítačových rozhraní (tzv. API, např. rozhraní IIIF) a placení obsahu (propojení s platebními portály apod.).

Zahrnují také zpracování obsahu, které představuje automatizované a manuální procesy při zpracování konvertovaných objektů do různých cílových formátů určených pro různé účely prezentace a prezentační techniky a procesy při uložení do archivu, jakoukoliv následnou transformaci primárních konvertovaných objektů (digitální restaurování, formátovou konverzi, přípravu komplexních prezentací, před-archivační přípravu apod.).

Je definována množina uživatelů společně s jejich typickými očekáváními: veřejná správa, široká veřejnost, odborná veřejnost, odběratelé z oblasti vzdělávání a vědy, nestátní neziskový sektor, komerční subjekty, odběratelé marketingového potenciálu, realizátoři a kontroloři digitalizace.

G. Procesy v oblasti autorského práva

Nedílnou součástí procesů digitalizace je autorsko-právní problematika. Průběžně je třeba zabezpečit: a) relevantní identifikaci a zpřehlednění údajů o autorských právech, právech souvisejících s autorským právem, případně jiných právech duševního vlastnictví ke konkrétním obsahům; b) právní a finanční vyrovnání obsahů – samostatně nebo hromadně (smlouvy); u některých kulturních obsahů může být identifikace nositele práv a vyrovnání práv komplikované a také nákladné; c) rozsah informací podstatný pro různou úroveň uživatelů (oprávnění na použití licencí/sublicencí/zákonem) na realizaci autorskoprávní ochrany.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 2.2 DIGITALIZACE, ZPŘÍSTUPNĚNÍ A DLOUHODOBÉ UCHOVÁVÁNÍ

→ Vybudovat centrální datová úložiště a další systémy pro dlouhodobé a bezpečné uchovávání dat.
→ Vypracovat metodické manuály detailně specifikující procesy v oblasti digitalizace.
→ Vypracovat aktualizovaný terminologický slovník.
→ V souladu s doporučeními EU zpřístupňovat autorským zákonem nechráněná data a metadata otevřeným způsobem s co nejmenším množstvím bariér (technických, finančních, právních, kvalitativních).
→ Definovat způsoby měření procesů digitalizace pro všechny kulturní instituce případně definovat způsoby legislativního ukotvení nejdůležitějších pojmů.
→ V procesu digitalizace důsledně zohlednit problematiku autorských práv, zajistit zpřehlednění údajů o autorských právech, právní a finanční vyrovnání digitalizovaného kulturního obsahu a informace o různých úrovních autorskoprávní ochrany.
→ Zajistit dlouhodobý zdroj financování procesu udržitelné správy a ochrany digitalizovaných kulturních objektů, zejména dlouhodobých úložišť, na jejichž vybudování a správu většina paměťových institucí není technologicky ani personálně připravena.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 2.2 DIGITALIZACE, ZPŘÍSTUPNĚNÍ A DLOUHODOBÉ UCHOVÁVÁNÍ

↘ Vzhledem k omezené fyzické životnosti kulturních statků může být digitalizace často jedinou metodou jejich záchrany, absence centrálních datových úložišť s technickými parametry vhodnými pro dlouhodobé a bezpečné uchovávání dat proto vážně ohrozí nejen proces budování eCulture, ale i samo uchování některých kulturních statků, včetně „born digital“ kulturních objektů.
↘ Pro implementaci Strategie digitalizace kulturního obsahu je nezbytný systematický přístup k jednotlivým procesům digitalizace. Neexistence manuálů detailně specifikujících tyto procesy prakticky znemožní efektivní metodické vedení a tím i proces implementace.
↘ Absence pravidelně aktualizovaného slovníku odborných termínů v oblasti digitalizace povede k prohlubující se terminologické nejednotnosti a rozdílnému chápání základních pojmů jednotlivými PFI, jež bude zbrzdňovat vzájemnou komunikaci mezi nimi navzájem, ale také s veřejností, státní správou, nadnárodní úrovní atd. a blokovat efektivní koordinovanou spolupráci.
↘ Nejasné definování způsobů měření procesů digitalizace, případně nejasnost v chápání nejdůležitějších pojmů, zabrání efektivní spolupráci a koordinaci jednotlivých kulturních institucí a rozdrobení procesu budování eCulture v České republice.
↘ Nedostatečný respekt k autorským právům má negativní potenci znehodnotit celý proces digitalizace, vytvoří atmosféru nespolehlivosti a obav, která dlouhodobě poznamená vztah uživatelů k celé oblasti eCulture v České republice.

OPATŘENÍ 2.3: ČINNOSTI VEŘEJNÉ POVAHY V OBLASTI KULTURY

- **Specifický cíl: Zajistit komunikační prostředí pro snadný přístup odborné i laické veřejnosti ke kulturnímu obsahu a dat kulturní povahy v digitální podobě**

Oblast budování informační společnosti patří v současné době na úrovni celé EU, a tedy i České republiky mezi klíčové politické a ekonomické otázky. Informatizace společnosti je charakterizována výraznými změnami v technologiích, které ve svém důsledku mění ekonomiku, společnost i způsob života občanů. Důraz se klade na podporu všech činností a aktivit jejího rozvoje a jednou z klíčových aktivit je zavedení moderních ICT a IS do celého života společnosti. Opatření a aktivity v oblasti eCulture jsou reakcí na výše zmíněný rozvoj informační společnosti.

Hlavními motivy zpřístupnění kulturního a vědeckého dědictví jak národního, tak evropského v digitální podobě co nejširší tuzemské i zahraniční odborné i laické veřejnosti prostřednictvím zejména paměťových institucí jsou všeobecný rozvoj společnosti, vzdělávání, podpora výzkumu a vývoje, podpora znalostní ekonomiky, zefektivnění veřejné správy, zvyšování kulturního povědomí jednotlivců, podpora kulturní a jazykové rozmanitosti.

MK ČR realizuje soubor opatření pro integraci národního digitálního kulturního dědictví do evropského rámce, který by ve výsledku integroval všechny paměťové instituce při digitalizaci kulturního dědictví, dále vytvořil společné prostředí pro sdílení digitálních informací kulturního obsahu, digitalizaci a distribuci digitálního kulturního dědictví a vytvořil účinnou technickou a organizační infrastrukturu pro digitalizaci kulturního dědictví České republiky.

MK ČR zřídilo koordinační pracovní skupinu digitalizace vč. odborné pracovní skupiny digitalizace, která bude zaznamenávat pokroky naplňování strategie, shromažďovat, aktualizovat a distribuovat metodiky digitalizace kulturního obsahu, identifikovat a dotvářet efektivní síť digitalizačních pracovišť (pracoviště centrální, regionální, specializovaná) a jejich návaznost na síť kompetenčních center (vč. spolupráce na tvorbě a aktualizaci metodologie v oblasti digitalizace kulturního obsahu), zprostředkovávat vzájemnou informovanost o průřezových projektech jednotlivých paměťových institucí, předcházet duplicitám a fragmentacím prostřednictvím sdílení informací.

Vedle sítě kompetenčních center, která tvoří oborové vertikální agregátory, je plánovaný vznik tzv. národního agregátora, který bude zajišťovat správu báze znalostí o kulturním obsahu a digitálních objektech a datovou základnu zprostředkující komunikaci mezi sektorovou a nadnárodní úrovní, dále pak komunikaci mezi centrální státní a evropskou úrovní. Technickým úkolem národního agregátora bude zajištění komunikace a kompatibility jednotlivých systémů mezi nadnárodními agregátory (např. Europeanou) a národní úrovní, dále pak na všech stupních národní úrovně včetně harvestingu metadat podle předem domluvené specifikace.

Opatření realizovaná v rámci pracovní skupiny digitalizace dále sjednotí terminologii a legislativní podklady a požadavky v oblasti digitalizace kulturního obsahu. Její složení umožní průběžné sledování informací o postupu digitalizace a na základě všeobecně přijatých kritérií i přímo o objemu digitalizovaného obsahu. Výstupem práce skupiny bude vytvoření souborného přehledu informací a metodik v oblasti digitalizace kulturního obsahu ve formě odborného internetového portálu digitalizace kulturního obsahu, jež bude sloužit zejména profesionálům

v kultuře. Dále také bude zapojena do přípravy vzdělávání pracovníků v oblasti digitalizace a koordinace spolupráce mezioborové, meziresortní a mezinárodní.

Nejviditelnějším výsledkem činnosti skupiny a všech participujících subjektů by podle předpokladů mělo být zpřístupnění kulturního dědictví v digitální podobě prostřednictvím nového Národního kulturního portálu. Ten by měl ve spolupráci s ostatními sektory představovat společný přístupový bod ke zdrojům kulturního dědictví (památkám, muzeím, galeriím, médiím, archivům, knihovnám, univerzitám, audiovizuálním institucím a ostatním kulturním zdrojům) a ke službám spojených s kulturním dědictvím a to od státních, veřejnoprávních, neziskových i soukromých institucí.

Národní kulturní portál by měl poskytovat služby v následujících oblastech: a) služby agregování informací (metadat) o distribuovaném kulturním obsahu; b) služby podpory sémantické interoperability kulturního obsahu (prostředky na správu řízených slovníků); c) služby prezentace kulturního obsahu. Při zajištění přístupu k digitálnímu obsahu je nutné zajistit především dodržování autorských práv a práv souvisejících s právem autorským.

Definování principů eCulture zároveň respektuje a podporuje rámec interoperability pro národní a panevropské e-slужby veřejné správy. Cílem je dosáhnout stavu plného zavedení a funkčnosti interoperability mezi všemi relevantními stávajícími i novými informačními systémy. Zároveň je však třeba zajistit vytvoření podmínek pro bezpečnost, kvalitu, autenticitu a udržitelnost tohoto stavu i v budoucnosti.

Digitalizované i digitálně zachycené kulturní dědictví v rámci opatření eCulture bude přístupné i prostřednictvím dalších portálů a především v rámci Portálu veřejné správy bude významným obohacením a jednou z důležitých podmínek naplnění myšlenky posilování institucionální kapacity účinné veřejné správy v rámci elektronizace služeb veřejné správy.

Vedle dat digitalizovaného kulturního dědictví jsou zásadní také data kulturní povahy, která souvisí s agendami v resortu kultury. Principy eCulture vytváří podmínky pro přechod na elektronickou verzi agendy a vytváření odpovídajícího komunikačního prostředí.

Základem pro snížení administrativní zátěže je elektronizace systému, tj. převedení dosud manuálně prováděných činností do prostředí monitorovacího systému. Část agendy by měl řešit jednotný evidenční a grantový informační systém MK pro elektronickou správu žádostí o evidenci a registraci dle zákona a pro granty/dotace. Toto řešení zjednoduší implementaci všech požadavků odborných útvarů MK na jednotný modulární informační systém, sníží celkové finanční dopady na vývoj a implementaci parciálních evidenčních či dotačních informačních systémů a integruje a koordinuje činnosti pro zjednodušení a racionalizaci administrativních procesů. Výhody systému budou: větší efektivita správy evidencí a dotačních titulů, jednotné, přístupné a neduplicitní výstupy pro strategické plánování, auditing, zpřístupňování a statistické údaje, transparentnost poskytování grantů/dotačí. Zásadním prvkem budoucího jednotného evidenčního a grantového informačního systému MK bude také podpora úplného elektronického podání.

Budování principů eCulture tak má přímou návaznost na pilíře eGovernmentu: zajištění efektivní komunikace a nakládání s daty v rámci veřejné správy, základní registry veřejné správy, sdílené služby (jak z hlediska správců a provozovatelů, tak klientů/uživatelů),

interoperabilitu, otevřená data jako prostředek transparentní veřejné správy, přístupnost informací veřejné správy při komunikaci s občany a podnikatelským sektorem.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 2.3 ČINNOSTI VEŘEJNÉ POVAHY V OBLASTI KULTURY

→ Pokračovat v činnosti koordinační pracovní skupiny digitalizace.
→ Zřídit Národní kulturní portál.
→ Zřídit národního agregátora.
→ Zřídit sektorové (vertikální) agregátory.
→ Pokračovat v realizaci opatření pro integraci digitálních objektů do knihovny Europeana a zpřístupnění nejvýznamnějších dokumentů prostřednictvím Světové digitální knihovny.
→ Dosáhnout funkční a do budoucna udržitelnou interoperabilitu relevantních informačních systémů.
→ Zpřístupnit digitalizovaný kulturní obsah prostřednictvím dalších portálů, především Portálu veřejné správy.
→ Tam kde je to možné veřejně zpřístupnit digitalizovaný kulturní obsah i jeho metadata prostřednictvím otevřených mezinárodně standardizovaných počítačových rozhraní.
→ Převést část agendy rezortu kultury převést na Jednotný evidenční a grantový systém.
→ Usilovat o vyvážení společenského zájmu o zpřístupnění kulturního dědictví se zájmem nositelů autorských práv (online zpřístupnění děl nedostupných na trhu knihovnamí včetně finančního vyrovnání s nositeli práv).

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 2.3 ČINNOSTI VEŘEJNÉ POVAHY V OBLASTI KULTURY

↘ Přerušením činnosti koordinační pracovní skupiny digitalizace dojde k narušení potřebného top-down přístupu a zmizí nezbytný koordinační orgán, který by zaznamenával stav naplňování strategie, aktualizoval a distribuoval metodiky, zprostředkoval vzájemnou informovanost PFI, dotvářel síť digitálních pracovišť a zajišťoval jejich návaznost na síť kompetenčních center. Dojde ke znehodnocení již realizovaných kroků a hrozí duplicitu různých aktivit, nedostatečné reflektování aktuálního vývoje, zaostávání a fragmentace celého procesu budování eCulture.
↘ Absence Národního kulturního portálu, jako společného přístupového bodu ke zdrojům kulturního dědictví, a službám s ním spojeným, do značné míry znehodnotí celý proces digitalizace kulturního obsahu, a to jak v oblasti prezentace kulturního obsahu, tak v oblasti agregování informací a služeb na podporu sémantické interoperability.
↘ Neexistence národního agregátora zajišťujícího komunikaci a kompatibilitu mezi nadnárodními agregátory a národní úrovní, i na všech stupních národní úrovně, podstatným způsobem omezí přínosy digitalizace kulturního obsahu a povede k zaostávání České republiky v oblasti budování eCulture a s tím spojeným kulturním, ekonomickým a politickým ztrátám.
↘ Přerušení realizace opatření k integraci digitálních objektů do evropského a světového rámce (Europeana, světové profesionální služby typu Resource Discovery, které hrají významnou roli v podpoře vědy, např. EBSCO DS, ProQuest SUMMON, ad.) výrazně ztíží jak přístup veřejnosti k digitálnímu kulturnímu obsahu, tak možnosti prezentace kulturního bohatství České republiky.
↘ Maximální otevřenost při zpřístupnění digitálních dokumentů povede k rozšíření využitelnosti kulturních objektů a podpoří rozvoj inovativních řešení pro sféru kultury.
↘ Nízká úroveň nebo absence interoperability relevantních informačních systémů omezí možnosti koordinace, sdílení informací a efektivní spolupráce.
↘ Nedostatečné zpřístupnění kulturního obsahu prostřednictvím dalších portálů, zejména Portálu veřejné správy, naruší realizaci myšlenky posilování institucionální kapacity účinné veřejné správy, která je součástí procesu její elektronizace služeb veřejné správy a zablokuje možné přínosy z této prezentace.

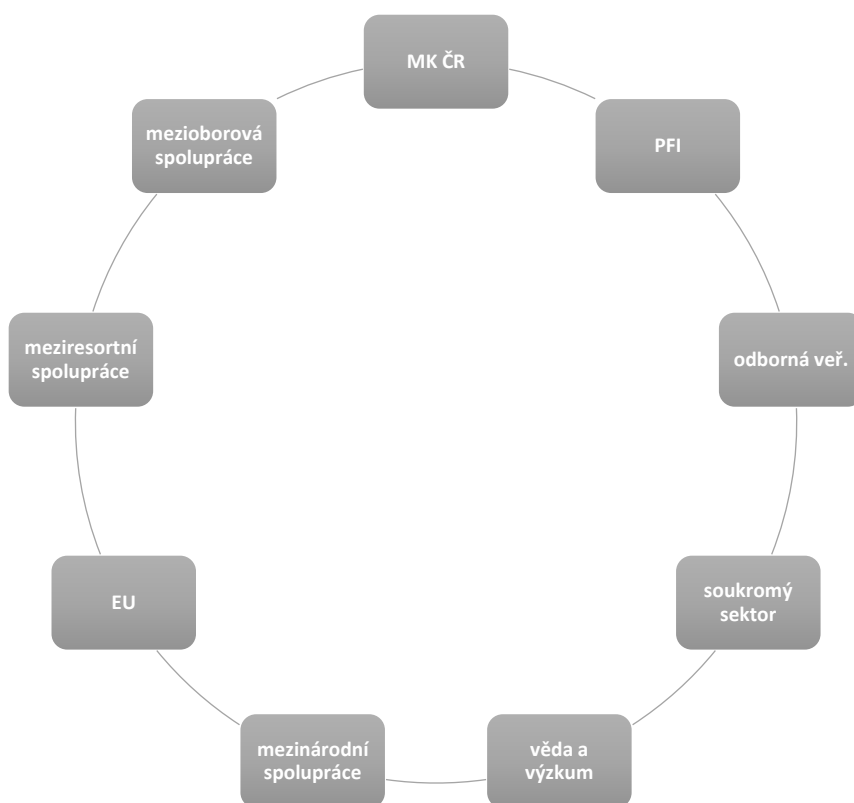
- ↘ Nevyužití možností Jednotného evidenčního a grantového informačního systému MK ČR povede k přetrvávání nízké efektivity správy evidencí a dotačních titulů, nejednotnosti výstupů pro strategické plánování, ztíženým možnostem auditingu a nízké transparentnosti poskytování grantů/dotací.

OPATŘENÍ 2.4: MEZIOBOROVÁ INTERAKCE

➤ Specifický cíl: **Zvýšit využití kulturního obsahu v ekonomice**

V tomto procesu vzrůstající digitalizace – jednoho z mechanismů pokračující globalizace zaujímají kulturní dědictví a s ním související KKO významnou roli, reflektujíc tak technologické a sociální změny ve společnosti.

K realizaci digitalizace kulturního obsahu a principů eCulture obecně nelze přistupovat odděleně a pouze v rámci jednoho orgánu státní správy. Všeobecná, dlouhodobá a koncepční spolupráce s dalšími orgány státní správy, které řeší obdobné úkoly, zejména s Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem financí ČR, Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR je klíčová. Nezbytným předpokladem úspěchu koncepce eCulture v celonárodním měřítku je intenzivní zapojení samosprávy, výzkumných organizací a soukromého sektoru, především v oblasti znalostní ekonomiky.

Jako další významné partnery MK ČR vnímá zejména Český rozhlas, Českou televizi, Národní archiv, vědecké a výzkumné instituce (zejména univerzity a Akademie věd ČR), relevantní instituce územních samosprávných celků a organizací. Bude podporována spolupráce s jednotlivými soukromými subjekty, popř. její prohloubení. Současně je vhodné spolupracovat i se zahraničními partnery, kteří mohou být nejen zdrojem inspirace v oblasti eCulture.

Oblast eCulture a digitalizace kulturního obsahu úzce souvisí nebo navazuje na další oblasti, jakými jsou například věda, výzkum, technologie, vzdělávání, společenské vědy, osobní rozvoj, ekologii, podnikání, inovace, cestovní ruch, rozvoj měst a obcí, ochrana autorských práv, komunitární projekty atd.

A. Potřeby vzdělávání

Výstupy digitalizace kulturního dědictví je možné využívat v rámci vzdělávacího sektoru způsobem pasivním (základní prezentace) a způsobem interaktivním (včetně e-learningových procesů, Web 2.0 apod.). Digitalizovaný kulturní obsah se v rozsáhlé míře uplatňuje prostřednictvím online dostupných portálů v různých vzdělávacích procesech vzdělávacích institucí všech stupňů. Pro potřeby vzdělávání je atraktivní i samotný proces vývoje IKT a IS v sektoru kultury. Principy eCulture a digitalizace kulturního obsahu zohlední integraci výstupů digitalizace kulturního dědictví do stávajících a plánovaných vzdělávacích systémů zejména na úrovni rezortu školství.

B. Potřeby cestovního ruchu

Výstupy digitalizace kulturního obsahu vytvářejí podmínky pro rozvoj veřejných služeb v oblasti cestovního ruchu v souladu s potřebami jeho jednotlivých aktérů. Digitalizovaný kulturní obsah nabízí možnost efektivní propagace kultury, kulturních objektů a přístupných fondů. Jejich propagace prostřednictvím veřejně přístupných on-line portálů, případně integrace kulturních portálů do různých portálů zaměřených na cestovní ruch na národní (ve spolupráci s agenturou CzechTourism), regionální a místní úrovni vytvářejí základní předpoklad pro zvýšení nabídky pro zájemce kulturního turismu v České republice i zahraničí, tedy odvětví s vyšší přidanou hodnotou. Digitalizovaný obsah podporuje zejména informovanost veřejnosti o přístupnosti kulturního dědictví. Zvýšení zájmu o tento druh turistického průmyslu má synergické efekty i v oblastech regionálního rozvoje, zvyšování konkurenceschopnosti regionů a jejich atraktivnosti.

V oblasti služeb cestovního ruchu jsou výsledky digitalizace kulturního obsahu a využití moderních IKT jednotlivými poskytovateli služeb využitelné zejména při nabídce nejrůznějších služeb pro návštěvníky včetně moderních informačních a rezervačních systémů.

C. Potřeby znalostní ekonomiky

V oblasti budování znalostní ekonomiky má digitalizovaný kulturní obsah silné zastoupení, a to zejména možností obohacení intenzity a kvality výzkumu a vývoje dostupnými znalostními službami. Dostupný kulturní obsah je považován za významný ekonomický faktor, který podmiňuje nová, ekonomicky progresivní odvětví – zejména KKO.

Pro jejich rozvoj je postupně zpřístupňovaný digitální obsah významnou složkou, která napomáhá k vědeckému zpracování informací. Pro potřeby výzkumu a podporu inovací je důležité zejména vhodné technické řešení pro vyhledávání digitalizovaného obsahu a jeho kvalitu.

D. Potřeby průmyslu

Zpřístupnění digitálního obsahu vhodnými licenčními podmínkami umožní rozvoj aplikací využívajících informace veřejného sektoru pro podporu průmyslu digitálního obsahu. Dle sdělení EK je důležité pro udržení a rozvoj evropské on-line platformy zejména partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, které by mělo podnítit nesmírné množství kreativní a hospodářské činnosti.

Oblasti průmyslového výzkumu a vývoje zahrnují mimo jiné.:

- systémy používané pro dlouhodobé uchování různých typů digitálních informací a vypracování konverzních algoritmů a emulátorů;
- technologie používané při dlouhodobém uchování dat a dlouhodobá predikace trendů v této oblasti;
- metody určování životnosti fyzických nosičů informací a identifikace optimálních podmínek pro zachování jejich maximální životnosti.

Výše uvedené oblasti představují pouze základní rámec pro využití potenciálu digitalizovaného obsahu. Za účelem naplnění všech cílů eCulture bude potřebné zohlednit kritéria a postupy stávající praxe v jednotlivých oblastech pro potřeby naplnění všeobecných záměrů maximální využitelnosti pro specifické potřeby jiných sektorů společenské aktivity.

Koncept eCulture v České republice není možno realizovat bez silných vazeb na aktuální vývoj v mezinárodním prostředí. Na evropské i mezinárodní scéně probíhají v posledních letech intenzivní snahy o maximální využití moderních komunikačních technologií k demokratizaci přístupu ke kultuře, rozvoji informační společnosti a znalostní ekonomiky, jakož i vytváření obsahu a podporu nových online služeb.

Díky principům eCulture představují digitalizovaný kulturní obsah a data kulturní povahy hodnotný zdroj informací. Široký přístup k těmto informacím umožní jejich využití ve službách a produktech s přidanou hodnotou. Investice do konceptu eCulture a digitalizace kulturního obsahu má tak z časového hlediska vysoko pravděpodobnou návratnost, a to jak v kulturním, tak v ekonomickém smyslu.

K realizaci digitalizace kulturního obsahu a principů eCulture obecně nelze přistupovat odděleně a pouze v rámci jednoho orgánu státní správy. Všeobecná, dlouhodobá a koncepční spolupráce s dalšími orgány státní správy, které řeší obdobné úkoly (zejména s Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem financí ČR, Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR), je klíčová. Nezbytným předpokladem úspěchu koncepce eCulture v celonárodním měřítku je intenzivní zapojení samosprávy, výzkumných organizací a soukromého sektoru, především v oblasti znalostní ekonomiky.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 2.4 MEZIOBOROVÁ INTERAKCE

→ Navázat dlouhodobou a koncepční spoluprací na realizaci principů eCulture s dalšími orgány státní správy, zejména s Ministerstvem financí ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, ale i s orgány samosprávy a výzkumnými organizacemi.
→ Ve spolupráci s agenturou CzechTourism integrovat kulturní portály do portálů zaměřených na cestovní ruch.
→ Ve spolupráci s rezortem školství využívat výstupy digitalizovaného kulturního dědictví v rámci vzdělávacího sektoru, a to jak pasivně (formou jejich prezentace), tak interaktivně (např. formou e-learningu).
→ Vytvořit vhodné technické řešení vyhledávání postupně zpřístupňovaného digitalizovaného kulturního obsahu pro potřeby výzkumu a podporu inovací.

→ Vhodnými licenčními podmínkami umožnit rozvoj aplikací využívajících digitalizované kulturní obsahy pro potřeby průmyslu.
→ Rozvíjet partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem při využívání digitalizovaných kulturních obsahů.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 2.4 MEZIOBOROVÁ INTERAKCE

↘ Nízká spolupráce mezi rezorty státní správy povede k pomalé, těžkopádné, málo efektivní a nedůsledné realizaci principů eCulture v České republice.
↘ Nevyužití možnosti integrovat kulturní portály do portálů zaměřených na cestovní ruch závažným způsobem omezí možnosti ekonomického využití kulturního dědictví České republiky a sníží konkurenceschopnost země v této oblasti.
↘ Nedostatečná spolupráce s rezortem školství při využívání výstupů digitalizovaných kulturních obsahů negativně ovlivní vzdělanostní úroveň v České republice a povede k zaostávání českého školství.
↘ Obtížnost při vyhledávání digitalizovaného kulturního obsahu je překážkou jeho efektivního využívání pro potřeby výzkumu a inovací. Nedostatečné technické řešení tohoto problému vážně limituje možné přínosy procesu digitalizace v této oblasti.
↘ Nevhodné licenční podmínky ztíží nebo dokonce zastaví rozvoj aplikací využívajících informace veřejného sektoru pro potřeby průmyslu.
↘ Nízká úroveň spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem omezí rozvoj možných kreativních a hospodářských činností využívajících potenciál digitalizovaných kulturních obsahů.

3.4.3 ÚZEMNÍ POVAHA OPATŘENÍ

Z obsahové struktury navrhovaných priorit a opatření a následně také z cíle opatření a návrhu aktivit je patrná dělba územní dimenze podpory kultury v oblasti priority č. 2.

Tabulka 7: Územní povaha opatření priority č. 2: eCulture

Priorita	Opětření	Národní úroveň	Regionální úroveň	Místní úroveň
Priorita č. 2: eCulture Cíl: Zajistit a využít digitalizaci kulturního obsahu a veřejných kulturních služeb pro podporu posilování institucionální kapacity účinné veřejné správy v oblasti kultury, kreativity, inovací a znalostní ekonomiky	Opětření 2.1: Evidence a standardizace SC: Vytvořit organizační a technické předpoklady trvalého uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů	X		
	Opětření 2.2: Digitalizace, zpřístupnění a dlouhodobé uchování SC: Digitalizovat kulturní bohatství za účelem jeho zachrany, ochrany a prezentace a dalšího využití	X	X	X
	Opětření 2.3: Činnosti veřejné povahy v oblasti kultury SC: Zajistit komunikační prostředí pro snadný přístup odborné i laické veřejnosti ke kulturnímu obsahu v digitální podobě	X		
	Opětření 2.4: Mezioborová interakce SC: Zvýšit využití kulturního obsahu v ekonomice	X	X	X

3.5 PRIORITA Č. 3: KULTURNÍ A KREATIVNÍ ODVĚTVÍ

- Prioritní cíl: **Využít socioekonomický potenciál kulturních a kreativních odvětví pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky**
-

3.5.1 POPIS PRIORITY

Kulturní a kreativní odvětví (KKO) zahrnují činnosti, jejichž základem je lidská kreativita, dovednosti a talent. KKO jsou založeny na kulturních hodnotách, uměleckých a kreativních projevech. Mají potenciál vytvářet bohatství a pracovní místa zejména využitím duševního vlastnictví. Zahrnují činnosti (služby, díla, výkony a produkty) veřejné, neziskové a tržní bez ohledu na druh a způsob financování subjektu, který je provádí.

Výstupy činností KKO přispívají svou přidanou hodnotou ostatním hospodářským odvětvím a mohou být zdrojem technologických i netechnologických inovací (kreativní a digitální ekonomika). KKO mají mnoho dalších pozitivních dopadů na společnost i na konkrétní jedince.

Ke KKO patří mimo jiné architektura, design, reklama, film a audiovizuální umění, hudba, knihy a tisk, herní průmysl, software, nová média a navazující IT služby, rozhlasové a televizní vysílání, scénická umění, výtvarné umění, umělecká řemesla, gastronomie, kulturní dědictví.

Dokument Evropské komise známý jako Zelená kniha (Green Paper-Unlocking the Potential of Cultural and Creative Industries) rozlišuje „kulturní průmysly“, jež definuje jako odvětví „...vyrábějící a distribuující zboží nebo služby nezávisle na obchodní hodnotě, kterou mohou mít...“ (např. sektor živého umění) a kreativní průmysly, které jsou podle tohoto dokumentu odvětvím, jež „využívá kulturu jako vstupu a má kulturní rozměr, ale jeho výstupy jsou především funkční“ (např. herní průmysl). Naproti tomu jiní autoři zdůrazňují provázanost jednotlivých odvětví souvisejících s oblastmi kultury a kreativity, užívají označení „kreativní ekonomika“, případně vyjadřují nejednotnost struktury KKO a obtížnost jejich definice pomocí grafického znázorňování (koncept Work Foundation, zdroj: Cikánek M., Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku. Praha: Institut umění 2009).

Pro zachycení všech naznačených aspektů a překlenutí nejednotnosti odborné terminologie užíváme v Integrované strategii označení KKO, jež vychází z názvosloví používaného Strategickou příručkou expertní pracovní skupiny členských států EU Evropská agenda pro kulturu z dubna 2012 (k obtížnosti terminologie viz Cikánek M., Úvod k českému překladu, in Evropská agenda pro kulturu, Institut umění ve spolupráci s MK ČR, Praha 2012). Námi zvolené označení, a použití množného čísla v něm, charakterizuje různorodost forem těchto odvětví a odkazuje k jejich co nejširšímu pojetí, jaké vyjadřovala i jedna z jejich prvních definic, jež o nich říká, že: „...představují velmi rozmanité spektrum oborů lidských činností, z nichž každý má svou logiku a organizaci podle jiných principů...“ (Konference UNESCO Montreal 1980).

Význam KKO jako specifického odvětví ekonomiky, úzce provázaného jak s kulturou, tak s průmyslovými a obchodními odvětvími, prokazuje z celoevropského i globálního hlediska zřetelný růst. Statistická data z Velké Británie, EU nebo Spojených států potvrzují zvyšující se vliv KKO na rozvoj daných ekonomik. Ve Velké Británii tvoří kreativní část hospodářství s ročním obratem 60 miliard liber již od roku 2005 průměrně 6 – 8 % hrubého domácího produktu. Z pohledu HDP je Velká Británie ekonomikou s největším sektorem kreativních

odvětví na světě. Kreativní odvětví vytvářejí 2,3 milionu pracovních míst a zaměstnávají tak téměř 8 % produktivní populace. Vychází to přirozeně z britských specifíků, ostatně „...pro KKO neexistuje univerzální strategie a je na každém regionu EU, aby našel svou vlastní cestu založenou na konkrétních přednostech...“ (Evropská agenda pro kulturu), nicméně, pozitivní dopad rozvoje KKO na zaměstnanost a ekonomickou sílu je stále výraznější také v jiných evropských zemích. Významnou roli hrají v Dánsku, Finsku či Estonsku. I v Německu se staly KKO třetím nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím po ICT a automobilovém průmyslu. K roku 2009 tvořil dle Zprávy federálního ministerstva ekonomie a technologií 2009 podíl KKO na německém HDP 2,6 % a obrát 132 miliard Euro. KKO se tak postupně stávají jedním z významných determinantů rozvoje evropské ekonomiky. Ačkoli podíl KKO na evropském HDP mezi lety 2008 až 2010 projevoval jisté kolísání (podle studie poradců TERA „...Význam zachování pracovních míst KKO v EU...“ tvořil k roku 2008 plných 4,5 %, podle European Competitiveness Report k roku 2010 „...jen...“ 3,3 %), nelze přehlédnout celkový růst tohoto sektoru evropské ekonomiky a jeho roli při vytváření nových pracovních míst a urychlování inovací (PRO INNO EUROPE, 2010). Přesné aktuální statistiky nejsou k dispozici, podíl na evropském HDP se však v současnosti pohybuje kolem 5 %.

Sektor kultury představuje nezanedbatelnou část hospodářského života také v České republice. V roce 2007 vypracoval Institut umění výstupy projektu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky s názvem „...Vstupní analýza současných vazeb trhu práce se sektorem kultura a definování výchozích předpokladů pro strategické plánování zaměstnanosti v tomto sektoru...“. Z těchto výstupů vyplývá, že sektor kultury ve sledovaném období 2003 – 2005 vyvolal poptávku po službách a zboží, kterou uspokojovalo okolo 73 tisíc pracovních míst. Tento počet tvořil s přímou zaměstnaností v kultuře 3,3 % z celkové zaměstnanosti v České republice v roce 2005.

Od roku 2009 probíhá také realizace úkolu Státní kulturní politiky na léta 2009 – 2014 sestavení satelitního účtu kultury ve spolupráci Českého statistického úřadu a MK ČR (a jím pověřené příspěvkové organizace Národní informační a poradenské středisko pro kulturu – NIPOS). Cílem vytvoření účtu kultury je zmapování finančních toků, efektivity, rozsahu použitých zdrojů, výše mezd a zaměstnanosti v sektoru kultury a vyjádření jeho váhy v české ekonomice.

Srovnání vývoje zmíněných ukazatelů prokazuje jisté kolísání. Např. zaměstnanost v kultuře ve srovnání s výstupy výše zmíněné analýzy Institutu umění nejprve rostla, ze 73 tisíc pracovních míst v roce 2005 na 87 tisíc v roce 2010 (satelitní účet kultury 2010), aby podle satelitního účtu kultury 2012 opět klesla na 81 tisíc. Přesto lze říci, že celkový trend je vzestupný. Na HDP České republiky se sektor kultury podílí necelými dvěma procenty, což je sice podstatně nižší procento, než je tomu v západní Evropě, nikoli však číslo zanedbatelné. Každopádně je na základě uvedených údajů možno konstatovat, že „...pozornost, která se v posledních letech věnuje sektoru kultury je opodstatněná...“ (Romerová E.: Fenomén kreativních průmyslů).

KKO ovšem nejsou uzavřeny v úzce chápaném „sektoru kultura“, ale svůj kreativní vklad vnášejí do dalších oblastí ekonomického a společenského života a to i v globálním měřítku (viz např. dlouhodobá spolupráce české herní firmy Bohemia Interactive s Armádou Spojených států amerických na realizaci taktických simulátorů). Podpora rozvoje KKO by se měla ubírat i tímto směrem (dobrým příkladem podpory byl program CzechAccelerator, který v letech 2011 – 2014

realizovala agentura CzechInvest podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu v rámci evropského operačního programu Podnikání a inovace).

Integrovaná strategie v prioritě č. 3: Kulturní a kreativní odvětví zohledňuje rozmanitost tohoto odvětví, jeho provázanost s technologiemi a průmyslem i s tradičními řemesly a technikami, jež spoluutvářejí národní identitu České republiky. Zaměřuje se na integraci KKO do strategií obnovy regionů pro inteligentní specializaci, a to vytvořením základního prostředí, budováním kapacit, síťováním a uvolněním inovací pro rozvoj KKO. Takto zaměřená podpora by měla výrazným způsobem zvýšit povědomí o KKO a kreativní ekonomice a usnadnit sdílení informací souvisejících s tímto progresivním odvětvím, zlepšit dovednosti pro inovativní podnikání, motivovat vznik inkubačních center, kreativních klastrů a sítí vzájemné podpory mezi subjekty KKO, ale především vznik nových a inovativních produktů, služeb, obchodních modelů a regionálních kulturních a ekonomických aktivit, popř. propojení činností KKO s dalšími potenciály kulturního sektoru.

3.5.2 OPATŘENÍ V RÁMCI PRIORITY

Seznam Opatření:

→ Opatření 3.1: Budování funkčních vazeb KKO a průmyslu, vytváření kapacit, sítí, klastrů a inkubátorů KKO, podpora podnikání, profesionalizace, coaching, mentoring
→ Opatření 3.2: Kreativní kultura
→ Opatření 3.3: Propojení KKO a kulturního bohatství

OPATŘENÍ 3.1: MEZISEKTOROVÉ PARTNERSTVÍ A INOVACE

- Specifický cíl: **Budovat funkční vazby mezi KKO a dalšími průmyslovými odvětvími, vytvářet kapacity, sítě, klastry a inkubátory KKO, podpořit podnikání, profesionalizaci, coaching, mentoring**

KKO se mj. vyznačují tím, že společnosti v této oblasti nejvíce prosperují ve vzájemné kooperaci. Jde totiž zejména o malé a střední firmy, jež sice disponují výhodou flexibility, zároveň jsou však limitovány přístupem ke kapitálu, vyššími náklady i ztíženým přístupem k potřebným technologiím a informacím. Tyto malé společnosti se proto „...shlukují a, i když si navzájem konkurují, spolupracují, aby tak využily externalit, předaly si technologie, realizovaly společné projekty a měly silnější vyjednávací postavení...“ (Petráš J., Projekt vzniku kreativního klastru ve Zlínském kraji, Univerzita T. Bati, Zlín 2011). Další charakteristikou KKO je, že společnosti tohoto odvětví bývají zpravidla umístěny v oblastech se silnou místní identitou a kulturními kořeny, což ještě více posiluje potřebu spolupráce v rámci regionů. Projevuje se tak tendence ke vzniku sítí a klastrů, které ovšem, mají-li být úspěšné, musí respektovat specifika KKO a být nastaveny speciálně pro kreativní oblast, hovoří se proto o kreativních klastrech. V kreativních klastrech dochází ke skloubení tzv. čistého umění, které v podstatě není životaschopné bez finanční podpory vládních či neziskových organizací, a konzumního umění, a tím i k propojení společností orientovaných na zisk s velkým počtem neziskových organizací a jednotlivých umělců, s vládními organizacemi a výzkumnými a mediálními centry.

V České republice působí přibližně 50 průmyslových klastrů, jejichž vznik vzešel z vládní klastrové iniciativy a je na úrovni krajů podporován regionálními rozvojovými agenturami, krajskými hospodářskými komorami, inovačními centry a dalšími veřejnými i privátními subjekty. Bohužel však dosud nevznikl žádný kreativní klastr. Národní klastrová politika České republiky se „...omezuje na finanční pomoc s orientací pouze na průmyslové klastry, opomíjená tak zůstávají odvětví, jako jsou například cestovní ruch, vzdělávání, kreativní průmysly a jiné...“ (Lednický V.: Tvorba a využití neprůmyslových klastrů malých a středních podniků. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2009). Vzhledem k rostoucímu významu dynamicky se rozvíjejícího odvětví KKO a jeho výše zmíněným specifickým rysům je nicméně podpora vzniku a rozvoje kreativních klastrů v České republice potřebná.

Vedle klastrování se v zahraničí osvědčila také forma podpory KKO prostřednictvím kreativních inkubátorů, tj. subjektů veřejného nebo soukromého charakteru, jež poskytují podnikatelům a firmám v oblasti KKO poradenskou činnost, potřebné kancelářské a kreativní zázemí, networking, přístup k informacím apod. Vznik a fungování kreativních klastrů a působení kreativních inkubátorů, vhodným způsobem neutralizují limity malého a středního podnikání v oblasti KKO a podporují jeho rozvoj. Je proto třeba využít zahraničních zkušeností i dosavadních zkušeností Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky a výše zmíněných podpůrných subjektů (např. inovačních center, regionálních rozvojových agentur) s iniciováním a koordinací vzniku inkubátorů a klastrů „shora“ i s dalšími formami podpory MSP k obdobnému postupu v oblasti KKO.

Prvním krokem k tomu je již probíhající Mapování KKO v České republice (2011 – 2015), které by mělo identifikovat strukturu specializace daného regionu a optimální podmínky pro rozvoj KKO v něm (jeho „kreativní ekosystém“) i jeho vůdčí organizace a osobnosti působící v KKO jako potenciální partnery v rozvojových strukturách a projektech. Mapování samo zároveň již přispívá nejen k upřesnění statistických dat (kvantitativní i kvalitativní analýzou), ale i k růstu

povědomí o oblasti KKO, spojuje subjekty, které se ho účastní a stává se tak vzorem pro vznik společných strategií a navazujících aktivit.

Druhým krokem musí být rozvíjení partnerství mezi národními a regionálními veřejnými činiteli v agendách jako je hospodářský rozvoj, zaměstnanost, vyšší vzdělávání a kultura, zejména budování optimální vzájemné komunikace, a dále zapojení všech těchto kulturních, administrativních a politických činitelů do rozhodování a vytváření platforem, sítí a klastrů budujících partnerství se soukromými subjekty z oblasti tradičních průmyslů, služeb či ICT, pro něž mohou být KKO zdrojem inovací, s cílem vytvářet přínosné souběhy pro hospodářský rozvoj regionů.

Třetím krokem pak musí být synergie čerpání finančních prostředků na podporu KKO z různých zdrojů (ERDF, ESF, Fond soudržnosti, Rámcový program Kreativní Evropa 2014 – 2020, Program podpory konkurenceschopnosti MSP, Rámcový program pro výzkum a inovace Horizont 2020, zdroje vycházející z vazby KKO na další oblasti, jako jsou regenerace měst a venkova, kulturní dědictví, rozvoj produktů a služeb založených na ICT apod.). V oblasti přístupu k financím musí sehrát klíčovou úlohu stát (zejména regionální úřady, a to především formou garančních mechanismů), ale i vazba na tradiční průmysly.

Subjekty KKO se silnou vazbou na konkrétní regiony, pak budou moci plnit zásadní roli při uvolňování tvůrčího a inovačního potenciálu regionu, generovat nové ekonomické aktivity a vytvářet nové a udržitelné pracovní příležitosti. Příklady území, kde KKO dosáhly výrazného rozvoje (Velká Británie, Spojené státy americké, Šanghaj) prokazují, že aktivity KKO zlepšují kvalitu života v městských a venkovských oblastech, zvyšují přitažlivost místa pro investice, přispívají k sociální integraci marginalizovaných skupin obyvatelstva a stávají se katalyzátory strukturálních změn a diverzifikace v průmyslových zónách i venkovských oblastech. KKO jsou přitažlivé pro cestovní ruch, lákají talenty a přispívají ke změně veřejného obrazu regionů a měst. Investice do KKO proto mají významný dopad na inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst.

V rychle se měnícím prostředí na pozadí digitalizace a globalizace se objevují nejen nové formy přenosu kulturních informací, ale vlastně zcela nové typy kultury, v nichž se stírají rozdíly mezi tvůrcem a uživatelem, případně dochází k prolnutí sféry umění a digitální ekonomiky (DE) a vytváření tzv. emerging industries. KKO se v důsledku těchto rychle probíhajících změn a procesů naskýtají významné příležitosti pro rozvoj nových dovedností, produktů a služeb, nutným předpokladem ovšem je překonání výše zmíněných limitů MSP. Smyslem opatření proto je budovat pro působení KKO potřebné zázemí a formy podpory (inkubátory, coaching, mentoring, půjčky začínajícím podnikům apod.), stimulující rozvoj inovativních služeb a nových tvůrčích aktivit a subjektů.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 3.1 MEZISEKTOROVÉ PARTNERSTVÍ A INOVACE

→ Podporovat otevření stávajících podpůrných programů podnikům KKO.
→ Podporovat vznik poradenské sítě pro KKO včetně portálu pro začínající podnikatele.
→ Podporovat funkční vazby KKO na tradiční průmysly v České republice (inspirace, inovace).
→ Podporovat průběžné mapování rozvoje KKO a dále se zabývat z něj vzešlými analýzami.
→ Podporovat vznik platforem, sítí, znalostních center a klastrů vytvářejících partnerství se zástupci různých sektorů.

→ Iniciovat vznik průřezové vládní strategie definující způsoby podpory DE, včetně jejich sepětí s KKO.
→ Podporovat vazby KKO s paměťovými institucemi.
→ Posílit budování kapacit MSP v oblasti KKO.
→ Podporovat podnikání v KKO (kreativní inkubace).
→ Podporovat vývoj kulturních produktů, aplikací a služeb s využitím ICT.
→ Vytvořit efektivní systém pro udělování finanční podpory v KPP (např. půjčky začínajícím podnikům).
→ Stanovit kritéria pro posouzení podnikatelských aktivit v KPP pro banky a investory.
→ Zvyšovat povědomí o oblasti KKO, shromažďovat dobré příklady z praxe.
→ Zlepšit mezinárodní marketing a propagaci KKO, podporovat prezentaci KKO na mezinárodních veletrzích a oborových fórech.
→ Podporovat nové obchodní modely pro MSP v oblasti KKO.
→ Podporovat aktivity KKO v oblasti tzv. „smart“ řemesel kombinujících tradiční techniky s moderními technologiemi.
→ Podporovat vzdělávání a rozvoj podnikatelských a manažerských dovedností v oblasti KKO.
→ Podporovat netechnologické inovace v oblasti KKO – inovace ve službách.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 3.1 MEZISEKTOROVÉ PARTNERSTVÍ A INOVACE

↘ Přetrvávající podhodnocování přínosů KKO a z toho plynoucí malá podpora této oblasti by znemožnila rozvoj jejich potenciálů, zabránila vzniku nových subjektů KKO a vedla k postupné marginalizaci již existujících. Nebyly by generovány nové ekonomické aktivity, což by představovalo ztrátu potenciálních pracovních příležitostí i dalších navazujících přínosů (regenerace měst a venkova či sociální začleňování).
↘ Malá vazba KKO v České republice na tradiční průmyslová odvětví a firmy poškozuje jak KKO, tak i tradiční průmysly. KKO jim vzhledem ke svému konkrétnímu zaměření mohou nabídnout kreativní vklad v podobě vzorů a inspirací z kulturní oblasti, inovativních postupů případně produktů ITC, zatímco tradiční průmysly mohou poskytnout KKO potřebné zázemí. Přetrvávající odstup mezi KKO a tradičními průmysly tyto potenciální přínosy znemožňuje a poškozuje konkurenceschopnost České republiky.
↘ Neexistence kreativních klastrů poškozuje fungování KKO v České republice a prohlubuje její vzdálenost od zemí s rozvinutou sítí kreativních klastrů (např. Velká Británie). Pokud by v České republice ani v budoucnosti nedošlo ke vzniku kreativních klastrů, nemohly by subjekty KKO sehrávat adekvátní úlohu a navíc by tím byly omezeny i potenciální rozvojové aktivity dalších odvětví (odvětví využívající technologické a netechnologické inovace, cestovní ruch, služby). Česká republika by se tak v těchto ekonomicky významných odvětvích logicky nevyhnula citelnému zaostávání.
↘ Nízká podpora KKO by se nutně projevila také v nedostatečném přílivu investic a talentů do regionů a měst a ovlivnila jejich celkový obraz negativním směrem.
↘ Nedostatečná podpora subjektů KKO by zásadním způsobem ovlivňovala také možnosti rozvoje nových kulturních produktů, aplikací a služeb s využitím ITK, jež jsou mimořádně perspektivním odvětvím a stagnace v této oblasti by znamenala nevyužití významného ekonomického potenciálu.

OPATŘENÍ 3.2: KREATIVNÍ KULTURA

➤ Specifický cíl: **Podpořit projekty živého umění, kulturního turismu, kulturně komunitních projektů a mimoškolního uměleckého vzdělávání**

Kulturní bohatství České republiky je tvořeno jak hodnotami kulturního dědictví a jeho hmotných a nehmotných památek, tak oblastí živého umění (výtvarné umění, hudba, divadlo a tanec, literatura, fotografie, kinematografie, folklor), která tvoří bazální kulturní sektor a zároveň prolíná aktivitami KKO (Zelená kniha Evropské komise ji řadí mezi kulturní průmysly). Směřování a míra podpory jednotlivým segmentům v rámci celého kulturního bohatství musí zohledňovat především tři významné aspekty jeho působení, a sice sociální, inovační a zaměstnavatelský. Právě v kontextu těchto aspektů nejvýrazněji vyniknou přínosy, jež představuje široce pojatá sféra živého umění, popřípadě její funkční propojování s využitím statků kulturního dědictví.

Oblast živého umění je zaměstnavatelsky nejvíce potentním a flexibilním segmentem kultury s výrazným potenciálem lidských zdrojů působících jak v profesionálních uměleckých institucích a aktivitách, tak v oblasti neformálního uměleckého vzdělávání i v potřebných komunitně-kulturních projektech. Živé umění reagující na nové podněty a výzvy je z principu také nositelem inovativních forem a myšlenek. To se primárně projevuje v rámci jeho jednotlivých oborů, ale např. také při jejich propojování s oblastí kulturního dědictví, ať již jde o prezentaci prvků tradiční lidové kultury, využití živého umění při prezentaci kulturních památek, nebo naopak využití památek v činnosti subjektů z oblasti živého umění (nemovité kulturní památky jako prostor k aktivitám, spolupráce s paměťovými institucemi při vyhledávání zdrojů inspirace atd.). Aktivity živého umění, a to profesionální i neprofesionální (jejichž kvalitu v České republice rozvíjí unikátní systém postupových přehlídek v odborné gesci NIPOS), jakož i projekty na rozhraní umění a jiných oborů, mohou sehrávat zásadní roli také v rozvoji kulturního turismu a být tak zdrojem multiplikačních efektů v oblasti zaměstnanosti a ekonomického rozvoje dané lokality či regionu. Jde o koncerty, hudební festivaly, filmové festivaly, divadelní přehlídky, festivaly tance, pohybového divadla a nového cirkusu, výstavy, unikátní architektonické realizace, ale např. i uchovávání a prezentace tradiční lidové kultury apod.

Oblast živého umění výrazně ovlivňuje též sociální sféru. Bezprostředně se to projevuje v kulturně komunitních projektech, které propojují sociální skupiny lidí s kreativním prostředím. Týká se to jednak kulturních projevů minorit (prezentace, festivaly, spolupráce s paměťovými institucemi) a jednak projektů zapojujících sociálně vyloučené či znevýhodněné skupiny do kulturního dění v zájmu jejich sociálního začleňování (umělecké projekty ve věznicích, v nemocnicích, projekty podporující integraci cizinců, romských komunit či zdravotně postižených). Tyto projekty nabývají na významu zejména v místech, kde dochází k národnostním střetům nebo v místech s výskytem konfliktních skupin. Aktivity a projekty živého umění tak pomáhají otevírat důležitý sociálně kulturní dialog a překonávat předsudky, mentální hranice a v případě uměleckých oborů, které nejsou založeny na slovním vyjádření (hudba, tanec, výtvarné umění) i hranice jazykové. Umělecké instituce typu divadel, multifunkčních kulturních center, koncertních sál apod., jsou navíc výrazným, místo utvářejícím, komunitním prvkem.

Významnou oblastí působení živého umění je také oblast neformálního a mimoškolního uměleckého vzdělávání. Jde jednak o neformální vzdělávání v uměleckých či jinak s kulturou souvisejících oborech, jež veřejnosti poskytují neziskové organizace, metodická centra

paměťových institucí apod., a jednak o neformální umělecké vzdělávání, v České republice realizované především fungující sítí Základních uměleckých škol (dále jen „ZUŠ“) spadající však výhradně do působnosti MŠMT ČR. Oba uvedené způsoby vzdělávání mají potenci významnou měrou kultivovat sociální prostředí, působit na rozvoj osobnosti občanů, jež je využívají, a zpřístupňovat kulturní statky široké veřejnosti. Zvláštní význam má v tomto smyslu především vzdělávání dětí a mládeže, které jednak podchycuje talenty a vychovává budoucí příjemce uměleckých a kulturních činností, a jednak slouží jako hodnotné vyplnění volného času a reálná prevence sociálně patologických jevů u nezletilých. Mimořádnou roli sehrává umělecké vzdělávání také v oborech, jež jsou z velké většiny reprezentovány subjekty neprofesionálního umění (pěvecké sbory, lidový tanec a hudba apod.), které v České republice dosahují vysoké úrovně (viz výše). Resorty školství a kultury by proto měly být otevřeny komunikaci a komplementární spolupráci na různých formách jeho podpory.

Vnímání míry atraktivity konkrétních regionů a lokalit, a to nejen z hlediska občanů, ale i z pohledu efektivního směřování podnikatelských aktivit, je determinováno mimo jiné i kvalitou kulturní nabídky v daném místě. Kulturní potenciál, účelně propojující neziskové a podnikatelské aktivity, může dokonce sehrát ústřední roli a stát se hybatelem změn ve všech ostatních oblastech rozvoje, a napomáhat tomu, aby se daná lokalita stala tzv. dobrou adresou. Projekty živého umění jsou financovány formou grantů, jakož i prostřednictvím vícezdrojového financování na různých úrovních veřejných rozpočtů (stát – kraj – obec) a z privátních zdrojů. Příležitostí pro podporu místních projektů živého umění může být též jejich zapojení do sub-regionálních strategií místního rozvoje (CLLD).

Prostředky pro realizaci konkrétních projektů mohou být zajišťovány také formou sponzoringu. Tyto aktivity je třeba motivovat vhodnými legislativními úpravami (zejména optimalizací daňových výhod), společenským uznáním sponzorů i zveřejňováním dat a informací o pozitivních přínosech projektů živého umění (v ekonomické oblasti zaměstnanost, v sociální sféře soudržnost, ve vzdělávací oblasti zprostředkování kulturních hodnot a rozvoj kreativity, v oblasti ochrany zdraví prevence drogových závislostí). Potřebné povědomí o tomto pozitivním působení projektů živého umění souvisí též s otázkou jejich mapování a vyhodnocování a s vytvářením relevantních veřejně a mezinárodně přístupných databází jejich činností a přínosů.

Je třeba zajistit co největší transparentnost, ale zároveň uchovat rozmanitost a diverzitu grantových programů, která by vycházela vstříc různorodosti projektů živého umění. Současně je třeba vytvořit dosud chybějící metodické prostředí pro již zmíněné vícezdrojové financování. Smyslem opatření je podpořit rozvoj projektů živého umění se zřetelem na jeho význam v rámci kulturního sektoru i jeho inovativní přínosy, pozitivní působení v sociální sféře a nezanedbatelný potenciál lidských zdrojů.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 3.2 KREATIVNÍ KULTURA

→ sofistikovanou propagací konkrétních aktivit živého umění cíleně oslovovat vybrané skupiny návštěvníků a podporovat rozvoj kulturního turismu.
→ zajistit transparentnost a rozmanitost grantových systémů pro projekty živého umění
→ spolupráce s MŠMT ČR na podpoře uchování sítě ZUŠ, včetně péče o přípravu kvalitních pedagogů uměleckého vzdělávání a jejich efektivní motivaci, zachovat podporu neprofesionálního umění a podporovat neformální umělecké vzdělávání jako komplementární součást kulturní a vzdělávací politiky.
→ Vytvořit metodiku pro vícezdrojové financování projektů živého umění.
→ Podporovat zapojení projektů živého umění do strategií komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) v souladu s programy ESIF.
→ Zvyšovat povědomí veřejnosti o přínosech projektů živého umění.
→ Vytvořit relevantní veřejně a mezinárodně přístupné databáze umělců, institucí a aktivit z oblasti kreativní kultury a jejich přínosu (u žijících umělců je třeba se při zpracování osobních údajů řídit zákonem 101/2000 Sb.)
→ Podporovat spolupráci subjektů i jednotlivců působících v oblasti živého umění se subjekty dalších oblastí kulturního sektoru, např. paměťovými institucemi apod. (viz Typové aktivity opatření 3.3).
→ Podporovat partnerské organizace - NNO, nezávislé odborníky. Žádoucí je jejich spoluúčast na rozhodovacích procesech a krocích veřejné správy v oblasti živého umění (expertní poradenství).

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 3.2 KREATIVNÍ KULTURA

↘ Nevyužitím potenciálu živého umění v oblasti kulturního turismu zůstane zakonzervována stereotypní forma cestovního ruchu v České republice, jenž jednak neúměrně zatěžuje část historických památek a jednak v konkurenci sofistikovanějších forem turismu nevyhnutelně ztratí na atraktivitě.
↘ Roztržitost metodiky grantových systémů limituje konkrétní projekty a stává se překážkou spolupráce. Brání žádoucímu vytvoření srovnatelných podmínek v oblasti příspěvkových a neziskových organizací a snižuje transparentnost systému. V důsledku může vést i k zániku některých subjektů a institucí a k citelným kulturním ztrátám. Totéž platí o přetrvávající absenci metodiky vícezdrojového financování projektů živého umění.
↘ Nedostatečná podpora sítě ZUŠ ze strany MŠMT ČR a nízká úroveň pedagogů povede k postupnému úpadku úrovně, k nezájmu veřejnosti a k rozpadu vzdělávací sítě, která je svou úrovní a dostupností evropským unikátem. Důsledkem zániku ZUŠ by byla ztráta potenciálních talentů a celkový hluboký propad kulturní úrovně, zejména v menších lokalitách, snížení podpory neprofesionálního umění by vedlo k propadu jeho úrovně i snížení cenného potenciálu lidských zdrojů. Marginalizací neformálního uměleckého vzdělávání by zůstal opomenut současný evropský trend celoživotního vzdělávání prostřednictvím kulturních organizací.
↘ Malé povědomí veřejnosti o přínosech živého umění (a nedostatečná možnost načerpat informace o nich z dostupných databází) povedou ke stále hlubšímu podhodnocování významu umění a kultury vůbec a k nezájmu o ně.
↘ Neexistence relevantních a mezinárodně dostupných databází živého umění v České republice povede české umělce do izolace od zahraničního dění a výrazně sníží jejich konkurenceschopnost.

OPATŘENÍ 3.3: PROPOJENÍ KKO A KULTURNÍHO BOHATSTVÍ

➤ Specifický cíl: **Rozvinout podnikání v kulturních a technických památkách i dalších oblastech kultury**

Jak prokazují zahraniční praktické zkušenosti, jednou z úspěšných cest k zabezpečení rozvoje KKO a zároveň jednou z charakteristických oblastí efektivního působení jejich socioekonomického potenciálu je uplatnění KKO při využívání kulturního bohatství. Integrovaná strategie v prioritě č. 1 konstatuje, že kulturní bohatství je v České republice nejvýznamnějším stimulem cestovního ruchu a zdrojem ekonomického růstu podporujícího zaměstnanost. Jeho optimální využití proto představuje významný faktor pro regionální rozvoj a zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. Subjekty KKO mohou při tomto využití sehrát podstatnou roli. Jedná se zpravidla o firmy spadající do kategorie malého a středního podnikání (MSP), jejichž limity lze překonat různými typy podpory prostřednictvím kreativní inkubace. Jedním z nejvýraznějších způsobů takové podpory je i poskytnutí fyzického prostoru pro rozvoj aktivit KKO. Ty totiž, s ohledem na své charakteristiky, potřebují „dostupné pracovní a nájemní prostory“ za „dotovanou cenu“ (Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, Institut umění – Divadelní ústav, Praha 2011).

Podstatnou součástí kulturního bohatství přitom jsou kulturní i technické nemovité památky (včetně uchovaných technologií), pro něž se často hledá nejvhodnější využití, ideálně tak, aby neohrozilo stav konkrétní kulturní památky, případně nenarušilo její historickou hodnotu. Poskytnutí těchto nemovitých památek formou kreativní inkubace pro aktivity KKO představuje mimořádně vhodnou a komplexní strategii. Využití kulturních a technických nemovitých památek jako ateliérů, uměleckých studií a prostor pro podnikání kreativních subjektů, má vazby na další oblasti kulturního bohatství, jako jsou movité kulturní památky (a s nimi související výstavní či muzejní činnost), nehmotné kulturní památky (a s nimi spjaté veřejné prezentace, festivaly apod.), oblast živého umění, aktivity paměťových institucí, ale také oblast tradičních řemesel a technologií, prezentační designérská studia apod., což láká podobně smýšlející investory, podniky a návštěvníky k dotčeným lokalitám, neboť se tak zvyšuje jejich atraktivita a tím i hodnota a rozvojový potenciál. Je přitom pochopitelně nezbytné zajistit správný výběr konkrétní kulturní památky, s ohledem na její přínos pro zamýšlené využití, míru nutných vstupních investic, dopravní dostupnost a umístění, dostupnost stravovacích a bytovacích služeb, bezbariérovost apod.

Explicitním příkladem dobrého fungování takových vazeb je přístup k rozvoji KKO v Londýně v posledních dvaceti letech, který počítá s využitím kreativních inkubátorů a jimi zprostředkované podpory (nejčastěji ve formě poskytnutí dotovaného pronájmu postindustriálních technických památek, popř. ploch brownfields) jako s jedním z hlavních prvků regenerace městského prostředí. Z dnes již dlouhodobé perspektivy lze konstatovat, že „...všechny regenerační projekty zaměřené na KKO v Londýně zaznamenaly pozitivní ekonomické i regenerační dopady...“ (Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, Institut umění – Divadelní ústav, Praha 2011).

Opatření 3.3 se proto zaměřuje na podporu vzájemné spolupráce mezi subjekty KKO, vlastníky nemovitých kulturních a technických památek, neziskovými organizacemi a veřejnou správou, s cílem využít této spolupráce k motivující kreativní inkubaci KKO (poskytnutí prostoru, popř. technického zázemí) i k zabezpečení komplexních služeb (např. v oblasti cestovního ruchu) v daném území, jehož atraktivita by působením KKO měla vzrůstat.

Podstatnou aktivitou KKO vázanou na propojení s potenciálem kulturního bohatství je také oblast kreativního vzdělávání. V České republice působí např. Společnost pro kreativní vzdělávání, jejíž projekty se prozatím zaměřují zejména na osvětovou a edukativní činnost v duchu politiky začleňování a rovných příležitostí ve spolupráci se školami, dětmi a mládeží. Subjekty KKO ale mohou poskytovat zájemcům z řad veřejnosti i firem také ryze odborný vzdělávací servis, např. v oblasti tradičních řemeslných postupů, popřípadě rovněž vzdělávání zábavnou formou volnočasových resp. rekreačně-sportovních aktivit (agentury pořádající tematické výlety, znalostní soutěže apod.). Subjekty KKO mohou při těchto svých činnostech využívat odborného zázemí metodických center při paměťových institucích (Metodická centra muzeí, Metodická centra NPÚ)⁵ a pochopitelně i přínosů digitalizace vybraných segmentů archivů i knihoven jako zdrojů informací a inspirace. Mohou ale rovněž s těmito institucemi aktivně spolupracovat, rozšiřovat a obohacovat nabídku jejich služeb a podobně.

Velmi významná je pro naplnění takové spolupráce pravidelná informovanost o záměrech jednotlivých subjektů tak, aby na sebe konkrétní služby a aktivity navazovaly a vznikala tak vzájemně propojená, kooperující a tvůrčí prostředí. Smyslem opatření je taková prostředí stimulovat a podporovat.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 3.3 PROPOJENÍ KKO A KULTURNÍHO BOHATSTVÍ

→ Otevřít možnosti podpory KKO ve vazbě na využití kulturních a technických památek při zachování rovnováhy „tvrdých“ investic (poskytnutí fyzického prostoru, přístup k financím) a „měkkých“ investic (poradenství, vzdělávání).
→ Podporovat mezisektorovou spolupráci ve vazbě na využití památek k aktivitám KKO.
→ Podporovat budování partnerství a vzájemné informovanosti na regionální a lokální úrovni s cílem propojit jednotlivé aktéry, služby a činnosti.
→ Podporovat spolupráci KKO s paměťovými institucemi (NPÚ, muzea, knihovny, archivy), jejich metodickými centry, případně i dalšími subjekty kulturního sektoru.
→ Stanovit kritéria pro vhodné využití kulturních a technických památek k aktivitám KKO.
→ Identifikovat kulturní a technické památky vhodné k využití KKO.
→ Zvyšovat povědomí o přínosech využití památek KKO, shromažďovat dobré příklady z praxe.
→ Podporovat marketing KKO využívajících kulturní a technické památky, i marketing navazujících stravovacích a ubytovacích služeb a doprovodných akcí.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 3.3 PROPOJENÍ KKO A KULTURNÍHO BOHATSTVÍ

↘ Česká republika disponuje velkým počtem nemovitých kulturních a technických památek využitelných pro aktivity KKO. Tyto kulturní památky představují významný potenciál pro cestovní ruch a proměny životního stylu. Návštěvníky očekávané standardy si však zároveň žádají naplnění památek doprovodnými akcemi a službami. Mají-li si tedy nemovité kulturní památky uchovat, nebo mají-li získat, atraktivitu, musí je provázet činnosti spadající do oblasti KKO. Značná část památek nemá bez využití KKO žádnou perspektivu rozvoje.
↘ Potřeba propojení s oblastí KKO se týká zejména postindustriálních technických památek, velmi rozšířených v městských lokalitách, kterým bez adekvátního využití prostřednictvím KKO hrozí postupné chátrání a přeměna v neřešitelnou zátěž. Využití KKO by naopak mohlo přinést

⁵ Metodická centra a jiné projekty vzniklé z podpory evropských fondů fungují na nekomerční bázi, do případných výdělečných aktivit se mohou zapojit až po skončení období udržitelnosti.

	potřebné oživení a přilákat investice i k těm památkám, které se již dnes nacházejí v dezolátním stavu. Neochota nebo neschopnost propojit oblast KKO s využitím kulturního bohatství by pro tyto kulturní památky byla osudná.
↘	Působení KKO v oblasti kreativního vzdělávání se úzce dotýká činnosti paměťových institucí a dalších subjektů kulturního sektoru. Nedostatečná spolupráce by limitovala jak aktivity KKO (omezený přístup ke zdrojům informací), tak subjekty kulturního sektoru (nemožnost využívat výsledků působení KKO).
↘	Neuskutečnění navrhovaného opatření 3.3 by znemožnilo adekvátní působení KKO v dané oblasti, nedošlo by k oživení památkových lokalit, ani k žádoucím dopadům známým ze zahraničí, jako je regenerace měst a venkova a sociální začleňování marginalizovaných skupin obyvatelstva.
↘	Nevyužité a chátrající lokality a nedostatečně rozvinutý kulturní život by se pak nutně projevily také v nedostatečném přílivu investic a talentů do regionů a měst a ovlivňovaly by jejich celkový obraz negativním směrem.

3.5.3 ÚZEMNÍ POVAHA OPATŘENÍ

Z obsahové struktury navrhovaných priorit a opatření a následně také z cíle opatření a návrhu aktivit je patrná dělba uzemní dimenze podpory kultury v oblasti priority č. 3.

Tabulka 8: Územní povaha opatření priority č. 3: Kulturní a kreativní odvětví

Priorita	Opatření	Národní úroveň	Regionální úroveň	Místní úroveň
Priorita č. 3: Kulturní a kreativní odvětví Cíl: Využití socioekonomický potenciál kulturních a kreativních odvětví pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky	Opatření 3.1: Mezisektorové partnerství a inovace SC: Budovat funkční vazby mezi KKO a dalšími průmyslovými odvětvími, vytvářet kapacity, sítě, klastry a inkubátory KKO, podpořit podnikání, profesionalizaci, coaching, mentoring		X	X
	Opatření 3.2: Kreativní kultura SC: Podpora projektů živého umění, kulturního turismu, kulturně komunitních projektů a mimoškolského uměleckého vzdělávání	X	X	X
	Opatření 3.3: Propojení KKO a kulturního bohatství SC: Rozvinout podnikání v kulturních a technických památkách i dalších oblastech kultury			X

3.6 PRIORITA Č. 4: LIDSKÉ ZDROJE

- Prioritní cíl: **Zefektivnit nastavení systémů řízení a monitorování v oblasti kultury a zvýšit odbornost pracovníků v oblasti kultury i mezi veřejností**
-

3.6.1 POPIS PRIORITY

Priorita se specificky zaměřuje na lidské zdroje v oblasti kultury, rozšíření a prohloubení jejich měkkých i tvrdých kompetencí, a to jak pracovníků ve výkonných funkcích, tak i pracovníků, kteří vykonávají odborné činnosti. Prostřednictvím získání těchto kompetencí by měly být posíleny zejména znalosti související s řízením kulturních institucí, jejich financováním a posílením marketingových a propagačních strategií, tvorba komplexních projektů zejména na regionální úrovni a posun některých oborů směrem ke KKO. Speciální pozornost je věnována tvorbě programů pro vzdělávací zařízení a spolupráci s mládeží.

Další samostatnou oblastí této priority je propojování kulturního sektoru se sektorem zaměstnanosti, a to zejména v těch případech, kdy je jen velmi obtížné zajistit uchování památek (např. drobných památek v krajině) nebo jsou stávající podmínky a prostory kulturních zařízení nevyhovující. V těchto případech by bylo vhodné propojit potřeby kulturního sektoru s kapacitou registrovaných klientů na pobočkách Úřadu práce ČR, popř. připravit speciální projekty se zapojením nejen nezaměstnaných, ale rovněž zdravotně postižených spoluobčanů.

Pracovníci kulturního sektoru jsou rovněž průběžně konfrontováni s nároky a požadavky procesu digitalizace a nároky plynoucími z legislativního procesu, proto bude důraz kladen rovněž na vzdělávání související s novelizací právních úprav v rámci oblasti kultury, zejména se pak jedná o autorská práva a možné právní konsekvence v návaznosti na digitalizaci.

Cílovými skupinami opatření priority jsou zejména pracovníci kulturních institucí, studenti odborných a uměleckých škol, nezaměstnaní a zdravotně postižení občané.

3.6.2 OPATŘENÍ V RÁMCI PRIORITY

Seznam Opatření:

→ Opatření 4.1: Zapojení znevýhodněných občanů a minorit
→ Opatření 4.2: Celoživotní vzdělávání
→ Opatření 4.3: Konkurenceschopnost lidských zdrojů
→ Opatření 4.4: Zaměstnanost

OPATŘENÍ 4.1: ZAPOJENÍ ZNEVÝHODNĚNÝCH OBČANŮ A MINORIT

➤ **Specifický cíl: Zapojit znevýhodněné občany a příslušníky minorit do kulturních aktivit a obnovy památek**

Opatření se zaměřuje na dvě problematické oblasti ve vztahu znevýhodněných skupin obyvatel k sektoru kultury. Je to jednak dostupnost kulturních objektů pro tyto skupiny a jednak možnost pracovního zapojení znevýhodněných občanů v kulturním sektoru.

První oblast se týká občanů, kteří jsou zdravotně znevýhodnění a díky svému handicapu mají ztížený přístup do řady kulturních památek a institucí. Je třeba odstraňovat fyzické i administrativní bariéry a zpřístupnit kulturní hodnoty v co nejširší míře i těmto občanům. Bude proto ve spolupráci s kompetentními institucemi (např. Národní radou zdravotně postižených, či dalšími institucemi) podpořeno zpracování standardů pro dostupnost kulturních objektů pro jednotlivé typy znevýhodnění (např. zrakově postižení, neslyšící, mentálně postižení a další).

Druhá oblast se vztahuje k osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám již sociálně vyloučeným (včetně příslušníků romské minority), a to prostřednictvím realizace specifických projektů, kde se propojí potřeby kulturního sektoru s volnou kapacitou registrovaných klientů na pobočkách Úřadu práce ČR, popř. rovněž zdravotně postižených spoluobčanů.

Půjde jednak o nabídky rekvalifikací v oborech souvisejících s kulturou, jednak o specifické projekty na podporu mezikulturního dialogu (paměťové instituce romské minority, festivaly apod.) a jednak projekty na rekonstrukci a revitalizaci vybraných památek v České republice (v rámci výkonu obecně prospěšných prací se do obnovy památek mohou zapojit také osoby ve výkonu trestu).

V rámci opatření budou podporovány především nástroje, které se již v České republice osvědčily (např. v rámci aktivní politiky zaměstnanosti), avšak budou uplatňovány v oblasti kultury, resp. kulturních památek. Klíčové bude vytvoření nástrojů spolupráce všech relevantních partnerů, zejména veřejných kulturních služeb s veřejnými službami zaměstnanosti, kvalitní proškolení cílové skupiny na určitý druh činnosti a stálá odborná supervize během realizace projektu.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 4.1 ZAPOJENÍ ZNEVÝHODNĚNÝCH OBČANŮ A MINORIT

→ Podporovat spolupráci veřejných kulturních služeb s veřejnými službami zaměstnanosti – zapojování nezaměstnaných do programů revitalizace kulturních památek (zapojování nezaměstnaných do specifických projektů zaměstnanosti realizovaných v kulturních zařízeních/památkách).
→ Podporovat poradenské činnosti, poradenské programy vedoucí k aktivizaci a motivaci při zapojování do specifických projektů zaměstnanosti v oblasti kultury.
→ Odstraňovat bariéry bránící v přístupu znevýhodněných osob ke kulturním statkům a zajistit poskytování specializovaných asistenčních služeb v kulturních zařízeních.
→ Zajistit proškolení nezaměstnaných/zdravotně postižených, která budou zaměřena na specifické pracovní činnosti nutné pro obnovu kulturních památek.
→ Podporovat doprovodná opatření odstraňující bariéry účasti ve vzdělávacích programech.
→ Realizovat specifické projekty zaměstnanosti – rekonstrukce a provádění interiérových prací a průběžné supervize průběhu prací.
→ Podporovat zakládání sociálních podniků zaměřených na realizaci specifických projektů zaměstnanosti v oblasti kultury.

→ Podpora občanských iniciativ, které chtějí dosáhnout sociálního a socioekonomického „posílení“ (kulturní sdružení a spolky, sociální kulturní projekty, dobrovolníci pořádající kulturní aktivity, kulturní aktivity realizované ze strany dobrovolníků apod.).
→ Prostřednictvím knihoven zajistit přístup k internetu, k prostředkům ICT a k digitálnímu obsahu pro nízkopříjmové skupiny obyvatel. Viz Strategie digitální gramotnosti Opatření 3.1 a 3.2 a 4.2.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 4.1 ZAPOJENÍ ZNEVÝHODNĚNÝCH OBČANŮ A MINORIT

↪ Každá moderní tolerantní společnost vyžaduje rovnocenné zacházení se všemi jejími příslušníky. Je proto žádoucí, aby nikdo nebyl při využívání kulturních služeb znevýhodněn. Případné vyloučení např. handicapovaných spoluobčanů či příslušníků romské minority je společensky nežádoucí, povede k marginalizaci a izolaci těchto občanů a jejich obtížné integraci zpět do majoritní společnosti.
↪ Nedostatečná infrastruktura a existence bariér u části památek bude bránit intenzivnějšímu přístupu znevýhodněných osob ke kulturním statkům obecně.

OPATŘENÍ 4.2: CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

- **Specifický cíl: Zavést systém akreditovaných kurzů a zvýšit spektrum vzdělávacích a informačních služeb pro veřejnost poskytovaných kulturními institucemi**

Tradiční přístupy k ochraně, prezentaci a nakládání s kulturním bohatstvím jsou již v dnešní době překonány a nezbytností proto je, aby si pracovníci celého kulturního sektoru osvojili nové schopnosti, znalosti a dovednosti. Zejména se jedná o schopnost vycházet vstříc potřebám firem, zejména z odvětví KKO, včetně znalostí a orientace v oblastech, jimiž se zabývají (např. tradiční techniky atd.), i marketingové dovednosti, schopnost práce s publikem a zvládnutí informačních a telekomunikačních technologií, zejména agendy digitalizace a s ní spojeného zpřístupnění kulturního obsahu.

Například pracovníci památkové péče budou muset zvládnout jak odborné znalosti, např. z oblasti restaurátorství (viz též opatření 4.4: Zaměstnanost), tak nároky, které jsou spojeny s elektronickým systémem evidence památkového fondu v České republice, elektronizací procesních postupů v oblasti evidence památkového fondu a se zajištěním možností přímého získávání dat z informačního systému evidence památkového fondu. Obdobné nároky budou vyžadovány například směrem k muzejním sbírkám, sbírkám galerijní povahy a k dalším paměťovým institucím. Potřebné by bylo také vypracování vzdělávacích programů a kariérních řádů pro průvodce, pokladní apod., aby lidé zaměstnávaní na těchto pozicích získali větší vhléd do kulturní oblasti a mohli v oboru pracovat opakovaně, místo minimálně placených nekvalifikovaných jedinců a příležitostných brigádníků.

Důraz je třeba klást také na dynamicky se vyvíjející oblast autorského práva. Autorské právo je nástrojem ochrany práv tvůrců kulturních hodnot a těch, kteří investují prostředky do šíření tvůrčí činnosti, jako jsou např. nahrávací společnosti nebo nakladatelé. Zároveň ovšem stanovené výjimky a omezení usnadňují přístup ke kulturním statkům, vědeckým poznatkům a dalším informacím široké veřejnosti. Jedná se zejména o výjimky sloužící potřebám knihoven, muzeí, archivů nebo vzdělávacích organizací. Kulturní politika musí přitom brát ohled na patřičnou vyváženost mezi oprávněnými zájmy autorů a těch, kdo výsledky této tvorby využívají.

Navrhované opatření by mělo přispět k racionalizaci administrativní zátěže, snížení náročnosti administrativních procedur a k zefektivnění činnosti úřadů při výkonu správy na úseku památkové péče. Navrhované aktivity budou směřovat ke zvýšení institucionální kapacity, kvality, efektivnosti a transparentnosti činností institucí veřejné správy a zvyšování kvality a dostupnosti veřejných služeb na úseku památkové péče. Bude podpořen rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě na úseku památkové péče, s důrazem na řízení kvality a výkonnosti.

Opatření dále reaguje na pokles zájmu o tradiční knihovnické a informační služby, což otvírá možnost využít knihovny pro nové potřeby komunity (funkce komunitního, informačního a vzdělávacího centra lokality) a jako přirozené součásti veřejné vzdělávací infrastruktury a celoživotního učení veřejnosti v souladu s opatřeními Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011 – 2015. Opatření sice klade akcent na vzdělávání v oblasti kultury, osvojování si nových informačních technologií a služeb či získávání občanských znalostí, nicméně vyloučeny nejsou ani jiným směrem orientované vzdělávací činnosti pro veřejnost či její specifické skupiny.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 4.2 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

→ Zvýšit odborné kompetence zaměstnanců i dobrovolných pracovníků veřejných kulturních služeb, včetně vytváření a realizace akreditovaných vzdělávacích programů v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a změně některých zákonů.
→ Posílit kapacity institucí veřejné správy na všech úrovních včetně oblastí marketingu, audience development, ICT a legislativy (autorské právo, licencování, ochrana památek atd.).
→ Podpořit kulturní instituce (knihovny, muzea, správy památek) jako přirozená centra občanských komunit.
→ Otevřít paměťové instituce a jejich metodická centra spolupráci se subjekty KKO.
→ Zvyšovat úlohu kulturních institucí v celoživotním vzdělávání s cílem rozvoje kreativity a talentů (vzdělávací, osvětové a tvůrčí aktivity pro veřejnost, spolupráce se vzdělávacími institucemi).
→ Podpořit infrastrukturu knihoven pro celoživotní vzdělávání a pro zájmové a neformální vzdělávání mládeže zejména v oblasti práce s digitálními technologiemi (viz IROP: Investiční priorita 10 prioritní osy 2: 2.2.11.1).

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 4.2 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

↪ Nízké mzdové ohodnocení, nedostatečný prostor pro osobnostní a profesní růst povede k časté fluktuaci pracovníků v oblasti kultury a bude mít dopad na snižování odborného kreditu institucí v kultuře.

OPATŘENÍ 4.3: KONKURENCESCHOPNOST LIDSKÝCH ZDROJŮ

- **Specifický cíl: Zavést systém vzdělávání managementu a pracovníků kulturních institucí s důrazem na možné způsoby rozšíření a zkvalitnění sítě veřejných kulturních služeb, rozšíření kulturních služeb pro cestovní ruch a vytvoření vzdělávacích modulů pro školská zařízení**

Úvahy o rozvojovém potenciálu sektoru kultury pro oblast hospodářství jako celku jsou obtížné v tom, že dosavadní vývoj sektoru kultury je výslednicí velmi rozdílného vývoje jeho jednotlivých činností, jednotlivých oborů nebo jejich uskupení. Při značné různorodosti aktivit sektoru a rozdílnosti v dynamice hlavních indikátorů, charakterizujících sociálně ekonomickou pozici, lze předpokládat, že rovněž budoucí vývoj sektoru bude probíhat na základě diferencovaného vývoje jeho jednotlivých oborů a bude určován i podmínkami, které pro jednotlivé obory bude vytvářet kulturní politika státu. Společnou spojnicí zůstává jeden z úkolů kulturní politiky, a to je zachování a tvorba kulturních hodnot. Klíčovými hráči při plnění tohoto úkolu jsou zástupci managementu kulturních institucí a výkonní pracovníci, kteří jsou v pozicích, kde mohou ovlivnit spolupráci v rámci svěřené instituce a budovat a posilovat vazby směrem navenek.

Proto jsou aktivity tohoto opatření zaměřené na rozvoj znalostí a dovedností managementu a výkonných pracovníků kulturních institucí. Důraz bude přitom kladen na zavádění moderních nástrojů řízení, s důrazem na řízení kvality a výkonnosti a rovněž na strategické řízení a možnosti využití komunitního plánování pro rozvoj instituce kultury. Dále na možnosti marketingového využití kulturního bohatství a na praktické možnosti a výhody propojení oblastí kultury, umění, památkové péče a cestovního ruchu.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 4.3 KONKURENCESCHOPNOST LIDSKÝCH ZDROJŮ

→ Podpořit vytvoření a udržení vysoce efektivních, výkonných a kvalitních veřejných kulturních služeb (podpora reforem nutných pro zvyšování efektivity výkonných pracovišť na místní, regionální a národní úrovni).
→ Zvyšovat kvalitu služeb poskytovaných veřejnou správou, podpora komunitního plánování v širším slova smyslu, tj. plánování zaměřeného na přípravu a realizaci strategií místního rozvoje.
→ Zvyšovat odborné kompetence vedoucích zaměstnanců veřejných kulturních služeb, včetně vytváření a realizace vzdělávacích programů (zejm. v oblasti ekonomiky – efektivní správa majetku, hospodaření kulturních institucí, budování tzv. kulturního průmyslu; v oblasti PR – strategie pro zvyšování atraktivity kultury a kulturního dědictví).
→ Zapojit knihovny do aktivní spolupráce s KKO (vyhledávání potenciálu pro působení KKO a reakce na jejich potřeby).
→ Přiblížit kulturní služby pro širokou veřejnost (tvorba vzdělávacích programů/modulů pro školy a vzdělávací instituce, prohloubení spolupráce mezi kulturními a školskými zařízeními, orgány státní správy, samosprávy a NNO v daném regionu).
→ Podpora tvorby a realizace popularizačních vzdělávacích modulů pro školy a školská zařízení s cílem prezentovat a přiblížit kulturní dědictví atraktivním způsobem mládeži.
→ Podpořit vzájemnou spolupráci škol s vlastníky památek s cílem realizovat výuku přímo v autentických historických prostorách kulturní památky.

**DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 4.3 KONKURENCESCHOPNOST
LIDSKÝCH ZDROJŮ**

↴	Pokračující absence uceleného systému osvěty a vzdělávání v oblasti péče o kulturní dědictví ve vzdělávacích programech na všech stupních škol povede ke snížení povědomí mladé generace o významu našeho kulturního dědictví.
↴	Chybějící podpora týkající se nemateriálního kulturního dědictví (např. v oblasti hudby, divadla, tance atd.) bude mít dopad na snížení národního kulturního pokladu s rizikem ztráty národní identity. Tyto projevy nemateriálního kulturního dědictví mají vliv na mladé lidi, kteří se prostřednictvím takto zaměřených aktivit smysluplně realizují. Tato hrozba se může projevit zejména ve venkovském prostoru.

OPATŘENÍ 4.4: ZAMĚSTNANOST

- **Specifický cíl: Zavést systém zapojování studentů a absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol, pracovníků kulturních institucí i KKO do rozvoje kultury a podpořit vznik nových pracovních míst na trhu práce ve vazbě na kulturu a cestovní ruch**

Toto opatření směřuje prioritně do oblasti zaměstnanosti ve vztahu k péči o kulturní bohatství České republiky. V současné době neexistuje systém na národní úrovni, který by řešil cílené zapojování studentů středních (včetně učňovského školství) a vysokých odborných a uměleckých škol i znalců tradičních řemeslných postupů a technologií (z řad pracovníků KKO nebo kulturních institucí) do oblasti uchování a rozvoje kulturních hodnot. (Příkladem takového projektu participace studentů na konkrétním úkolu byla např. „Studentská mise při zhodnocení památkového potenciálu Prahy“ organizovaná NPÚ a spolupracujícími subjekty v rámci OP Praha – Adaptabilita).

Smyslem opatření je vytvořit prostředí, které by jednak umožnilo kulturním institucím a KKO připravovat a využívat pracovníky ve zmíněné oblasti a jednak usnadnilo adaptaci absolventů škol do praxe již v průběhu vzdělávání, a to jak s ohledem na jejich lepší uplatnění na trhu práce, tak proto, aby po zahájení vlastní ekonomické aktivity měli důvody k získávání dalších kompetencí a stali se v kulturní oblasti přínosem.

Z pohledu zaměstnanosti a uplatnění čerstvých absolventů vysokých uměleckých škol platí skutečnost, že ve srovnání s ostatními obory dlouhodobě zaostávají. V době bezprostředně po absolvování nachází práci zhruba stejný podíl absolventů uměleckých fakult, jako je tomu v celkovém průměru všech absolventů VŠ, nezaměstnanost absolventů neuměleckých oborů však během času od zakončení studia klesá a daří se jim najít na trhu práce uplatnění, zatímco u oborů uměleckých nezaměstnanost přetrvává a stává se výrazně nadprůměrnou. Je proto třeba již během studia na uměleckých VŠ seznamovat studenty s prostředím byznysu a praxe.

Nedílnou součástí uměleckého a odborného vzdělávání je střední a učňovské školství. To musí stále posilovat spolupráci s regionálními zaměstnavateli, průběžně sledovat jejich potřeby a zajímat se o vývoj na trhu práce. Tomuto účelu slouží i některé již existující projekty věnované vytvoření a pilotnímu ověření nových způsobů přímé účasti podniků ve výuce a jejímu následnému zkvalitnění pod vlivem praxe. Odborné vzdělání tak posiluje svoji důležitost oproti obecně preferovanému vzdělání všeobecnému právě svou výraznou vazbou a dopadem na hospodářství. Absolventi středních a učňovských škol uměleckého a odborného zaměření by se díky tomu, podle svých odborností, mohli stát nositeli žádoucího propojení kulturního a hospodářského sektoru (např. v oblasti KKO, nebo při zkvalitňování služeb v oblasti cestovního ruchu). Právě tak je žádoucí výuka tradičních řemesel, ale i podpora propojování subjektů provozujících tradiční řemesla, většinou z oblasti MSP, s infrastrukturou potřebnou k jejich fungování, kterou představují velké podniky poskytující jim malonákladové subdodávky nutných materiálů či služeb. Tato infrastruktura tradičních řemesel mizí, nebo se stává z administrativních či jiných důvodů těžko dostupnou. Podpora rozvoje tradičních řemesel by proto měla vést i k nalézání funkčních propojení s touto oblastí, usnadnit komunikaci apod. K oborům vzdělávání spjatým s oblastí kulturního bohatství bezesporu patří také tvorba zahrad a péče o ně, jíž se věnují některé kulturní instituce (viz typové aktivity opatření 1.8), střední a učňovské školy a KKO. Funguje rovněž několik vysokých škol s obory zaměřenými

na specifický a individuální přístup ke konzervování-restaurování památek. Restaurátoři – absolventi se mohou zapojovat do projektů zaměřených na záchranu a zachování památek nejen v rámci České republiky. Měli by být schopni samostatné práce i ve vedoucích pozicích restaurátorských týmů, tuzemských i mezinárodních. Podstatné je, aby absolvent byl schopen vnímat jedinečnost a specifika objektu své práce a zvolil ideální postup konzervování-restaurování.

Zapojování studentů těchto oborů do péče o kulturní památky je žádoucí zejména s ohledem na kritický nedostatek odborníků v řadě řemeslných profesí, kteří jsou bohužel často nahrazováni nekvalifikovanými pracovníky, což může mít negativní dopady na výsledný produkt. Aktivity tohoto opatření jsou tedy zaměřené také na řešení problémů tohoto typu.

TYPOVÉ AKTIVITY V RÁMCI OPATŘENÍ 4.4 ZAMĚSTNANOST

→ Podporovat uplatnění absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol v oblasti uchování a rozvoje kulturního bohatství, seznamovat je již během studia s prostředím byznysu a praxe.
→ Inovovat katalog prací, ve kterém řada současných profesí v oblasti kultury chybí, nebo je nedostatečně definována a zařazena, což dopadá zejména na nastupující zaměstnance.
→ Podporovat výuku a rozvoj tradičních řemesel a technologií.
→ Podporovat propojení subjektů a jednotlivců působících v oblasti tradičních řemesel s infrastrukturou.
→ Podporovat zapojování studentů restaurátorských škol již v době studia do obnovy kulturních památek.
→ Podporovat projekty zaměřené na soulad vzdělávacích programů s potřebami praxe (např. realizace stáží a vzorových projektů postupu obou partnerů – škola, podnik – za optimálních podmínek při rozšiřování účasti podniků v činnosti středních škol), podpořit nové způsoby přímé účasti podniků ve výuce studentů odborných a uměleckých škol s cílem následného zkvalitnění výuky.
→ Podporovat zapojení studentů odborných škol s možnou vazbou na sektor kultury do aktivit spjatých s využitím kulturního bohatství (oblast KKO, zkvalitňování služeb v cestovním ruchu).
→ Aplikovat v odborném školství výrazněji prvky trhu s využitím zahraničních zkušeností a přijímat a podporovat originální řešení.
→ Uplatňovat specifické formy pro podporu nadaných žáků.
→ Podporovat prezentaci tradičních řemesel.
→ Podporovat konání krátkodobých soustředění (tzv. řemeslných kempů) žáků konkrétní skupiny oborů v situaci, kdy existuje možnost seznámit se v konkrétní společnosti (pokud možno v praktické činnosti) se špičkovou technologií, unikátním postupem nebo špičkovým odborníkem – tedy se skutečnostmi, které by za normálních okolností nebylo možno vůbec v reálné činnosti škol realizovat.
→ Zvýšit odborné kompetence zaměstnanců v řadě řemeslných profesí.
→ Uskutečňovat akreditované vzdělávací kurzy pro zaměstnance řemeslných profesí přímo na půdě kulturních institucí.

DOPADY V PŘÍPADĚ NEŘEŠENÝCH PROBLÉMŮ V RÁMCI OPATŘENÍ 4.4 ZAMĚSTNANOST

↪ Nedostatečná podpora spolupráce studentů středních a vysokých odborných či uměleckých škol a podniků bude mít dopad na zaměstnanost těchto absolventů v určitých specifických odvětvích. Ke zvládnutí specifických technik při konzervování-restaurování památek včetně mobiliáře je potřeba praxe v terénu s realizací konkrétních úkolů (pod odborným dozorem). Nepodchycení tohoto problému povede v konečném důsledku k následnému neuplatnění studenta na trhu práce.
↪ Nedostatečná podpora celoživotního vzdělávání v oblasti řemesel může vést k nedostatku kvalitních odborníků v řadě řemeslných profesí nezbytných při opravách památek. Jejich

nahrazování nekvalifikovanými pracovníky, kteří například z neznalosti uplatňují nestandardní zjednodušování technologických pracovních procesů, může napáchat nenahraditelné škody na památkách obecně.

3.6.3 ÚZEMNÍ POVAHA OPATŘENÍ

Z obsahové struktury navrhovaných priorit a opatření a následně také z cíle opatření a návrhu aktivit je patrná dělba územní dimenze podpory kultury v oblasti priority č. 4.

Tabulka 9: Územní povaha opatření priority č. 4: Lidské zdroje

Priorita	Opatření	Národní úroveň	Regionální úroveň	Místní úroveň
Priorita č. 4: Efektivita lidských zdrojů Cíl: Zefektivnit nastavení systémů řízení a monitorování v oblasti kultury a zvýšit odbornost pracovníků v oblasti kultury i mezi veřejností	Opatření 4.1: Zapojení znevýhodněných občanů a minorit Cíl: Zapojit znevýhodněné občany a příslušníky minorit do obnovy a využití kulturních památek a kulturních služeb	X	X	X
	Opatření 4.2: Celoživotní vzdělávání Cíl: Zavést systém akreditovaných kurzů a zvýšit spektrum vzdělávacích a informačních služeb pro veřejnost poskytovaných knihovnami		X	X
	Opatření 4.3: Konkurenceschopnost lidských zdrojů Cíl: Zavést systém vzdělávání managementu a výkonných pracovníků kulturních institucí s důrazem na možné způsoby rozšíření a zkvalitnění sítě služeb nemovitých kulturních památek a možnosti rozšíření kulturních služeb pro cestovní ruch a vytvořit vzdělávací moduly pro školská zařízení		X	X
	Opatření 4.4: Zaměstnanost Cíl: Zavést systém zapojování studentů a absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol, pracovníků kulturních institucí a KKO do rozvoje kultury a podpořit vznik nových pracovních míst na trhu práce ve vazbě na kulturu a cestovní ruch		X	X

4 REJSTŘÍKY

4.1 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vazby problémových oblastí Dohody o partnerství a opatření Integrované strategie	5
Tabulka 2: Vazba prioritních cílů Integrované strategie a reformních opatření NPR 2014	6
Tabulka 3: Vazba mezi Prioritami Integrované strategie a cíli SKP 2009 – 2014.....	8
Tabulka 4: Vazba mezi Prioritami Integrované strategie a Prioritami SKP 2015 – 2020	9
Tabulka 5: Souhrnná struktura Integrované strategie podpory kultury do roku 2020.....	28
Tabulka 6: Územní povaha opatření priority č. 1: Kulturní bohatství	60
Tabulka 7: Územní povaha opatření priority č. 2: eCulture.....	76
Tabulka 8: Územní povaha opatření priority č. 3: Kulturní a kreativní odvětví.....	88
Tabulka 9: Územní povaha opatření priority č. 4: Lidské zdroje	98

4.2 SEZNAM ZKRATEK

CES	Centrální evidence sbírek
ČR	Česká republika
ED	Evropské dědictví
EIZ	Elektronické informační zdroje
EK	Evropská komise
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
ICT	Informační a komunikační technologie
IROP	Integrovaný regionální operační program
IT	Informační technologie
KKO	Kulturní a kreativní odvětví
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
NAKI/NAKI II	Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity
NKP	Národní kulturní památka
nKP	Nemovitá kulturní památka

INTEGROVANÁ STRATEGIE PODPORY KULTURY DO ROKU 2020
Ministerstvo kultury České republiky

NNO	Nestátní neziskové organizace
NPR 2014	Národní program reformy 2014
NPÚ	Národní památkový ústav
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PFI	Paměťové a fondové instituce
PR	Public Relations
SKP	Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014
SRR	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VaVaI	Výzkum, vývoj, inovace
VKIS	Veřejné knihovnické a informační služby
ZUŠ	Základní umělecká škola